

Samoupravljanje je dobro gospodarjenje

Vedno bliže smo podrobnim podatkom o lanskem gospodarjenju, saj bodo še zadnje ocene vsak čas zamenjali natančni izračuni in analize, kje smo lani preudarno gospodarili, kje so še rezerve, s kakšnimi težavami smo se borili in kakšne uspehe ali neuspehe smo dosegali. Bržkone bodo prav zaključni računi potrdili dosedanje ugotovitve, da smo kljub oteženim pogojem vendarle z več in boljšim delom uspeli precej utrditi omajane gospodarske temelje.

Časa in volje za podrobne analize lastnega gospodarjenja v preteklem letu ne bo smelo primanjkovati v nobenem okolju, saj lahko le takšno odkrito in resno obravnavanje zaključnih računov — ti so zagotovo že postali sestavni del našega vsakoletnega gospodarjenja — pomeni določno usmeritev prizadevanj za letos. Prav zato pa se moramo še toliko bolj zavedati, da se moramo tudi tu — v samoupravljanju oziroma gospodarjenju — odločno opredeliti za delitev dela. Strokovne službe s poslovodnimi organi so tiste, ki morajo vsepovsod pripraviti razumljive analize z osnovnimi gospodarskimi kazalci obenem s konkretnimi programi, kako bo rasla produktivnost, osebni dohodki, kakšni bodo poslovni riziki, če ne bomo gospodarili tako, kot smo se dogovorili. Potem bodo delavci zagotovo znali razmišljati in odločati o predlaganih usmeritvah, obenem pa bomo na ta način jasno razmejili tudi odgovornost za vse in vsakogar posebej.

Vendar pa ob vsem tem vendarle ne bi smeli pozabiti, da smo delovni ljudje ne le izvajalci, kot se najpogosteje opredeljujejo znotraj »tovarniških zidov«, ampak tudi uporabniki. Ta ugotovitev seveda ni nič novega, vendar pa se še vedno vse prepogosto ponavlja, da znotraj svojega delovnega okolja zlahka pristajamo na obrazložitve o zviševanju cen posameznih izdelkov ali sto-

ritev in ob tem prav nič ne pomislimo, da bo prav naša podražitev, ki bo nam samim zagotovila večji dohodek, po drugi strani morda sprožila vrsto drugih povišanj, kinas bodo slej ko prej bržkone le udarile po žepu.

Prav zaradi novega oblikovanja cen bi morali biti tudi v obravnava zaključnih računov še posebej pozorni tudi na to področje našega gospodarjenja in samoupravljanja. Podjetniška zaprtost, ki v prizadevanjih po ustvarjanju čimvečjega dohodka pozablja na bližnjo in daljno okolico in medsebojno povezanost, prav gotovo ne pomeni dobrega gospodarjenja, še manj pa dobrega samoupravljanja.

Zato je priprava razumljivih in natančnih gradiv ter elaboratov še kako pomembna, saj nam nekatere neprijetne izkušnje iz lanskega leta to še kako potrjujejo. Če bi rečimo strokovne službe SIS za PTT promet natančno opredelile vzroke in posledice 30 odstotnega zvišanja cene telefonskega priključka, potem končni rezultat bržkone ne bi kazal, da so glasovali zanj samo izvajalci, ampak bi se med predstavniki izvajalcev programa zagotovo našel tudi kdo, ki bi oporekal predlogu. Bržkone tudi predlog za doplačilno znamko SPENS ne bi šel tako tiho in neopazno mimo nas.

Že samo ta dva primera sta tako poučna — najbrž je takšnih primerov ali poskusov še kaj — da bi morali že pri obravnavi zaključnih računov letos še bolj podrobno in preudarno obravnavati ter sprejemati analize gospodarskih rezultatov in skladno z njimi dograjevati in dopolnjevati na konkretnih primerih načrtano razvojno politiko za letos in za celotno srednjeročno obdobje. Samoupravljanje in samoupravno odločanje moramo razumeti kot gospodarjenje, zanj pa smo odgovorni vsi, ki se preživljamo s svojim delom. Torej vsi delavci.

Majda Žlender

Sergej Kraigher o nekaterih izhodiščih za delitev dohodka in osebnih dohodkov

Decembra lani se je podpredsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher pogovarjal s predstavniki samoupravnih in poslovodnih organov in družbenopolitičnih organizacij Železarne Ravne o nadaljnjem razvoju te delovne organizacije. Največ pozornosti je name-

nil utrjevanju vloge in položaja delavca samoupravljalca in ob tem delitvi dohodka, predvsem tistega dela, ki je namenjen za osebne dohodke. Preprosto in razumljivo je pojasnil nekatera izhodišča za pripravo meril delitve, utemeljil vezi med takimi in proizvojnimi in pi-

sarnim delom in nekatere druge zagate na področju delitve.

Razprava Sergeja Kraigherja, ki jo objavljamo na 8. in 9. strani DE, je dragocen prispevek in bo lahko konkretna pomoč sindikalnim aktivistom pri nadaljnjem delu.

V tej številki priloga:

V njem objavljamo delovni program republiškega sveta ZSS, ki je izhodišče za načrtovanje nalog v republiških in občinskih odborih sindikatov dejavnosti, mestnih, občinskih in medobčinskih svetih zveze sindikatov ter v osnovnih organizacijah zveze sindikatov.

Objavljamo pa tudi programe aktivnosti RS ZSS, izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in Gospodarske zbornice SR Slovenije za izvajanje družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke.

IZ VSEBINE:

Z učinkovitejšo zbiralno mrežo bi pri nas lahko zbrali še več čedalje bolj dragocenih sekundarnih surovin

Vsaj v nečem na evropski ravni, pa vendar...

Stran 2

Klepet v uredništvu

Tudi še mrtvi rokavi v strugi usmerjenih tokov

Stran 6

Aktualni razgovor

Inovator in inovacija še vedno pastorka

Stran 7

Novi pogoji za pridobitev kreditov otežkočajo nakup stanovanja

Sanje mnogih še dlje od resničnosti

Stran 11

Bogate izkušnje kulturne akcije

Vzajemna knjižnica

Stran 12

Športno društvo Invalid praznuje trideset let svojega uspešnega dela

Med invalidi še vedno premalo športnikov

Stran 13

Prva konferenca enotnih sindikatov Jugoslavije

Združitev vseh sil za končno zmago

Stran 14

Letošnje leto se učenci prav gotovo ne morejo pritoževati nad zimskimi počitnicami. Za teden dni so daljše, snega je povsod dovolj, sonca tudi. Pa še zveze telesnokulturnih organizacij posameznih občin in šole so se potrudile, da bi otroci kar najprijetneje in koristno preživeli letošnje počitniške dneve. Tokrat niso prišli na svoj račun le tisti, katerih starši so lahko plačali draga, znana smučišča. Smučajo se lahko na vsakem griču, le tečaje je bilo treba organizirati. V mnogih primerih so organizatorjem pomagale tudi delovne organizacije tako z raznimi popusti pri uslugah kot tudi s finančnimi sredstvi. Še posebej dobro so se pripravili v Ljubljani, kjer se bodo počitnice šele pričele. Poleg dražjih smučarskih tečajev na znanih smučiščih bodo šolarji lahko brezplačno organizirano smučali na Gradu, Golovcu, Tivoliju in drugod ob Ljubljani. Brezplačno pa bodo dve uri na dan lahko drsali v hali Tivoli in plavalni v tivolskem zimskem bazenu. Kako pa svoje počitnice preživljajo mladi vrhniški smučarji, lahko preberete na 15. strani.

Fotografija: Andrej Agnič

Zadruga naj bo kmetova

V Sloveniji je komaj 19 odstotkov kmetov mlajših od 50 let in vsega le 20 odstotkov kmetij, ki imajo naslednika. Za čase, ko postaja hrana vsaj toliko strateško pomembna kot energija, če ne že bolj, to vsekakor ni zavidanja vreden podatek. Še posebej, če ga primerjamo s 3,5-odstotno stopnjo deagrariacije, ki je razmerje 50:50 med pravimi in »mešanimi« kmetijami v zadnjem času obrnila na 80:20 v korist polkmetov. Zato še bolj sili v ospredje vprašanje, ali smo z ukrepi ekonomske politike zagotovili pogoje za stabilno proizvodnjo hrane in ali smo poskrbeli za večjo produktivnost našega kmetijstva.

Ko si je predsedstvo CK ZKS zastavilo to vprašanje, je bil odgovor takšen: še vedno zaostajamo v utrjevanju samoupravnega položaja delavca v kmetijstvu in njegovega vključevanja v družbeno organizirano proizvodnjo, ker zadruga in temeljne organizacije kooperantov niso ustrezno organizirane. Zaradi zaostajanja produktivnosti dela v posameznih dejavnostih in naglega naraščanja t. i. vhodnih cen reprodukcijskega materiala ter načina in določanja cen posameznih proizvodov, so končne cene kmetijskih pridelkov skokovito naraščale, hkrati pa se kmetov položaj v primarni delitvi in njegov ekonomski položaj v minulem srednjeročnem obdobju nista kdo ve kako izboljša-

la. Čeprav so bila vprašanja davčne politike dokaj konkretno opredeljena, pa še vedno nismo začeli resneje reševati problema zemljiške rente, pa tudi prehoda z obdavčevanja po katastrskem dohodku na dejanski dohodek nismo izpeljali.

Tudi prehrabena industrija bi se morala dolgoročno in na dohodkovnih osnovah povezati s kmetijstvom. Ker do tega v preteklosti ni prišlo, so tudi občutnejša nihanja v primarni kmetijski proizvodnji. Precejšnje rezerve pa so nenazadnje tudi v hrbovskem kmetijstvu, kjer je bil proces deagrariacije v zadnjih letih še posebej izrazit.

Toda marsikje je slišati, da so kmetije premalo motivirani za večjo proizvodnjo; govori se celo, da se jim pridelovanje ne izplača. Zato bi kazalo obidejnih izhodiščih izdelati tudi natančne opredelilne naloge, s čimer bi pripomogli tudi k hitrejšemu povezovanju kmetijskih zadrug z drugimi delovnimi organizacijami. Pri tem pa bo potrebno v prihodnje seveda še naprej investirati predvsem v družbeni sektor proizvodnje, ki že zdaj dosega zadovoljive rezultate v hektarskih donosih. Dosedneje bi kazalo uresničevati tudi načelo, naj ima zemljo tisti, ki jo obdeluje, saj bi na tej osnovi morala temeljiti tudi davčna politika.

Takšna in podobna neskladja kajpada ne vodijo k povečevanju produktivnosti v kmetijstvu. Zato predstavlja gonilno silo za večji pridelek doslednejše uveljavljanje samoupravne organiziranosti, ki mora kmeta spodbujati, da bo pridelal več hrane in povečal svoj dohodek. To pa bo dosegel le, če se bo lahko ustrezno dohodkovno povezal z zadrugo in če bo ta odnos resnično temeljil na združevanju dela, sredstev in zemlje.

Damjan Križnik

Kaj in kako bomo malicali

Lani je bila zagotovljena organizirana prehrana med delom 76,8 odstotka delavcem. Zauzeto je bilo torej upadanje, ki je lani spodbudilo sindikate k podrobnejši analizi. V dveh letih, od 1977 do 1979. leta, je odstotek delavcev, ki so imeli zagotovljen obrok med delom, upadel od 83,1 na 76 odstotkov. Zlasti slaba je bila skrb za organiziranje toplega obroka delavcem v nočni izmeni, ko je za delavčevu zdravje in delovno storilnost ta najbolj potreben. Hura rast cen živil, težave s kvaliteto, higieno in organiziranjem ustreznih malic so povzročili, da so delavci zahtevali vrednostne bone za nakup živil v trgovinah. Veliko je bilo organizacij združenega dela, ki so tem prituškom popustile, tudi brez soglasja občinskega sindikalnega sveta. Takšna negativna gibanja pa smo lani uspeli zavreti predvsem z doslednejšim uresničevanjem začrtane sindikalne politike, z zaostrenostjo pri izdajanju prehrabnih bonov, kot to opredeljuje sindikalna lista 1979 in z doslednejšo politiko SDK.

Letos smo uvedli nekaj spodbudnih ukrepov, ki naj bi omo-

gočili nadaljnji razmah organizirane prehrane med delom. Zakon določa, da od 1. 1. 1981 izdatki za hrano delavcev v materialni proizvodnji in tistih delavcev, ki opravljajo dela, škodljiva zdravju, sodijo med materialne stroške. Po družbenem dogovoru o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog, delavci v samoupravnih splošnih aktih sami določijo taka dela v okviru družbenega dogovora, ki ga pripravljajo na zvezni ravni (ostalim delavcem »gre« prehrana še vedno iz sklada skupne porabe). Doletj pa veljajo navodila o začasnem financiranju regresa, ki so jih sprejeli na zvezni ravni in so bila poslana občinskim svetom ZSS. V dogovoru o uresničevanju usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981 je znesek regresa za zdaj omejen na 650 dinarjev mesečno na delavca.

Z usmeritvijo, da se sredstva skupne porabe v prvi vrsti uporabljajo za pripravo obrokov med delom, so sindikati pokazali novo kvaliteto skrbi za to področje delovnih razmer. Letos so se v družbenem dogovoru o skupnih osnovah za oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo zavezali, da bodo zagotovili strokovne podlage za tak sestav obroka, ki ustreza porabljeni energiji med delom, pogojem, v katerih delo poteka in načelom zdrave prehrane.

Družbeni okviri so torej ugodni, delavci pa bodo morali sami odločiti, kaj in kako bodo malicali, oziroma ali bodo delali s praznimi želodci. Prehrana med delom bo dobila tisto mesto, ki ji pripada, le z vztrajno in odločno sindikalno aktivnostjo.

Božena Carič

Z učinkovitejšo zbiralno mrežo bi pri nas lahko zbrali še več čedalje bolj dragocenih sekundarnih surovin

Vsaj v nečem na evropski ravni, pa vendarle...

»Popravljamo« se

»Z natančnimi številkami vam ne morem postreči, ker jih še nihče ni zbral, lahko pa povem, da se naš odnos do sekundarnih surovin popravlja,« pravi Vlasta Uršič, predsednica komisije za sekundarne surovine pri slovenski gospodarski zbornici. »Na področju zbiranja starega papirja je čedalje več akcij, ki jih vodijo šolarji ali Rdeči križ. Po količini zbranega papirja smo že na evropski ravni. Le akcija zbiranja predlanskih telefonskih imenikov nam lani ni uspela. Čeprav smo vodili veliko kampanjo, zbiranje imenikov ni in ni šlo. Prepričana sem, da je temu kriva lagodnost uslužbenecv v marsikaterem podjetju, ki se jim te imenikov enostavno ni ljubilo vreči v avto in jih odpeljati tja, kamor sodijo.

Tam, kjer komunalne odpadke pobirajo v vrečah, tam po dvakrat mesečno pobirajo tudi star papir.

Tudi staro železo zbiramo na ustaljen način in smo tudi tu na evropski ravni. Probleme nam povzročajo le stari avtomobili in številniki, ki jih ni niti veliko niti niso kvalitetni za predelavo. »Železarji so namreč prepričani, da leži med grmovjem širom po Jugoslaviji samo za okoli 10 ton številnikov, kar je glede na drago tehnologijo mletja, ki mora odstraniti emalje, izredno skromna številka. Ker pri nas bele tehnike ne zavrzemo tako kmalu, bodo tovrstni odpadki postali zanimivi šele čez dobrih deset let. Leta 1985, vsaj takšna so predvidevanja, bomo iz starih avtomobilov, ki pa ne bodo smeli biti oropani motorjev in drugih delov, iztržili okoli 15.000 ton železa. Šele tedaj bo morda vredno tudi nabaviti stroje za stiskanje in recikliranje tovrstnih surovin.

»Precejšen napredek smo dosegli pri zbiranju steklenic. Sedaj lahko skoraj vse vmete v trgovino in še nekaj denarja dobite zanje,« nadaljuje Vlasta Uršič. »Skoraj vse trgovine jih sprejemajo. No, tu in tam se še najde kakšen poslovođa, ki nad tem ni navdušen, je pa takih čedalje manj. Zbiramo tudi steklenino. Vsi večji proizvajalci sadnih sokov, pivovarji itd. lomljeno steklo vračajo steklarnam nazaj v predelavo. Na tem področju bomo morali rešiti le še vprašanje zbiranja gospodinjske steklenine. Iz večjih virov (kmetijske organizacije, denimo) zbiramo tudi plastične vreče, embalažo itd., ki jih predelujeta dve slovenski tovarni — Plastik iz Kanala in Plastenka iz Radomelj.

Nekaj težav imamo še pri zbiranju konzerv. Pri nas konzervirane hrane še ne trošimo v kdo ve kako velikih količinah, pa tudi ljudje še niso toliko zreli, da bi znali ločeno zbirati aluminijaste in pocinkane konzerve itd.

Večen problem pa nam predstavljajo komunalni odpadki iz gospodinjstev. Komunalci jih zbirajo pomešane med seboj in kasneje se jih potem ne da več ločiti. Tu bomo morali še veliko storiti, da bo »klapalo«. Sicer pa splošno združenje za stanovanjsko in komunalno gradnjo že pripravlja študijo, kako sodobneje in bolj racionalno zbirati odpadke...«

Povpraševanje večje od ponudbe

Na mariborskem območju zbira odpadni material delovna organizacija Surovina s svojima tozdoma Regeneracija in Papir. Tako kot pri večini podobnih slovenskih organizacij združenega dela je tudi pri njih največja težava v tem, da je povpraševanje industrije po sekundarnih surovinah večje od ponudbe, pa naj gre za staro železo ali za papir.

Največ odkupujejo železa, litin, barvastih kovin, papirja, tekstila, stekla, gum

Dva podatka neusmiljeno bodeta v oči: Jugoslovani smo lani odvrkli na smetišča 700.000 ton papirja, za potrebe papirne industrije (695.000 ton) pa ga bomo morali letos uvoziti vsaj 200.000 ton! Pa ga ne bi bilo treba, če bi ga le bolj organizirano zbirali. V beograjskem tisku, denimo, v zadnjih dneh polni časopisne stolpce takšen izračun: če bi sleherni učenec 161 beograjskih osnovnih šol vsak dan prinesel od doma po en star časopis, bi ga dnevno nabrali za 24 ton! Ena sama tona starega papirja pa uspešno zamenja tri prostorninske metre celuloznih dreves! Za še boljše ponazoritev tega velja omeniti, da smo, na primer, 1977. leta v Jugoslaviji zbrali 250.000 ton starega papirja (po oceni pa bi ga lahko od 400.000 do 500.000 ton), zavoljo česar nam ni bilo treba posekati 500.000 dreves, visokih po 10 in širokih po pol metra!

Tako smo v članku »mili-jarde deviznih dinarjev mečemo v smeti« pisali v eni izmed lanskih številčk našega časnika. In ker je leto naokoli, velja pogledati, ali smo se Slovenci in sploh Jugoslovani »popravili« v svojem odnosu do tako imenovanih sekundarnih surovin ali pa jih še vedno obravnavamo zgolj kot — odpadke.

itd. V glavnem gre za organiziran odkup tega odpadnega materiala od organizacij združenega dela, manj pa ga dobijo od posameznikov. Ves ta material nato v Surovini predelajo in uredijo, tako da je potem pripravljen za nadaljnjo predelavo v železarnah, papirnicah itd.

Pred kratkim so v okviru Surovine ustanovili tudi nov tozd Papir, ki se sedaj ukvarja izključno z odkupom in predelavo

papirja. Tako velja omeniti akcijo zbiranja papirja po gospodinjstvih, ki naj bi povečal odkup te še kako pomembne surovine.

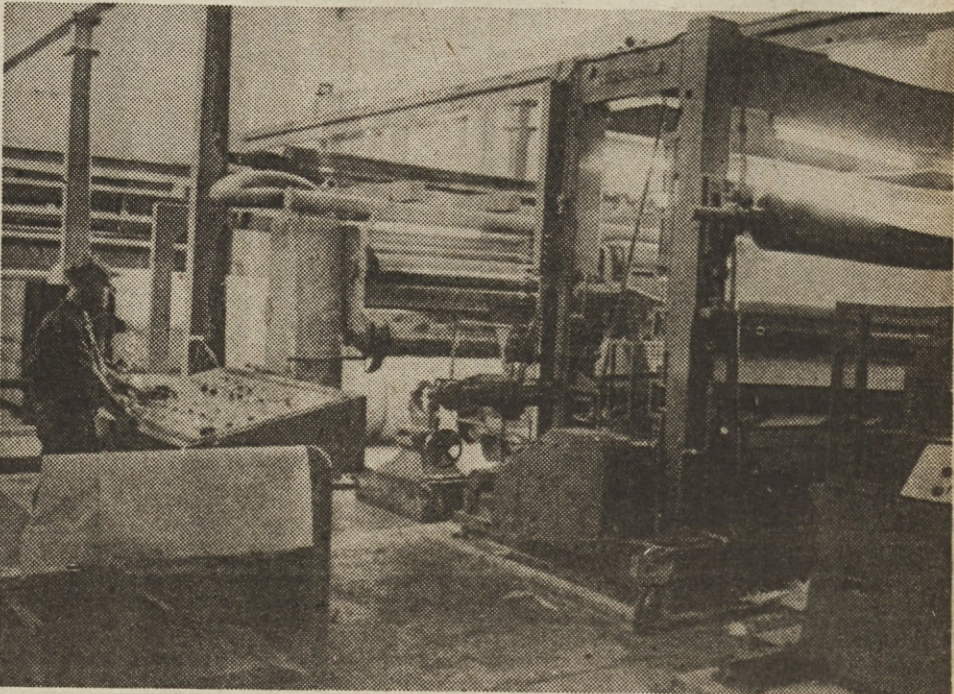
V Surovini imajo tudi poseben obrat za predelavo tekstila. Kot že rečeno, pa je povpraševanja po steklu in gumah manjše, saj pri nas zaenkrat še ne predelujemo teh odpadnih surovin. Jih pa odkupujejo, s čimer na nek način prispevajo tudi k varstvu okolja štajerske metropole in njene širše okolice.

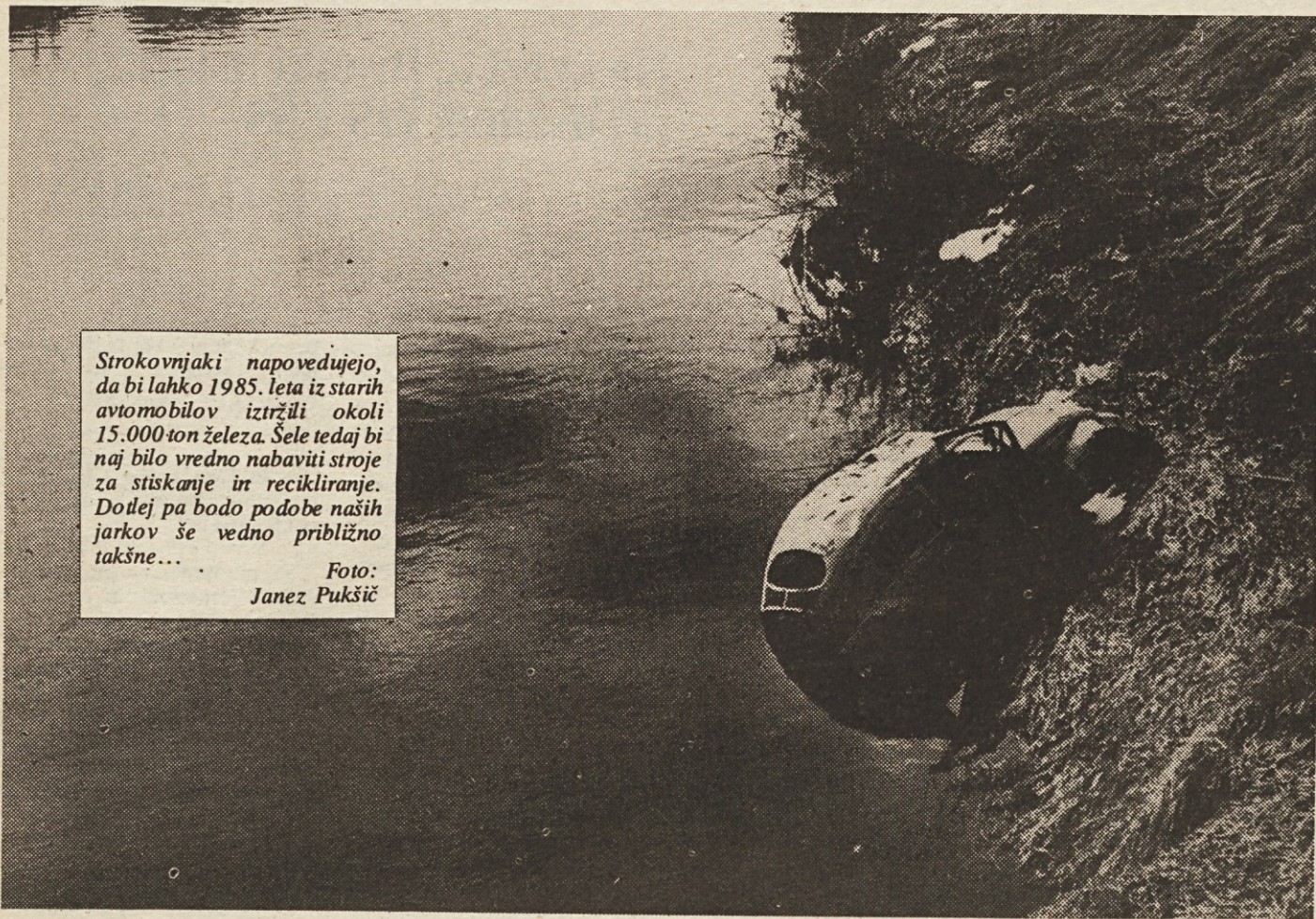
Zbiranje in vzgoja hkrati

V Dinosu se krepko zavedajo, kako pomembno je zbiranje sekundarnih surovin. »Vse bolj,« nam je povedal Danilo Jančič, vodja komercialnih poslov, »in to ne velja le za nas. Potrebe po teh surovinah so pač vse večje, kako je zadnje čase z uvozom, vemo, in normalno je, da takšen gospodarski položaj prav vsakogar naravnost sili v kar se le da smotno, varčno ravnanje s surovinami, tudi z odpadnimi.«

Zvedeli smo, da so se delavci Dinos ne-dolgo tega sestali s slovenskimi železarji in temeljito ocenili, kako kaže z zbiranjem odpadnega železa. Pogosto pisanje v časopisih, kakšno bogastvo se v obliki starih številnikov, avtomobilov, valja po obronkih gozdov, je neutemeljeno. Zbiranje te navlake seveda ni povsem nepomembno — vendar le zato, ker pripomore k lepšemu, čistejšemu okolju. Gospodarski pomen pa je zanemarljiv in kovinskih odpadkov od zasebnikov ni moč pričakovati.

Torej se Dinos vse bolj povezuje z industrijo, ki je gotovo velik proizvajalec kovinskih odpadkov. Ti so že tako iskani, da se je treba za vsakršno količino pošteno boriti. Tako železarnice kot livarne vzamejo vse — če le dobijo. Žal pa s še tako dobro organizirano akcijo zbiranja, surovin ni dovolj za vse. V letu, ki je pred nami, bo bitka za kovinske odpadke menda še težja. Saj vemo, kako je z reprovmateriali, če bodo železarnice dobavljale industriji tako in toliko, da bo delala s polno paro, bo tudi več odpadkov. Ker pa usmeritev v izvoz terja svoje, ker je proizvodnja manjša, ker smo zaloge odpadkov precej izčrpali... Z odpadnimi surovinami si železarnice stroške v dobršni meri zmanjšajo. Že energije porabijo precej več, če pridobivajo železo iz rude. Naše zmogljivosti so takšne, da lastni odpadki ne zadostujejo in tako je treba seči po uvozu. Grdo se sliši, da uvažamo staro železo, drži pa, da je včasih to potrebno. Precej ga zbere Dinos, nekaj je lastnih odpadkov železarn, ostalo primarne Brodospas z rezanjem odsluženih plovil. V prejšnjem letu je Dinos dosegel načrtovanih 70 tisoč ton odpadnega železa,

Strokovnjaki napovedujejo, da bi lahko 1985. leta iz starih avtomobilov iztržili okoli 15.000-ton železa. Šele tedaj bi naj bilo vredno nabaviti stroje za stiskanje in recikliranje. Dotlej pa bodo podobe naših jarkov še vedno približno takšne...

Foto: Janez Pukšič

letos pa je moral zaradi že omenjenih vzrokov načrte precej bolj skromno zastaviti. Bitka za kovinske odpadke bo torej res vse ostrejša — in že zdaj pride pri vse večjem povpraševanju do malce nesmiselnih primerov: Železame si pri kupcih zagotove vračanje odpadkov, in če dobi slovenska industrija železo iz skopske železarne, mora odpadke pošiljati tja. Tako se vagoni z železom križajo in verjetno delež transportnih stroškov, ki so že tako veliki, še narašča.

Tudi potrebe po odpadnem papirju naraščajo. Tu je položaj malo drugačen, saj je še nekaj neizkoriščenih rezerv. Časopisi, revije in druge vrste potiskanega papirja se še kopičijo po podstrešjih in na hodnikih organizacij združenega dela. Menda bi le Papirnica Količevo sama prav rada odkupila ves papir, kar ga zberemo v naši republiki. Dinos tako že vrsto let podpira prav vsako akcijo zbiranja odpadnega papirja, sodeluje, financira... Šolam zagotavlja brezplačen odvoz, prav te dni bo povečal ceno za kilogram zbranega papirja na 3 in pol dinarja. Večletna prizadevanja so že pripomogla k varčevalni miselnosti občanov, zbiranje odpadnega papirja je menda poseglo v evropski vrh.

»Tako se nam obrestuje usmeritev, ki smo jo začrtali pred več leti,« je končal Danilo Jančič. »Največ smo se ukvarjali s pionirji, jih nagrajevali za največje uspehe, jih vozili v papirnice, jim razkazovali proizvodnjo, počevali, prepričevali... Danes jih že precej dela v gospodarstvu in vse večje razumevanje pomena odpadnih surovin pričča, da je naše delo padlo na plodna tla.«

Širiti zbiralno mrežo

Kako pa v komisiji za sekundarne surovine pri Gospodarski zbornici Slovenije razmišljajo za naprej?

»Vzpostaviti nameravamo tesnejše stike z organizacijami združenega dela, ki se pri nas ukvarjajo z zbiranjem odpadkov. Tako bi si med seboj lahko bolje razdelile prostor, zbiralna mreža pa bi postala kar najširša. S tem bi se stanje na tem področju že občutno izboljšalo.

S samoupravnimi sporazumi med zbiralci in porabniki teh surovin naj bi se obe zainteresirani strani dogovorili, da bo industrija porabila odpadke, ki jih bodo zbiralci znosili na kup. Interes bo torej obojestranski.

Radi bi dosegli dogovorjanje med tremi organizacijami združenega dela, ki se pri nas ukvarjajo z zbiranjem odpadkov in komunalnimi organizacijami. Slednje so dolžne zbirati odpadke iz gospodinjstev, ne bi pa bilo smiselno, če bi se še te odločile za kakšne investicije za predelavo surovin, če jih kakšna od prvih treh organizacij že ima.

Spremeniti bo treba tudi nekatere člene zakona o ravnanju z odpadki. Ta zakon smo namreč sprejeli spomladi 1978. leta, v njem pa je glavni poudarek na varstvu okolja. Sedaj, ko je kriza z energijo in surovinami, bo moral zakon določati, kako

čimveč odpadkov koristno uporabiti. Zraven bo treba sprejeti še vrsto predpisov, ki jih za zdaj še ni. Na GZS se bomo potrudili, da bomo pripravili vsaj osnovne teze.

Odprto ostaja tudi vprašanje statusa teh treh odzov, ki se ukvarjajo z zbiranjem odpadkov. Po zakonu bi naj bile to organizacije posebnega družbenega pomena, vendar nobena od njih ni tako registrirana. Poslušajo na ekonomskih osnovah, zato družba od njih ne bi mogla terjati, naj zbirajo tisto, česar se jim ne izplača.

Tu pa so še vprašanja različnih olajšav (carinskih, davčnih ipd.), sprememba prevoznih tarif, vprašanje oprostitve energetskega prispevka (železarji porabijo manj energije, če talijo staro železo, kot pa če ga pridobivajo iz rude) ...

Radi bi pač povečali količino doma zbranih sekundarnih surovin, zato bomo, skratka, morali izpeljati nekaj organizacijskih sprememb, izdelati kup predpisov, najti sredstva za zbiralno mrežo in nekatere nove obrate za predelovanje..., pri uporabnikih pa tudi določene normative, koliko odpadkov morajo porabiti. Tako bi to dejavnost spravili v enakovreden položaj z ostalo industrijo. Da to ne bi bila več trgovina, kot je zdaj.«

Ciril Brajer
Peter Habjančič
Damjan Križnik

Več bo vredna tudi domača oprema

Odloka o letošnji enotni plačilni in devizni bilanci Jugoslavije, ki ju je te dni sprejel Zbor republik in pokrajin zvezne skupščine, nista povsem zadovoljila menda nikogar, razen avtorjev odlokov in pa zvezno administracijo, ker je ta pomemben dokument »spravljen pod streho«. Predstavniki republik in pokrajin in pa gospodarstveniki seveda kljub temu, da sta plačilna in devizna bilanca naravnani stabilizacijsko, ter kljub temu, da »obljubljata« boljšo preskrbo s surovinami in na koncu leta manjši primanjkljaj, z njima niso mogli biti povsem zadovoljni. Slovenska delegacija je na koncu to svoje nezadovoljstvo tudi izrazila v pismenem sporočilu, v katerem razlaga, da je oba odloka podpisala med drugim tudi zato, ker upa, da bo zvezni izvršni svet po dogovoru čez dva meseca predložil nove ukrepe za letošnjo plačilno in devizno bilanco in jo tako naredil bolj sprejemljivo.

Ne glede na vse pomanjklivosti v pripravljanju letošnje plačilne in devizne bilance in na nekatera nesorazmerja v izvoznih obveznostih in uvoznih pravicah posameznih republik in pokrajin in ne glede na kasnejše morebitne (manjše seveda) spremembe, se moramo vendarle vseskozi zavdati, da obe bilanci za letos zdaj imamo, da nas zavezuje k takšnim in takšnim rezultatom, k naporom, da bomo te rezultate dosegli. Bistva letošnje, hudo stabi-

lizacijsko naravnane plačilne in devizne bilance, da namreč deviznih sredstev za uvoz opreme ne bo kdo ve kako veliko, ker jih bomo večino potrošili za preskrbo obstoječih proizvodnih zmogljivosti s surovinami (in rezervnimi deli), ne bodo spremenile niti morebitne kasnejše dopolnive, ki jih je obljubil zvezni izvršni svet (in ki jih terjajo pravzaprav tudi republike in pokrajine, oziroma njihovo gospodarstvo). Prav tako se ne bodo mogle bistveno spremeniti obveznosti Slovenije — za skoraj tretjino večji izvoz in za kakih 8 odstotkov manjši uvoz kakor lani. To so razmerja, s katerimi mora slovensko gospodarstvo računati kot s trdnimi postavkami.

Z drugimi besedami to pomeni, da se bo treba zadovoljiti s tistim, kar že imamo, saj toliko sredstev za nakup novih strojev in druge opreme, kolikor jih gospodarstvo želi, preprosto — ne bo. Praktično dodatnih sredstev ni moč vzeti nikjer, edina še »odprta vrata« pa so boljši izvojni rezultati, kakor jih predvidevajo plani. Toda kljub temu lahko kaj dobrega vendarle najdemo v blokiranju uvoza opreme (če ob tem izvzamemo tisto, da se bo izboljšala naša devizna in plačilna bilanca): nemara se bo zavoljo tega tudi povečala izkoriščenost sedanjih proizvodnih zmogljivosti (ki so marsikje zelo slabo izkoriščene). In ne samo to. Večjo veljavo bodo pridobili tudi domači proizvajalci investicijske opreme, s čimer je marsikateri delovni organizaciji dana tudi možnost za osvojitve nove vrste izdelkov. Hkrati velja omeniti, da je tako naravnana devizna bilanca dober pripomoček vsem, ki si prizadevajo za večjo in na investicijska kredita sredstva v bankah. Skratka, dokler gledamo na omejene uvozne možnosti s te strani, je naravnost porabe razpoložljivih deviznih sredstev v letošnjem letu v globalu povsem na mestu in opravičljiva.

B. Rugelj

O energetski jari kači

Kar nekaj ur smo zadnje dni presedeli na sestankih o lanskem izgubi slovenskega elektro gospodarstva. In spoznanje tega sedenja? Izguba je kar precejšnja. Koliko, zakaj, kdo jo je »prigospodaril« in predvsem kdo jo bo pokrtil, za vsem tem še stoji vprašaj.

Ocene so pač tako različne, od 700 milijonov pa vse do milijarde (nove seveda) segajo. Različne so tako v elektro gospodarstvu kot v premogovništvu. Predstavniki REK Velenje so prišli na enega od sestankov prepričani v povsem drugačno izgubo, kot so jo ugotovili na tem sestanku. Ni čudno, da so krepko podvomili v pravilnost obračunavanja in porazdelitve izgub.

Tako so se kresala mnenja — vzrok izgube tiči v politiki cen energije, saj smo jo urejali po stopnjah in z zamudo, vzrok ne tiči samo v cenah, ampak ga kaže iskati tudi v energetskega gospodarstvu... Pa vprašanja, kdaj in od kod bo moč to veliko vsoto pokriti — še zdaj so brez odgovora. Pri razpravi o porazdelitvi so premogovničarji dvignili glas. Stroške so brzdali, kar se je le dalo, z ogromnimi napori so predvsem proti koncu leta le uspeli ujeti načrtovano količino proizvodnje, brez investicijskih sredstev so odpirali nove kope, delali so ob sobotah... Rezultat vseh prizadevanj pa so velike izgube. Tako REK Velenje dosega približno 30 odstotkov vrednosti lanske elektroenergetske bilance, izguba pa naj bi ta odstotek krepko, krepko presegla?

Izguba zdaj pač je, kakršna je. Zmanjšale je ne bodo še tako široke in celo plodne razprave, pač

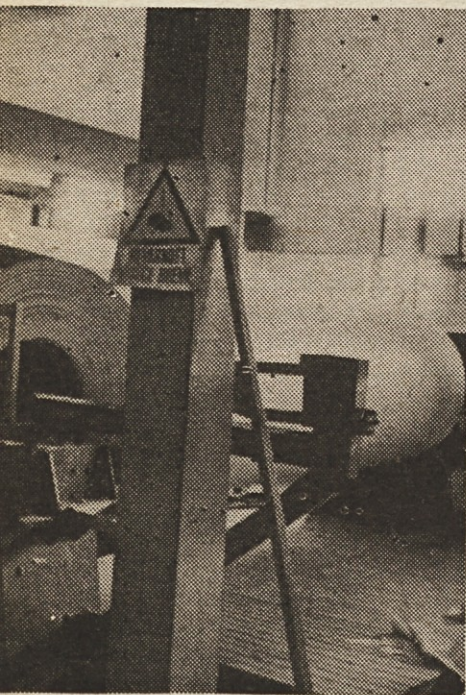
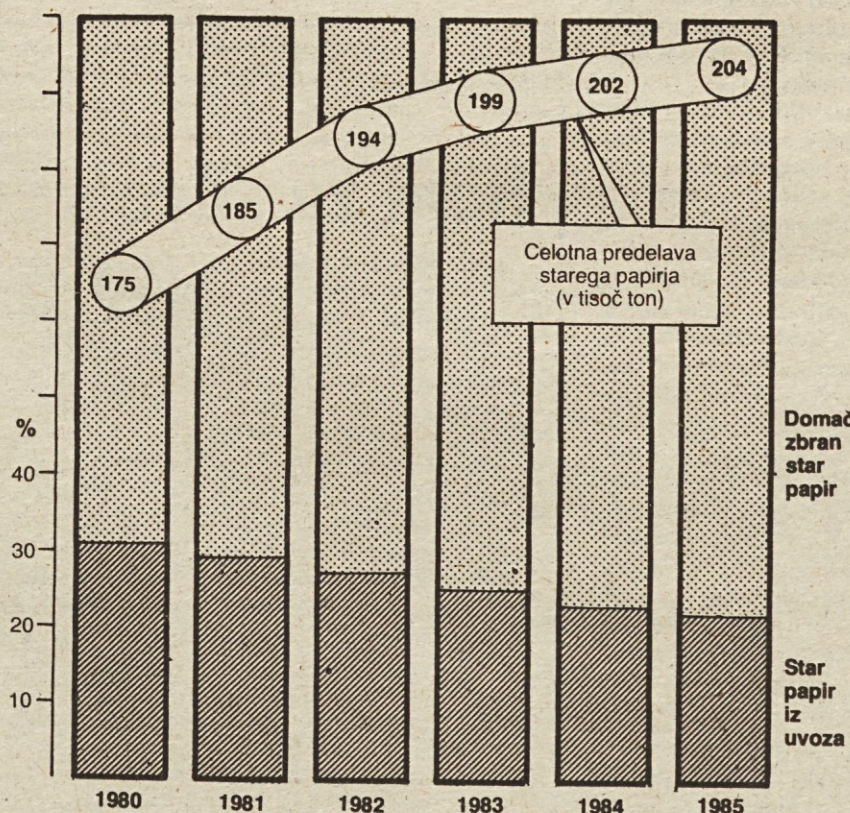
pa jo bo treba čimbolj pravično porazdeliti. Da o tem sploh nekdo razpravlja, je že dokaz, da kljub nedvomnemu vplivu cen na izgubo, tudi znotraj elektro gospodarstva sistema le ni vse tako lepo urejeno in zasnovano na dohodkovnih odnosih, kot nekateri zatrjujejo. Pa o tem drugič, ko bomo pisali o preobrazbi samoupravne organiziranosti slovenske energetike. Poglejmo še, kako se je zadeve lotil IO ROS delavec energetike na razširjeni seji sredi januarja.

Končni obračun naj organizacije združenega dela v elektro gospodarstvu in premogovništvu naredijo tako, da bodo izgubo izkazale vse. Pristojni republiški organi pa morajo zagotoviti, da se izguba v celoti pokrije do zaključnega računa za leto 1981. Izvršni odbor je sprejel tudi sklep, da se je treba v vseh ozidih izogniti postopku sanacije. To je gotovo utemeljeno, saj bi sanacija prinesla le nepotrebno nerazpoloženje in ogromno dodatnega dela, ko je tako jasno, da bo treba izgubo pokriti.

Po zadnjih podatkih je je v elektro gospodarstvu za približno 300 in v premogovništvu za 400 milijonov dinarjev. Čeprav je izvršni odbor že opredelil politiko za leto 1981 na osnovi začrtanih smeri v srednjeročnem programu, čeprav se krepko pripravljajo na vrednotenje letošnje elektroenergetske bilance... Reševanje lanskim izgub in vse razprave ob tem zbujaajo resne dvome, ali ne bomo v začetku prihodnjega leta poslušali istega kot zdaj, kot smo lanskega januarja in večkrat vmes...

Ciril Brajer

PLANIRANA NABAVA IN PREDELAVA STAREGA PAPIRJA V SR SLOVENIJI ZA SREDNJEROČNO OBDOBJE 1981—1985

Odgovoriti bo treba, kako smo povezani

Pred 3. kongresom samoupravljalcev Jugoslavije

V večini slovenskih občin so že stekle priprave na 3. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Dogovorili smo se, da mora imeti kongres povsem delovno obelje, zato morajo biti tudi priprave nanj vpete v dnevno in že doslej programirano dejavnost vseh družbenih dejavnikov v procesu uresničevanja delavske oblasti, odločanja o pogojih in sadovih dela. Cilj vseh priprav na kongres je, da bodo na njem sprejeti takšni zaključki, ki bodo dodatna in celovitejša podlaga za akcijo samoupravno organiziranih delavcev, delovnih ljudi in občanov, kar mora omogočiti tudi hitrejšo in celovitejšo uveljavljanje družbene lastnine kot izraza socialističnih družbenoekonomskih odnosov med ljudmi.

Zdaj je že povsem jasno, da bo kongres moral odgovoriti na številne dileme, ovire in včasih tudi napačno razumevanje procesa združevanja dela in sredstev, kot načina krepitve ustavnega položaja delavcev v premagovanju strukturnih nasprotij, podjetniškega, lokalističnega in drugih vrst zapiranja v ozke meje gospodarjenja in odločanja in hkrati spodbuditi takšno oblikovanje odnosov, ki bodo prispevali k boljšemu in družbeno smotnejšemu gospodarjenju z družbenimi sredstvi. Združeno delo se mora povsem uveljaviti kot nosilec družbenega odločanja in z učinkovitejšo organiziranostjo in večjim vplivom na odločitve izpodriniti administrativno urejanje pogojev gospodarjenja. Še posebej pa velja to za tiste dejavnosti in okolja, kjer je že danes mogoče po poteh samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja obvladovati odnose v družbeni produkciji z odločanjem delavcev.

Če smo zapisali, da se je potrebno znebiti vseh vrst zapiranja, potem moramo dodati, da je potrebno razumeti ta proces združevanja dela in sredstev na samoupravnih planskih temeljih tako, da se bomo, zasledujoč poslovno, tehno-

loško in interesno povezanost delavcev ter povečanje produktivnosti dela, vpeli v sedanja stabilizacijska hotenja, v modernizacijo in boljše organizacijo dela ter v takšno mednarodno delitev del, ki bo upoštevala vse prednosti jugoslovanske ekonomije v delitvi dela. Na tem področju se še zmeraj srečujemo s prevelikim podjetniškim ravnanjem, prešibkim nastopanjem — mislimo na enotne nastope na tujih trgih in tudi z nepotrebno in družbeno škodljivo konkurenco. K temu moramo dodati tudi splet vprašanj, ki je povezan z nagrajevanjem po delu in željo po takšni izmenjavi izkušenj v sistemu delitve po delu in rezultatih dela (po rezultatih živega dela in gospodarjenja z družbenimi sredstvi), saj bržkone drži resnica, da so se v mnogih okoljih že dokopali do ustreznih rešitev in pravične delitve po delu, vendar pa tudi na tem področju še zmeraj nismo uspeli uresničiti vseh možnosti izmenjave mišljenj.

Seveda pa bi morali na kongresu nekoliko več spregovoriti tudi o gospodarjenju z denarjem, še posebej pa z devizami, kar bi moralo biti vključeno z emisijsko politiko bolj kot doslej sestavina pogojev gospodarjenja samoupravno organiziranih delavcev v združenem delu. Prav gotovo nam tokrat v naši republiki ne bo potrebno segati po starih dokumentih, kajti problemska konferenca ZK Slovenije je opozorila na številne pomanjkljivosti v bančništvu ter sprejela sklepe, naj tudi bančna samoupravna preobrazba postane težišče zanimanja delavcev.

Če bo 3. kongres temeljito spregovoril tudi o teh vprašanjih in prispeval k poenotenju stališč in odnosov do še vedno nerazčiščenih vprašanj, bomo lahko rekli, da je tudi tretji kongres prelomnica. Tako kot prva dva, ki ju uvrščamo med zelo pomembne mejnike razvoja socialistične samoupravne družbe.

Marjan Horvat

Tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije

Kako bomo volili delegate?

Odbor za sklic in pripravo 3. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije je na ponedeljkovi seji v Beogradu — vodil jo je Mika Špiljak, obravnaval in sprejel navodilo za izvolitev delegatov za kongres. Sklenil je, da bomo delegate volili v združenem delu in v drugih samoupravnih okoljih, ter da se bo kongresu udeležilo 1.400 delegatov iz vse države. Od tega jih bo iz združenega dela 162, iz družbenih dejavnosti pa 138. Predviden je tudi, da bo deset delegatov delegirala Jugoslovanska ljudska armada, pet deset delegatov pa naši delavci, ki so na začasnem delu v tujini. O izvolitvi delegatov med delavci, časno zaposlenimi v tujini, bo odbor sprejel posebno navodilo. Sestavo delegatov bodo določili republiški in pokrajinski koordinacijski odbori za pripravo kongresa, ki naj upoštevajo strukturo zaposlenih, medtem ko bo kadrovanje potekalo neposredno na zborih delavcev.

Uspeh kongresa bo odvisen

od celotne aktivnosti samoupravljalcev, predvsem pa tudi od tega, kdo bodo delegati. Prav to pa je treba upoštevati pri kadrovanju. Zato je treba za delegate izvoliti najboljše delavce in samoupravljalce, preverjene na delovnem mestu in v samoupravnih procesih.

Vse republike in pokrajine bodo izvolile po 20 delegatov. Tudi v te delegacije je treba izvoliti ugledne znanstvene delavce. Volitve delegatov za kongres naj bodo tajne, opraviti pa jih je treba do sredine aprila.

Člani odbora so na seji ocenili tudi dosedanja potek priprav na kongres. Ugotovili so, da so vse tehnične in organizacijske priprave že končane. Koordinacijski odbori na ravni občin, republik in pokrajin vse do federacije so se zdaj dolžni lotiti najpomembnejše naloge; to je: med delavci v združenem delu morajo pripraviti vsebinske razprave o smernicah in temah za kongres.

Z. B. V.

RS ZSS

Zelo razvejan program

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je na svoji zadnji seji sprejel predlog dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letošnjem letu. V razpravi so člani sveta dali številne pripombe, vendar pa je ob koncu prevladalo spoznanje, da v takem dokumentu res ni moč povsem natančno zapisati vseh rešitev, kaj šele upoštevati mnogih specifičnosti v posameznih dejavnostih. Na srečo so bili na seji RS ZSS tudi predstavniki gospodarske zbornice, Izvršnega sveta in SDK, ki so se ob vseh predlogih dopolnitev na licu mesta, kot temu pravimo, dogovorili za enotna stališča.

Vinko Hafner je na seji med drugim poudaril, da je lansko uresničevanje podobnega dokumenta veliko prispevalo k stabilizacijskim naporom. Ob tem pa je opozoril na posamezna mnenja, češ da je s tem dogovorom združeno delo omejeno pri uresničevanju delitvenih razmerij in določil zakona o združenem delu, in da je zaradi takšnih splošnih usmeritev onemogočeno delo v skladu z internimi samoupravnimi akti. Potem pa je dejal: »Z lanskim dogovorom in z organizirano družbeno akcijo smo veliko dosegli, kar nam ne nazadnje dokazuje tudi nižja rast mase sredstev za osebne dohodke v temeljnih organizacijah, kot je bila predvidena z resolucijo. Bila je za 25 odstotkov manjša od rasti dohodka. To dokazuje, da so se delavci gospodarno obnašali pri delitvi sredstev za osebne dohodke. Če bi imeli ta čas kolikor toliko stabilne ekonomske pogoje gospodarjenja, ne bi bil potreben takšen dogovor, kot ga danes sprejemamo, organizacije združene dela bi se lahko ravnale po svojih internih delitvenih kriterijih. K temu je dodal, da bo takšen dogovor bržkone potreben še v prihodnjih letih, vendar pa bo — če se bomo stabilizacijsko obnašali — vse manj restriktiven. Sicer pa to dokazuje uresničevanje lanskega dogovora, ko so delovni kolektivi dokazali navkljub 9-odstotnemu padcu realnih osebnih dohodkov, da se vedejo kot dobri gospodarji.

Podpredsednik RS ZSS Martin Mlinar je obrazložil predlog programa uresničevanja dokumenta 2. konference Zveze sindikatov Slovenije. Rekel je: »Ta program aktivnosti izhaja iz obveznosti, ki smo jih sprejeli na konferenci in ki izvirajo tudi iz obveznosti podpisnikov družbenega dogovora o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke po vložnem delu in delovnih rezultatih.« Martin Mlinar je tudi poudaril, da imajo poleg vseh drugih nalog sindikati še posebno dolžnost: gre za usklajevanje dela pri oblikovanju vsebine panožnih samoupravnih sporazumov, pri čemer nam bodo bržkone dosedanje izkušnje v samoupravnem sporazumevanju lahko dobro koristile.

Republiški svet ZSS je sprejel tudi letni delovni program (objavljamo ga v prilogi) v katerem so vključene tiste naloge, ki so v žarišču uveljavljanja takšnega družbenoekonomskega položaja

delavcev, ki je v skladu z ustavo. Poleg nalog s področja razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke so v programu še številne, le na videz manj zanimive naloge s področij, ki jim morajo letos v sindikatih nameniti vso skrb. Predvsem velja opozoriti na priprave 3. konference ZSS, ki bo obravnavala celotno socialno politiko oziroma socialno varnost delavcev in poskušala najti rešitve bistvenih dilem in vprašanj o tem, kako uveljaviti te zahteve glede na uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije. O programu in o vsebini konference sicer še ni vse dogovorjeno, saj bo RS ZSS v pripravah na konferenco sprejel poseben akcijski načrt. V programu dela RS ZSS so zajete tudi številne naloge v zvezi s planiranjem, gospodarsko stabilizacijo, ekonomskimi odnosi s tujino, zaposlovanjem, uveljavljanjem samoupravnih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu, zagotavljanjem zdravih in humanih delovnih razmer, s področja izobraževanja in raziskovalne dejavnosti, kulture, športa in rekreacije in kajpak tudi tiste teme, ki zadevajo uveljavljanje sindikalne organizacije kot delavske organizacije.

Republiški svet je sprejel finančni načrt za 1981, informacijo o delu RS ZSS v lanskem letu in opravil nekatere kadrovske zadeve.

M. H.

Kličemo Jesenice 81-585

Na zvezi je Branko Iskra, predsednik OS ZSS

»V četrtek smo sedli za mizo člani predsedstva, pregledali delo našega občinskega sveta v zadnjih treh mesecih lanskega leta in se nato zazrli naprej proti skorajšnjim akcijam »zaključni račun '80« in še dalje do 3. kongresa samoupravljalcev«, je »raportal« Branko Iskra, predsednik jeseniškega občinskega sindikalnega sveta. »V zadnjih treh mesecih lanskega leta smo obiskali 70 tozdov, kjer smo se z njihovimi vodji, predsedniki OO ZS in sekretarji aktivov ZK pogovarjali o gospodarjenju za nazaj in za naprej. Kljub temu, da jeseniški delavci, zaposleni pač v bazični industriji, še dodatno čutijo breme stabilizacije na svojih plečih, je politično vzdušje med njimi dobro. Res je, prekleto čutijo, kako so jim realni osebni dohodki padli za kar 10 odstotkov in da je tudi odbor delavcev v trgovini potrdil, kako se jim je zmanjšala kupna moč, toda zavedajo se resnosti našega gospodarskega položaja in si prizadevajo za njegovo sanacijo. Zboljšanje delovne discipline in zmanjšanje bolezenskih izostankov za skoraj en odstotek — to je za naše jeseniške razmere lep uspeh — to nesporno dokazuje. S takimi obiski po osnovnih organizacijah ZS (136 jih je s 14.710 zaposlenimi) nameravamo nadaljevati tudi v bodoče, saj je spremljanje druž-

benoekonomskega položaja delavcev s poudarkom na socialni politiki naša stalna skrb.«

— In kako kažejo priprave na »zaključni račun '80« in kongres samoupravljalcev?

»S predsedniki osnovnih organizacij smo se skupaj pripravljali za akcijo »zaključni račun '80«, pripravili pa smo jim tudi posebno gradivo, da jih potem, ko bo treba akcijo speljati, ne bo preveč bolela glava. Mislimo, da bo vse v najlepšem redu. Tudi zato, ker kaže, da bodo jeseniške delovne organizacije uspešno končale poslovno leto. Celo v Železarni, ki je imela lani precej težav v proizvodnji, kaže na »+«.

Glede priprav na 3. kongres samoupravljalcev naj povem, da smo že izbrali delegate iz krajevnih skupnosti, sisov in iz lastnih vrst.«

— Še kaj »veselega«?

»V vseh okoljih so že podpisali planske dokumente za letošnje leto! Ali pa to: razpisali smo zimске športne delavske igre, ki bodo sredi februarja.«

— Pa »žalostnega«?

»Nazadujemo v akciji »tisoč delavcev — sodelavcev«. Premalo pišemo...«

D. K.

Razmislimo...

Boni za šilce

Tisti delavci v združenem delu, ki imajo dobro organizirano prehrano, se pravi zagotovljen dober obrok tople hrane med delom, vedo, kako dragocena je takšna pridobitev. Žal pa je tako, da za vse delavce v najrazličnejših delovnih organizacijah, panogah in v različnih poklicih tega v naši družbi še nismo uspeli zagotoviti, kljub dejavni družbeni akciji na tem področju in posebej načrtnim prizadevanjem zveze sindikatov pri tem.

Resnici na ljubo pa je vendarle treba reči, da mnoge sindikalne organizacije, skupaj z vodstvi delovnih organizacij marsikje še niso storile dovolj, da bi prišli še kaj dlje od regre-

sirane prehrane z boni, četudi so za to že možnosti. Dejstvo pa je tudi, da bo marsikje še dalj časa ostalo tako, kot je, iz vrste objektivnih razlogov. Narava dela, denimo različna terenska dela, kar seveda ne velja samo za proizvodnjo, bo pač še naprej razlog za to, da delavci v takšnih dejavnostih ne bodo tako kmalu prišli do urejene prehrane med delom. Toda kritično se je vendarle potrebno ozreti na to, saj se boni, o katerih je sicer bilo povedanega že dosti kritičnega, tudi v takšnih manj urejenih razmerah trošijo praviloma za vse drugo, samo dikalne organizacije, skupaj z vodstvi delovnih organizacij marsikje še niso storile dovolj, da bi prišli še kaj dlje od regre-

bomo, da se z njimi plačujejo vse vrste pijač, predvsem alkoholnih. Prav tako z boni plačujemo tudi drugo potrošno blago, čeprav je res, da jih mnogi uporabijo predvsem za nakup prehrabnih izdelkov. In prav pri tem bi morda le lahko storili kakšen korak naprej. Sindikalne organizacije bi bržčas lahko dosegle dogovor s takšnimi obrati družbene prehrane oziroma trgovinami in gostinskimi lokali, naj se z boni, namenjenimi prehrani, kupuje vsaj tovrstno blago. To sicer ne bo kdovekako velik prispevek k bolj zdravi in urejeni prehrani naših delovnih ljudi, zanesljivo pa je, da boni in šilca žganja ne bi smeli imeti nikakršne zveze.

D. G.

Pred razpravami o zaključnih računih

Čas za analizo in ukrepe

Pred nami je februar, ko v organizacijah združenega dela dokončujejo zaključne račune za razvrščanje števil v bilančnih postavkah. Naša družba ima zahteven sistem predpisov in obrazcev, ki jih morajo oblikovalci upoštevati pri sestavljanju zaključnih računov.

Toda nas zanima druga vprašanje. Sprejem zaključnega računa je za vsako samoupravno okolje zelo pomembno družbenoekonomsko dejanje, saj prav skozi številke in komentarje o poslovanju odkrivamo vrzeli pri gospodarjenju, se soočamo z lastnimi napakami. Na osnovi takih podatkov bomo temeljito pripravili akcij-

ske gospodarske načrte, tudi za tekoče leto, ki je v gospodarskem smislu bržkone zelo zahtevno. V zvezi sindikatov že vrsto let budno spremljajo razprave o zaključnih računih, saj so osnovne organizacije sindikata nosilec tega zahtevnega opravila. O tem je RS ZSS lani sprejel tudi ustrezna stališča, kjer je poleg opredelitve odgovornosti sindikalnih organizacij pri analiziranju gospodarjenja zapisan tudi postopek sprejemanja zaključnih računov in minimum podatkov, ki jih morajo imeti na razpolago delavci za te razprave. Gre pravzaprav za dokument, ki je v pomoč osnovnim organizacijam sindikata pri uresničevanju zakona

o združenem delu, ki daje zaključnim računom in spremljanju gospodarjenja velik poudarek. Delavci morajo poznati podatke o doseženem dohodku, akumulaciji, o osebnih dohodkih tako v masi kot na zaposlenega, morajo jih potlej primerjati s planskimi cilji in s podatki v drugih organizacijah združenega dela in v panogi. To primerjanje tudi najbolj prepričljivo pove, koliko smo napredovali, kje se zatika in kako odpraviti ovire pri gospodarjenju. Bržkone bodo letošnje razprave o zaključnih računih temeljitejše kot v preteklih letih, kajti konjunktornega doseganja dohodka bo vse manj. Boj za dohodek bo v zaostrenih

pogojih gospodarjenja in v večji izvojni usmeritvi našega gospodarstva zahtevnejši, ponekod bo nemara tudi življenjski boj za obstanek.

Tokrat bilančne številke ne bi smele površno skozi javno razpravo. Ob vsaki se je treba ustaviti in jo kritično in samokritično oceniti in ob tem upoštevati vse zunanje in notranje dejavnike, ki vplivajo na gospodarjenje. Začeti bo treba s stroški in pretehtati vse odločitve o razporejanju dohodka, hkrati pa presoditi, v kolikšni meri samoupravno organizirani delavci obvladujejo ustvarjeni dohodek. Pri tem pa morajo sprejeti ukrepe, ki bodo zagotovili stabilnejši družbenoekonomski položaj delavca in temeljne organizacije združenega dela.

In ker v sindikatih že imamo za to ustrezne izkušnje in dokumente, bi veljalo pobrskati po predalih, si osvežiti spomin in razpravo o zaključnih računih opraviti temeljiteje kot doslej.

Marjan Horvat

Moralna priznanja so spodbude

Subjekti, od družbenopolitičnih organizacij do samoupravnih mehanizmov, že skozi daljše obdobje ugotavljajo, da je še vse premalo moralnega nagrajevanja in stimuliranja delovnih ljudi. Posebej to velja za delavce v organizacijah združenega dela na vseh področjih dela in ustvarjanja.

Dejstvo je namreč, da smo v družbi sicer oblikovali ustrezne mehanizme in stopnje za družbeno priznavanje in vrednotenje družbenopolitičnega dela, čeprav tudi pri tem velja, da je v precejšnji meri obrnjeno navzgor, se pravi k občinskimi, republiškim ali zveznim okvirom. Bistveno manj pa je bilo doseženega pri moralnem priznavanju in nagrajevanju dela v organizacijah združenega dela, krajevnih skupnostih in drugih oblikah organiziranja in delovanja delovnih ljudi in občanov. Mogoče je celo trditi, da so tu bistveno večji napredek dosegli v raznih športnih, kulturnih in drugih društvih in zvezah, kjer so z ustreznim vrednotenjem uspeli z notranjim mehanizmom stimuliranja doseči velik ugled in moralno vrednost povsem internega priznanja.

Prav ta vidik pa skorajda ni ali pa sploh ni prisoten v združenem delu krajevnih skupnosti, kjer za konkretno, produktivno delo in zavestno angažiranost pri razvoju samoupravnega socializma in njegovi konkretni graditvi nismo oblikovali ustreznih načinov stimuliranja in priznanj. Povedano pa seveda ne pomeni, da v naši družbi nismo, širše gledano, oblikovali precejšnje število najrazličnejših možnosti za podelitev družbenih priznanj. Vendar je dejstvo, da imamo na ve-

čino od teh dokaj skromen odziv, če pogledamo samo izkušnje v Zvezi sindikatov Slovenije. Bržkone bi kazalo podrobneje pogledati, zakaj je temu tako. Lahko pa trdim, da je eden glavnih problemov način, kako poiskati pravo pot do predlaganja. Ta namreč v veliki meri ali pa v celoti izključuje (praktično — ne pa formalno) vpliv delavca (sodelavcev — delovnih tovarišev) na predlaganje za priznanje. Predlaganje je vse preveč v rokah raznih koordinacij, komisij za priznanja, — kar seveda v določeni meri mora biti — in vse premalo v rokah ljudi iz konkretnih delovnih okolij.

Menim, da je prav tu potrebno storiti premik. Kazalo bi ustrezno opredeliti predlagatelje neoposredno v tozdi in krajevnih skupnostih ter tako prepustiti iniciativo za vrednotenje dela posameznika delavcem in občanom samim. To seveda ne bi smelo biti brez ustrezne organiziranosti, pri čemer mislim zlasti na vlogo sindikalne organizacije in pa seveda SZDL.

Takšen način bi morda v večji meri pripomogel, da bi priznanja za delo dobili predvsem ne glede na njihovo siceršnje večjo ali manjšo družbeno angažiranost, osebno prepričanje, izobrazbo itd. Zagotovo drži, da bi delavci dobro izbirali in s tem v določeni meri tudi nalagali moralne obveznosti sodelavcem. Prav tako pa bi to v določeni meri pripomoglo k uravnavanju medsebojnih odnosov in delovnega vzdušja v kolektivih. Gotovo pa je tudi, da je vsaka bojazen o razvrednotenju moralnih in družbenih priznanj, postavljena v ta kontekst, odveč.

Ta teden v sindikatih

V sredo je bil v Ljubljani sestanek udeležencev 13. srečanja samoupravljalcev Rdeči prapor, ki bo 15. in 16. februarja v Kragujevcu. Razpravljali so o vsebinskih in organizacijskih pripravah. Dogovorili so se, da bodo nosilci razprav pripravili tudi povzetke ali dodatna pojasnila, ki naj bi služili za temeljitejše delo v posameznih komisijah. Sklenili so, da bodo na srečanju skušali čimveč prispevati k izmenjavi praktičnih in teoretičnih izkušenj na področju samoupravnega sporazumevanja, to pa je osrednja tema letošnjega srečanja Rdeči prapor.

Usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981

Podpisan dogovor

V sredo, 21. januarja so predstavniki republiškega in občinskih izvršnih svetov, republiškega sveta ZSS, gospodarske zbormice SRS in SDK podpisali dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letošnjem letu. Podpredsednik IS skupščine SRS Jože Florjančič je ob tej priložnosti spregovoril o nekaterih pomembnih premikih, ki smo jih dosegli pri uresničevanju razporejanja dohodka v lanskem letu ter ob tem poudaril, da so se organizacije združenega dela s področja gospodarstva kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja v lanskem letu držale sprejetih usmeritev pri razporejanju dohodka. To dokazujejo tudi na-

slednji podatki. v lanskih devetih mesecih se je dohodek povečal za 31 odstotkov, osebni dohodek za 21 odstotkov, akumulacija pa za 67 odstotkov. Torej je rast sredstev za osebne dohodke zaostajala za 32 odstotkov od rasti dohodka.

V okviru izvajanja stabilizacijske politike bomo tudi letos nadaljevali s politiko nekoliko počasnejše rasti sredstev za osebno, skupno in splošno porabo in s tem krepili sredstva za razširitev materialne baze. Za letos dogovorjena politika razporejanja dohodka naj bi zagotovila, da bodo poprečni realni osebni dohodki ostali na lanski ravni. Tako naj bi sredstva za osebne dohodke v celoti zaostajala za 5 od-

stotkov za nominalno rastjo dohodka, kar pomeni v primerjavi z lanskim letom bistveno manj restriktivno politiko usmeritve družbenega razporejanja dohodka.

Jože Florjančič je spregovoril tudi o elementih gospodarjenja, od katerih mora biti odvisno zaostajanje rasti sredstev za osebne dohodke in ob tem posebej poudaril, da tudi ta dogovor podpira izvozno usmerjenost našega gospodarstva. Govoril je tudi o delitvi sredstev za osebne dohodke v družbenih dejavnostih, kjer sredstva za osebne dohodke in osebni dohodki ne smejo rasti hitreje od osebnih dohodkov v gospodarstvu.

M. H.

Utrjevati vlogo Delavske enotnosti

Minuli teden so obiskali uredništvo Delavske enotnosti predsednik RS ZSS Vinko Hafner, podpredsednik Martin Mlinar, sekretar sekretariata predsedstva Ivan Godec in predsednik odbora RS ZSS za obveščanje in politično propagando Boštjan Pirč. S člani uredništva so se med drugim pogovarjali tudi o vlogi glasila ZSS pri obveščanju njenega članstva, zlasti pa delavcev.

Predsednik Vinko Hafner je v zvezi s tem dejal, da je časopis v obveščanju najširših delavskih množic do zdaj uspešno opravljal svoje poslanstvo, da pa si morajo vsi člani uredništva tudi v prihodnje prizadevati, da se bo Delavska enotnost še bolj približala svojim bralcem. To pa bo mogoče, če bo vsebina pisana jasno in če bodo v razumljivem jeziku obravnavana vsa pereča družbeno vprašanja. Tudi v prihodnje je treba odkrito pisati o vsakodnevni težavi in se ne izogibati

problemom, s katerimi se soočajo delavci in celotna družba. Na srečanju so se dogovorili, da bo Delavska enotnost skladno s programskimi izhodišči in aktivnostjo slovenskih sindikatov letos namenila več pozornosti

zlasti pripravam na III. kongres samoupravljalcev, prizadevanjem za stabilizacijo gospodarstva, uveljavljanju načela delitve po delu, pripravam na tretjo konferenco ZSS, ki bo obravnavala socialni položaj delavcev in

njihovo zaščito, v bližnjem obdobju pa predvsem obravnavi zaključnih računov, pripravam in poteku volilnih konferenc občinskih sindikalnih svetov in seveda drugim pomembnim aktualnim vprašanjem.

ZNANI SO PODATKI

Na podlagi 24. člena družbenega dogovora o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog (Uradni list SRS, št. 1/81) je odbor podpisnikov dogovora na svoji 1. seji dne 20. 1. 1981 predlagal, da Zavod SR Slovenije za statistiko in Republiška skupnost za cene objavita

zneske povprečnih stroškov, ki sta jih ugotovila za zadnje trimesečje leta 1980

1. POVPREČNO UGOTOVLJENI STROŠKI ZA DNEVNICO (stroški za prehrano) (po 8. in 9. členu dogovora) znašajo:	
— cela dnevica nad 12 ur	390 din
— polovična dnevica nad 8 do 12 ur	210 din
— znižana dnevica od 6 do 8 ur	145 din
2. POVPREČNI STROŠKI ZA PRENOČIŠČE v hotelu »E« kategorije (po 11. členu dogovora)	330 din
3. STROŠKI ZA LOČENO ŽIVLJENJE	
— stroški za stanovanje največ (po 15. členu dogovora)	2970 din
— stroški za prehrano največ (po 16. členu dogovora)	3500 din
4. KILOMETRINA (po 12. členu dogovora)	
pašalni znesek za prevozeni kilometer z avtomobilom srednjega razreda	
— za 15.000 km letno	5,20 din
— za 20.000 km letno	4,65 din
— za 25.000 km letno	4,30 din

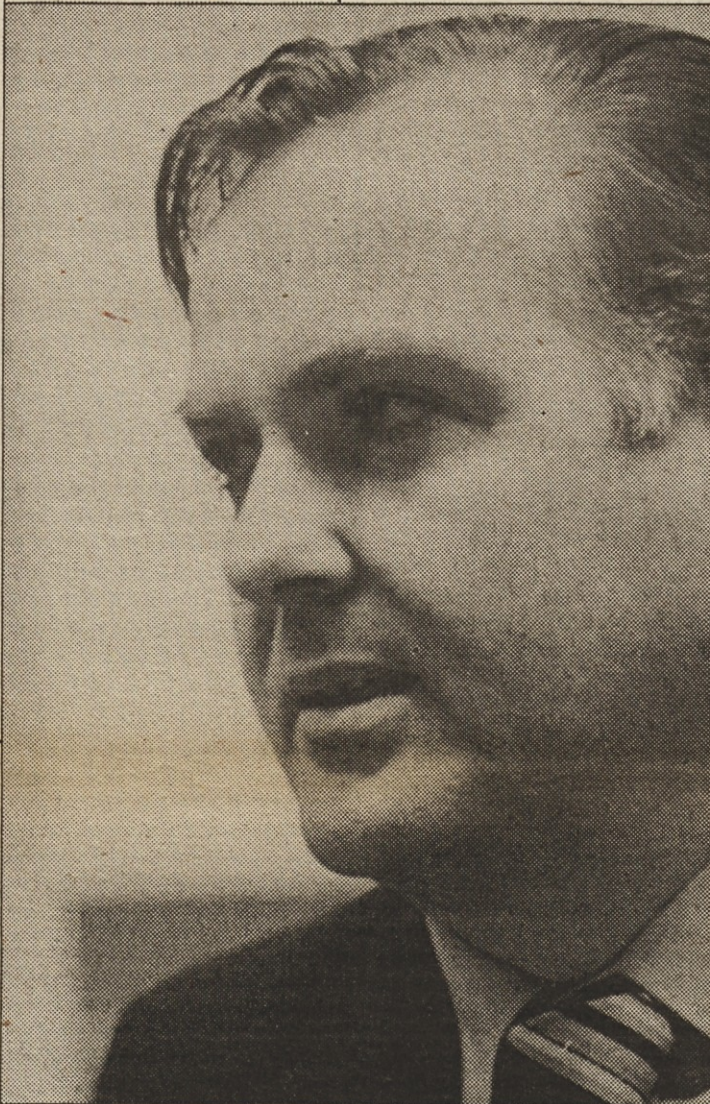
Klepet v uredništvu

Tudi še mrtvi rokavi v strugi usmerjenih tokov

Pri uresničevanju aktualnih nalog na področju ekonomske stabilizacije ima nadaljnji razvoj gospodarskih odnosov s tujino zelo pomembno mesto. Gre predvsem za potrebo po večji izvojni usmerjenosti našega gospodarstva in za takšen nadaljnji družbenoekonomski razvoj naše republike in celotne Jugoslavije, ki bo temeljil na hitrejšem vključevanju v mednarodno delitev dela. Tako zasnovanih razvojnih načrtov pa ne bomo uspeli v celoti uveljaviti, če v delovnih organizacijah in sestavljenih organizacijah združenega dela in v okviru siseota ne bo prišlo do hitrejšega usklajevanja planov o gospodarskih odnosih s tujino. Za učinkovitejšo obvladovanje ekonomskih odnosov s tujino in za zunanjo likvidnost države je zelo pomembna tudi krepitev odgovornosti republik in avtonomnih pokrajin.

O teh in še o nekaterih drugih vidikih ekonomskega

sodelovanja s tujino smo se tokrat pogovarjali s predsednikom skupščine sis SR Slovenije za ekonomske odnose s tujino tovaršem Janezom Bedino.

kakšen način naj bi to dosegli v okviru tekoče ekonomske politike?

»Zahtevam po zmanjšanju deficita in predlog zveznega izvršnega sveta, naj bi letos v neke m smislu celo ustvarili suficit v ekonomski menjavi s tujino, bo zelo težko doseči. Gre za prelom z dosedanjim praksom, poleg tega pa tudi obseg proizvodnje ne bo tako visok, kot si želimo. Če razumemo odnos med primanjkljaji in presežki kot razliko med deviznimi prelivi, potem je na dlani, da bi morali z ukrepi tekoče ekonomske politike zagotavljati ekonomsko menjavo s tujino na čim višji ravni. Vprašanje pa je, če smo sposobni dovolj hitro povečevati izvoz ob občutno zmanjšanem uvozu. Kajti proizvodnja za izvoz je bolj odvisna od uvoza kot pa tista, ki dela za domači trg, saj so zahteve tujega trga po kvaliteti ponujenega blaga večje kot na domačem trgu.«

Znano je, da je naša republika v lanskem letu uvozila preveč opreme, zato lahko podobno pričakujemo tudi letos. Kako se nameravate temu izogniti?

»Pravite, da smo lani uvozili preveč opreme. Treba je reči, da uvažamo preveč opreme v primerjavi z našimi možnostmi uvoza v celoti. Rekel bi tudi, da včasih nekritično uvažamo vso opremo iz tujine, ker mislimo, da je boljša od domače. Sodim, da se ne bi smeli upirati uvozu opreme in tehnologije, ki je podlaga za večji izvoz, čeprav nam trenutne možnosti narekujejo omejitve tudi pri uvozu opreme in blaga široke potrošnje. Mislim, da morajo o uvozu in izvozu uravnovešeni odločati delavci v tozdih in sproti presojeti, kdaj se bodo odločili za večji in kdaj za manjši uvoz opreme, repromateriala in tako dalje. Pri tem pa morajo

O uvozno-izvojni uravnovešenosti naj odločajo delavci

blikami in usklajen nastop na tujih tržiščih.«

— Če sem vas prav razumel, torej predlog devizno bilančnega in plačilno bilančnega položaja SR Slovenije za letošnje leto še ni usklajen s predlogi položaja drugih socialističnih republik in pokrajin?

»Prav imate, kajti predlog, ki smo ga pripravili, še ni sprejet in se proces tega usklajevanja nadaljuje. Vendar je že jasno, da so naloge in obveznosti, ki veljajo za našo republiko, zelo zahtevne in je vprašanje, če jih bomo uspeli v celoti uresničiti, saj že v lanskem letu nismo dosegli planiranih rezultatov. Kljub temu si moramo prizadevati, da se bomo zahtevam v plačilni bilanci čim bolj približali.«

— Ali se potemtakem zavzimate za zmanjševanje letošnje stopnje zadolženosti naše republike za vsako ceno?

»Mislim, da ni pametno zmanjševati stopnje zadolženosti samo za ceno recesije ali nižje ravni proizvodnje, ampak je treba iskati najboljšo kombinacijo obeh strani.«

Prodor na tuji trg terja razvoj lastnega znanja

— Na zadnji seji skupščine so opredelili začasn načrt izvoza in uvoza za konvertibilne devize v letošnjem letu. Zakaj je ta načrt časovno naraven in katera so njegove značilnosti v primerjavi z istim obdobjem lani?

»Začasnost naših ukrepov je posledica neusklajenih projekcij plačilnih bilanc republik in pokrajin. Toda življenje teče dalje in organizacije združenega dela se zelo zanimajo za sedanje možnosti. Obenem je nujno, da zlasti proizvodnja za izvoz poteka nemoteno dalje in da zagotovimo nemoteno preskrbo delovnih ljudi in občanov z osnovnimi življenjskimi potrebščinami.«

Za ta načrt pa je značilno, da je odstotek razpoložljivih deviznih »prelivov« manjši od lanskoletnega, po drugi strani pa poskušamo v letošnjem letu uveljaviti ustrezne sankcije za tiste, ki svojih nalog niso opravili, ki slabo planirajo svoje delo ipd.«

— In na koncu še zadnje vprašanje: kje so v sami skupnosti tista kritična vprašanja, ki jim bo potrebno v nadaljnjem razvoju samoupravnih odnosov posvetiti še večjo pozornost?

»Predvsem bomo morali naše članice povezati tako, da se bodo lahko hitreje in bolje vključevale v izvoz. Vemo pa, da izvoz na zahtevna tržišča terja od organizacij ustrezno konkurenčno sposobnost, racionalno proizvodnjo, uporabo novih proizvodnih programov, doslednost pri dobavnih rokih, čim manjše transportne in druge stroške itd.«

Na koncu pogovora je tovarš Bedina poudaril, da smo v naši republici dosegli precejšen premik tudi pri širjenju sodelovanja z deželami v razvoju, da pa si ne smemo delati utvar, da je prodor na ta tržišča enostaven. Zavedati se moramo, da se tudi druge države vse bolj zanimajo za ta tržišča in da bomo morali, če se bomo hoteli uveljaviti, načrtno razvijati lastno tehnologijo in znanje.

Emil Lah

Kaj je pokazala anketa o izplačilih nekaterih osebnih prejemkov iz materialnih stroškov in sklada skupne porabe

Dogovor proti razsipništvu in neodgovornosti (III.)

Objavljamo tretje, predzadnje nadaljevanje ugotovitev iz analize odgovorov v anketi. Tudi tokrat objavljamo le najpomembnejše podatke, saj bi bila podrobna razčlenitev preobširna.

Nadomestilo za ločeno življenje

Tudi tukaj je odstotek organizacij, ki nadomestila za ločeno življenje ne priznava (ali pa ni navedlo podatka) zelo visok, kar 48,8 % je takih. 46,5 % organizacij združenega dela priznava nadomestilo vsem delavcem, ki so do njega upravičeni v enakih zneskih, 6,5 % organizacij združenega dela pa je takih, ki ga izplačuje v različnih zneskih.

Po prejšnji sindikalni listi bi znašalo to nadomestilo 2.754 din. Od organizacij združenega dela, ki izplačujejo enake zneske, je kar 42 % takih, ki izplačujejo v višini od 2000 do 2500 din, srednja vrednost teh je 2259 din) precej pa jih izplačuje tudi v višini 2750 do 3000 din (največkrat 2750 din); kar 17 % organizacij združenega dela je takih, kjer izplačujejo ta nadomestila v višini 1.400 do 1.800 din. Razpon med ekstremno najmanjšim in največjim zneskom nadomestila se giblje med 230 in 2957 din.

V organizacijah, kjer priznava različne zneske nadomestila, se gibljejo najmanjši zneski v višini 365 din do 2000 din, najvišji pa od 1235 do 2957 din.

Povračilo stroškov za prevoz na delo in z dela

Delavec prispeva sam k stroškom prevoza na delo in z dela v 90,7 % v obdelavo zajetih organizacij združenega dela. Od tega v 40 % organizacij združenega dela prispevajo delavci od 68 do 75 din, v 11 % organizacij združenega dela prispevajo od 50 do 55 din, v ostalih organizacijah združenega dela pa so ti prispevki različni. Srednja vrednost, izračunana iz vseh zneskov, znaša 73 din, po prejšnji sindikalni listi pa bi prispevek delavca znašal 69 dinarjev.

Podobna ugotovitev velja tudi za povračilo stroškov prevoza na delo in z dela delavcem. Ti zneski so v organizacijah združenega dela zelo različni, kar v 59,6 % organizacij združenega dela pa višina povračila stroškov prevoza na delo in z dela ni omejena.

Regres za prehrano med delom

Kljub znanim prizadevanjem in stališčem sindikatov za organiziranje topllega obroka med delom podatki kažejo, da ima tak obrok organiziranih le 73,4 % v obdelavo zajetih organizacij združenega dela (ali v lastnem obratu družbene prehrane 47,4 %, ali na osnovi pogodbe v obratih zunaj delovne organizacije 26 %). V 24,8 % organizacij združenega dela pa izdajajo delavcem vrednostne bone, celo v tistih, kjer imajo sicer organizirano prehrano.

Pisano stanje ugotavljamo tudi pri višini izplačil regresa za prehrano med delom. Srednja vrednost sicer znaša 493 din in je pod zneskom, izračunanim po prejšnji sindikalni listi (tj. 551 din). Približno enak odstotek (30 %) je organizacij združenega dela, ki izplačuje regres za prehrano v višini 550 din in v višini 445 do 500 din, precej je tudi takih, ki izplačujejo pod 445 din. Razpon med ekstremno najmanjšim in najvišjim izplačanim zneskom se giblje med 216 in

856 din. Zanimiv je podatek, da kar v 35,1 % organizacij združenega dela delavci sami prispevajo k toplemu obroku prehrane med delom (od tega v 3 % organizacij združenega dela diferencirano). Prispevki delavcev so zelo različni in znašajo od 10 din (najmanjši znesek) do 600 din (največji znesek), vendar podatki ne dajo prave orientacije, ker gre v več primerih tudi za prispevek delavca h kosilu.

Sredstva regresa za letni dopust

Po prejšnji sindikalni listi bi se lahko oblikovala sredstva regresa za letni dopust v zneskih od najmanj 2066 din do največ 3099 din. Zaradi pomanjkljivih odgovorov na to vprašanje smo manjkajoče podatke izračunali sami, zato so naslednje ugotovitve zgolj orientacijske.

Srednja vrednost pri oblikovanju sredstev regresa za letni dopust znaša 2514 din, najmanjši znesek 700 din in največji 7159 din. Več kot 60 % organizacij združenega dela pa je oblikovalo sredstva regresa za letni dopust v razponu od 2001 do 3100 dinarjev.

Še vedno je veliko organizacij združenega dela (20,5 %), ki izplačujejo regres za letni dopust vsem delavcem v enakih zneskih. Od teh kar v 38 % primerov izplačuje v razponu od 2001 do 2500 din, približno enak odstotek (28 %) pa v zneskih manjših od 2000 din ter večjih od 2500 din.

V 75,6 % organizacij združenega dela izplačujejo regres za letni dopust delavcem v različnih zneskih odvisno od samoupravnih dogovorjenih kriterijev. V največ primerih upoštevajo kot kriterij višino osebnega dohodka delavca (64 %) in v manjši meri družinske člane delavca (25 %), zdravstveno stanje zaposlenega (8,1 %), višino povprečnega družinskega dohodka (11 %) in druge pogoje kot npr. težje pogoje dela, socialni položaj delavca ipd. V posameznih primerih znaša razlika na osnovi teh kriterijev izračunane regresa tudi 4000 din. Razpon med najmanjšim in največjim izplačanim zneskom med različnimi organizacijami združenega dela pa se giblje med 250 in 9700 dinarjev.

Solidarnost iz sklada skupne porabe

Načela solidarnosti uveljavlja v skupni porabi 41,7 % temeljnih organizacij združenega dela, ki so povezane v delovne organizacije. Iz sklada skupne porabe prelivajo sredstva po načelih solidarnosti za naslednje namene po vrstnem redu tako: jubilejne nagrade, regres za letni dopust, organizirana prehrana med delom in za druge namene (npr. stanovanjska izgradnja, solidarnostne pomoči, nagrade ob upokojitvi, nakup počitniških kapacitet, preventivno zdravstveno varstvo, delovanje družbenopolitičnih organizacij v delovni organizaciji, rekreacija ipd.). Združevanje in prelivanje sredstev sklada skupne porabe je torej večnamensko.

Vesna Kegl-Salehar
Anica Plahuta

— Tovariš predsednik, vzemiva za izhodišče najinega pogovora samoupravne sporazume o temeljih plana ekonomskih odnosov s tujino, o deviznem režimu in o uresničevanju kreditnih odnosov s tujino v naslednjem srednjeročnem obdobju, ki so začeli veljati s 1. januarjem 1981 in jih je podpisalo 55 odstotkov članov skupnosti. Ali pomeni tako majhno število podpisnikov in počasno podpisovanje sporazumov, da nekatere organizacije združenega dela ne soglašajo s posameznimi vsebinskimi postavkami teh dokumentov?

»Ne bi rekel, da gre samo za nesoglasje z vsebino teh sporazumov, ampak gre za staro prakso in nasprotovanje določilo, po katerem bodo morale članice skupnosti odselej same namenjati sredstva za vračanje anuitet za kredite, ki so jih najemale v preteklosti.«

Precejšnje število tozgov še vedno sodi, da bi jim morali v sporazumu dati posebno prednost, čeprav samoupravni sporazumi nudijo široke možnosti za povezovanje t. im. reprodukcijskih celot. V skladu s sprejetim družbenim dogovorom o našem razvoju v prihodnjih letih so kot osnovne prioritete določene večji dohodek in izvoz, reševanje ekoloških vprašanj in energetike itd. ne pa izbrane panoge. Tretji razlog, da sporazumov ni podpisalo večje število članic skupnosti pa je zelo zahteven postopek sprejemanja in prekratek rok za javno razpravo o teh sporazumih. K temu bi mogoče lahko še dodal misel, da se nekateri izvajalci investicijskih del v tujini nočejo sprijazniti z omejeno možnostjo vračanja opreme s tujih gradbišč.«

Zunanja merila za kvaliteto so mnogo strožja

V samoupravnem sporazumu o temeljih plana ekonomskih odnosov s tujino za obdobje 1981-1985 je zapisano, da si bodo člani siseota prizadevali zmanjšati negativno plačilno bilanco v ekonomski menjavi s tujino. Na

Aktualni razgovor pred problemsko konferenco zveze komunistov Slovenije o raziskovalni dejavnosti

Inovator in inovacija sta še vedno pastorka

Koliko in katere inovacije pravzaprav že imamo?

— *Tovarišica Princičeva, vi pri Republiškem odboru ZSS že sedem let delate tudi na področju inovacij. Kako ste zadovoljni z vsebino, predvsem pa z rezultati na področju te dejavnosti?*

»Moram priznati, da nisem zadovoljna. Mogoče sem nestrna, toda pri delu moram biti nestrpen, če hočeš neke rezultate. Ugotavljamo, da v teh letih nismo bili dovolj uspešni.«

— *Že nekajkrat smo poskušali zbrati podatke o tem, kaj je bilo v minulih letih na področju inventivne dejavnosti dosežena, vendar nam to ni uspelo. Imate vi točnejše podatke, primerjave in rezultate?*

»Nihče v Sloveniji jih nima. Nihče v Sloveniji jih namreč za celotno območje republike niti ne zbira. Pred leti smo to poskušali prek Gospodarske zbornice in Komiteja za raziskovalno dejavnost, žal je zadeva propadla. Do podatkov smo se poskušali dokopati tudi prek sindikata, vendar tudi tu v celoti nismo uspeli. Imamo nekaj podatkov za območja občin. Gre za tiste občine, na primer za Maribor in v zadnjem času za Celje, kjer so inventivni dejavnosti dali resnični podatek in imeli srečo, da so za to področje dela izbrali prizadevnega človeka.«

— *Nekaj več podatkov je moč dobiti v zvezi s patenti. Toda tudi ti podatki kažejo, da nas vsakoletno številno prijavljenih patentov ne uvršča niti v sredino lestvice enako ali bolj razviti državi.*

»Drži. O patentih so podatki, ker jih zbira zavod za patente. Njih število res ne potrjuje prepričanja tistih, ki trdijo, da smo Jugoslovani izredno iznajdljivi. Mogoče na kakšnem drugem področju...«

— *Toda v dnevnem, predvsem pa v lokalnem časopisu in glasilih združenega dela vsaj enkrat na leto lahko zasledimo na primer inovatorje, ki so dobili občinska priznanja. Torej inovatorje le imamo.*

»Seveda imamo. V nekaterih delovnih organizacijah imajo to zelo dobro urejeno. Ponekod imajo vse inovacije ovrednotene, sproti že obračunavajo vrednost vsake sprejete inovacije. Najpogosteje pa ni podatkov niti o tem, za katere inovacije gre. Zato ne izključujem možnosti, da je zaradi neinformiranosti in prevelike zaprtosti med tovarniške plotove tudi kakšen primer inovatorja, ki je »odkril« v drugem kolektivu že uveljavljeno inovacijo. Ali, kot je bil to primer v Ljubljani, ko je dobil družbeno priznanje človek, ki ni bil avtor izboljšave...«

— *Ob našem zbiranju podatkov o inventivni in raziskovalni dejavnosti le redko zasledimo kak primer, da je inovacijo prijavila skupina ali inštitut. Kot vemo, imamo samo v Sloveniji celo vrsto inštitucij, ki se profesionalno ukvarjajo s tovrstno dejavnostjo.*

»Točno. Redki so primeri, da bi bila inovacija rezultat kolektivnega dela. To kaže na to, da še vedno nismo uspeli uveljaviti timskega dela. Res je tudi, da ob vrsti inštitutov te ustanove redko najdeš med prijavitelji patentov in inovacij.«

Kako v resnici vrednotimo inovacijsko dejavnost?

— *In vendar združeno delo daje mnogo denarja tem ustanovam.*

»Daje. Žal je res, da na porabo tistih sredstev, ki smo jih združevali na primer v Republiški raziskovalni odnosov marsikaj spreminja, pa krajevna skupnost pogosto še ni zažvela kot sestavina združenega dela, kot izraz celovitih potreb in interesov delovnih ljudi, potreb, ki jih občani neposredno izražajo in pri usklajevanju in razreševanju katerih naj tudi sami sodelujejo. Del krivde, da je temu tako, nosijo tudi krajevne organizacije socialistične zveze.«

— *Kako pa vrednotimo inovacijsko dejavnost pri nas?*

»To se razlikuje od primera do primera. Načelno smo vsi za. Žal so primeri nevoščljivosti. Dokler gre za en ali dva odstotka vrednosti inovacije, za en ali mogoče še dva milijona starih din, je v redu. Naprej pa ima inovator težave, ker izstopa iz okolja. Če k temu dodamo še prepričanje njegovega nadrejenega, da inovator ogroža njegov položaj, potem vemo, pri čem smo. Vmes so tudi bele vrane. Na primer celjska zlatarna, Plama iz Podgrada, IBI iz Kranja, Sava iz Kranja, Lek Ljubljana itd.«

Kako prerasti takšno miselnost? To je dolgotrajna zadeva. Na Zahodu na primer ne moreš napredovati, če sam ne predložiš nekaterih novih rešitev, projektov ali izboljšav. Pri nas so seveda pri tem drugi kriteriji. Mi v sindikatu se že vrsto let trudimo, da bi inventivna dejavnost dobila tisto družbeno vrednost, ki ji gre. Že lani, februarja, smo dali pobudo, da bi republiški komite za finance opustil plačilo davka na dohodek s tistega dela dohodka, ki je rezultat domačih izboljšav, domače pameti. Da bi za domače inovacije veljala drugačna kreditna politika, mogoče celo nekajletni moratoriji. To naj bi podrobneje obdelali skupaj z zbornico. Kljub intervencijam do danes še nismo dobili odgovora na našo pobudo...«

— *Naže omenjeni 2. konferenci je bil med drugim sprejet tudi sklep, da bi morali posebej, ločeno, prikazovati dohodek iz inovacij. Torej se stvari le premikajo.*

»Da, se premikajo, vendar po moje prepočasno. Vsebinska telesa sklepa je v tem, da bi vsi videli, kolikšen dohodek pomeni vsaka inovacija. Ne da gledamo samo to (ker vemo samo to) koliko je za inovacijo dobil avtor. Toda zdaj so dvignili glas računovodje, češ da jih še bolj obremenjujejo z delom.«

Največji uspeh smo dosegli s tem, da smo te zadeve normativno uredili. Z akcijo 130 OZD smo uspeli tudi to, da so inovacije prišle v družbeni dogovor, da se inovacije v samo upravnih sporazumih in pravilnikih o delitvi

sredstev za osebne dohodke obravnavajo takoj za tekočim in minulim delom, ne pa kot doslej, nekje na repu.«

— *Tudi iz tega pogovora zveni, da smo na eni strani vsi za podporo in večjo družbeno uveljavljanje inventivne dejavnosti, v praksi pa temu ni tako. Niso niti redki primeri, ko inovator ne dobi niti podpore v lastnem sindikatu, ko po drugi strani vemo, da je prav sindikat že vrsto let vztrajni pobudnik in zagovornik vrednot te dejavnosti.*

»Tudi to je res. V Kranju, na primer, kjer je ta dejavnost že dokaj razširjena, nismo našli na pomoč pri občinskem sindikalnem svetu, niti pri tamkajšnji zbornici. V posameznih primerih ostane sindikat nemočen, če ne doživi podpore pri direktorju. Takšen primer imamo na Jesenicah. Ali primer iz Elana: inovator je skonstruiral stroj, ki ga v tovrstni proizvodnji še ni bilo. Ob nekem obisku proizvajalcev iz tujine so tujcem dovolili, da so napravili fotografirali. Inovator je bil prizadet, prišlo je do spora. V razreševanje smo se vključili tudi mi. Dan pred skupnim srečanjem v Elanu nam je tamkajšnji direktor poslal telegram, da

pogovor odpade, če se ga bo udeležil tudi prizadeti inovator... Ali primer iz Kidričevega. Tamkajšnji strokovnjak je vodstvu kolektiva predložil lastni načrt reorganizacije proizvodnje. Nekateri strokovnjaki so ta načrt odklonili. V spor smo se vključili tudi mi in skušali zadevo rešiti. Poiskali smo najboljše strokovnjake po vsej državi, ki bi zadevo objektivno pregledali in dali svoje mnenje. Žal je vse propadlo, ker nikjer v Sloveniji nismo mogli najti dveh milijonov dinarjev za stroške recenzentov. Tako je bila sprejeta spet že stara praksa — tuj predlog. Za nameček pa so avtorja spornega predloga prenesli na drugo delo — zdaj skrbi za parkirne prostore.«

Iz prakse ugotavljam, da je ta boj za uveljavitev inovacije trd in sila dolg. Najpogosteje inovator bo izgubil. Če pa uspe tudi s sodiščem dokazati svoj prav, ga čez nekaj časa ne najdemo več v kolektivu. Zaradi skaljenih medsebojnih odnosov, najpogosteje tudi najkrušnejšega šikaniranja, mora avtor iz kolektiva. Ob tem je hudo še to, da tudi sodišča nimajo družbeno verificiranih kriterijev in bolj po prosti presoji za razsodbo izbirajo zdaj te zdaj ene samoupravne akte.«

— *Ali se bo odnos do te dejavnosti spremenil na*

bolje z odločivijo sindikatom, da mora vsaka osnovna organizacija sindikata vsaj enkrat na leto obravnavati in razpravljati o tej dejavnosti v lastnem kolektivu in svoji spoznanja predložiti delavskemu svetu. Zanimivo je tudi stališče sindikatov, da na primer delavec, ki ima odklonilno stališče in odnos do inventivne dejavnosti, ne more ob imenovanju na odgovorno ali na delo v poslovnih organih dobiti podpore sindikata.

»Čeprav smo v pogovoru kritično obravnavali inventivno dejavnost v slovenskem prostoru, pri tem sem namenoma omenila nekaj najbolj značilnih primerov, je res, da se razmere in odnosi do te dejavnosti izboljšujejo. Ponavljam pa, da osebnostno opravljenim delom še nisem zadovoljna. Pri tem mislim tudi na to, da bi vrednost lastnih predlogov v resnici drugače obravnavali, če bi jo drugače obravnavali vsi: od lastnih poslovnih in samoupravnih struktur do bank, ki bi dajale pri kreditiranju prednost domačim rešitvam. Torej temu, kar smo sprejeli tudi s programom za prihodnji srednjeročni razvoj.«

Za objavo pripravil J. Sever

SZDL danes

Občutljiva in odzivna za potrebe delovnih ljudi

Kljub nekaterim spodbudnim rezultatom, ki smo jih dosegli v zadnjih nekaj letih, se krajevna skupnost le počasi uveljavlja kot družbenoekonomski odnos. Še vedno se srečujemo ponekod z razmišljanji in tudi prakso, da je to družbenopolitična skupnost, ki opravlja nekatere upravne in administrativne dolžnosti občine. Čeprav se z uveljavljanjem delegatskih odnosov marsikaj spreminja, pa krajevna skupnost pogosto še ni zažvela kot sestavina združenega dela, kot izraz celovitih potreb in interesov delovnih ljudi, potreb, ki jih občani neposredno izražajo in pri usklajevanju in razreševanju katerih naj tudi sami sodelujejo. Del krivde, da je temu tako, nosijo tudi krajevne organizacije socialistične zveze.

V Sloveniji imamo 1.246 krajevnih skupnosti in v vsaki od njih delujejo tudi krajevne organizacije SZDL. Vedno več je takih, ki zavzeto opravljajo svojo ustavno vlogo. Delovni ljudje jih vse bolj razumejo in sprejemajo kot možnost in obliko demokratičnega političnega delovanja v procesu pripravljavanja in sprejemanja samoupravnih odločitev. Krajevne organizacije SZDL so se že zlasti uveljavile v vrsti konkretnih akcij, kot so volitve, politične in organizacijske priprave samoprispevkov in referendumov, razvijanje in utrjevanje zavesti ter oblik splošnega ljudskega odpora in družbene samozavesti, uveljavljanje hišne samouprave, urejanje komunalnih in drugih potreb kranjanov itd. Na teh področjih so organizacije SZDL dosegle izredne uspehe in postale nepogrešljivi dejavniki najširše aktivnosti in mobilizacije delovnih ljudi in kranjanov.

Vse to seveda ne pomeni, da smo krajevne organizacije vedno in pov-

sod uveljavili tako kot to zahtevajo sedanje in bodoče potrebe družbenopolitičnega in samoupravnega razvoja. Marsikje so premla vpete v potrebe in razvoj delegatske prakse — politični izraz tega naj bi bile — marsikje delujejo dokaj forumsko, formalno in brez prave povezave s članstvom.

Krajevne konference nosijo del krivde, da KS še ni sestavina združenega dela

V političnem — akcijskem in mobilizacijskem delovanju prihaja premalo do veljave tudi frontna narava SZDL, saj delegati DPO in drugih dejavnikov prihajajo v konferenco, predsedstvo in druge oblike aktivnosti često brez stališč, mnenj in pobud svojih organizacij. Marsikje delujejo v konferencah in predsedstvih SZDL bolj kot odgovorni posamezniki in premalo kot odposlanci svojih organizacij. Tako često trpi usklajevanje in dogovarjanje, učinkovitost in rezultati so skromnejši, kot bi lahko bili.

Kot slabost se marsikje kaže tudi preslaba povezanost konferenc in predsedstev krajevnih organizacij z društvenimi organizacijami in društvi ter drugimi dejavniki, ki politično in samoupravno delujejo v krajevnih skupnostih. Delegatska razmerja znotraj fronte marsikje še niso zažvela tako, kot smo pričakovali in zato konference delujejo premalo povezano in usklajeno s potrebami samoupravnega sistema. Tudi organi in delovne oblike — tematske konference, sveti, sekcije, koordinacije in komisije pri krajevnih organizacijah — so v glavnem še premalo vtakane v živo družbeno problematiko, ki tako

ali drugače prizadeva delovne ljudi in občane. Pogosti so primeri, da se posamezna telesa in oblike dela redko ali pa sploh ne sestajajo, kar seveda krči možnosti sporazumevanja in sprejemanja ustreznih rešitev v krajevni konferenci SZDL in v samoupravnih skupščinah.

Krajevne konference SZDL se v večini občin premalo pogosto sestajajo

Pogosto se dogaja, da predsedstvo opravlja dolžnosti krajevne organizacije, konference, kot najvišji organ pa enkrat ali dvakrat letno sprejmejo splošne usmeritve oziroma načelna stališča. Tako se predsedstva mnogokrat tudi proti svoji volji znajdejo pod težo nalog in obveznosti, ki jih ne morejo dobro opraviti ali pa niso v njihovi pristojnosti. Pri tem prihaja do formalnega in forumskega obravnavanja posameznih pomembnih vprašanj, kar pa nikakor ni skladno z demokratično naravo Socialistične zveze.

V nadaljnjem vsebinskem in organizacijskem razvoju in utrjevanju SZDL mora posebna pozornost veljati zlasti krajevnim in občinskim organizacijam. Zaživetje bi morale sekcije, hišni in ulični odbori, delegacije, potrošniški sveti, hišna samouprava itd. V krajevni skupnosti je največ možnosti za razvijanje množične komponente SZDL. Tu naj se začnejo inicialne oblike politične aktivnosti, ki bodo zajele kar najširši krog delovnih ljudi in občanov. Tu je prostor za izražanje in soočanje pluralizma samoupravnih interesov, tu naj pride do iniciativ in pobud, predlogov in mnenj ter njihovega demokratičnega vrednotenja.

Krajevne organizacije (konference) SZDL se morajo bolj kot doslej prilagoditi potrebam samoupravne aktivnosti občanov v krajevni skupnosti

SZDL mora postati bolj iniciativna, občutljiva in odzivna za potrebe in interese delovnih ljudi. V ta namen moramo predvsem krepiti vlogo krajevnih konferenc in frontnih predsedstev, kjer bomo usklajevali družbenopolitično in samoupravno aktivnost v krajevni skupnosti. Bolj ko bomo krepili vlogo in pomen krajevnih organizacij, bolj bogata in vsestranska bo tudi celotna zgradba SZDL — do občin, republike in federacije.

V nadaljnjem razvoju in poglobljanju pomena in akcijske usposobljenosti krajevnih organizacij SZDL bo zato treba vso pozornost nameniti večji vlogi članstva ter potrebam delegatske prakse. Socialistična zveza mora — in to še posebej velja za krajevno skupnost — vse bolj postajati mesto političnega in samoupravnega dogovarjanja in sporazumevanja. Tako konference kot predsedstva se morajo bolj odpreti do članstva in drugih DPO, družbenih organizacij, društev ter drugih dejavnikov v krajevni skupnosti. Preseči bo treba predvsem zaprtost nekaterih vodstev ter često zgolj formalno obravnavanje posameznih ožjih in širših vprašanj in problemov. S tem pa bomo pomembno prispevali, da se bo krajevna skupnost razvijala in utrjevala kot celovit družbenoekonomski odnos, kot sestavina in izraz združenega dela.

Razprava Sergeja Kraigherja v Železarni Ravne

Temelj nadaljnega razvoja sistema samoupravnih družbenoekonomskih odnosov je delavec v tozdu in njegov interes

Spreminjanje dela in delavca

Železarna Ravne je za naše slovenske in jugoslovanske razmere dosegla visoko stopnjo samoupravne organiziranosti in uporabe ekonomskih elementov samoupravljanja, ki leže v osnovi samoupravnih družbenoekonomskih in proizvodnih odnosov. Čeprav je sistem precej konsistentno izdelan, kljub vsemu ostaja vtis, da v njem ni izhodišče delavec in njegov interes na njegovem delovnem mestu, kjer združuje svoje delo z drugimi delavci v temeljni organizaciji združenega dela. Pristop je še vedno obremenjen z logiko, da se samoupravni družbenoekonomski odnosi razvijajo od vrha navzdol in da je od tega odvisen njihov razvoj. Drugače rečeno, vrsta zadev glede položaja delavcev v ustvarjanju dohodka je spuščena, pravice, ki jih imajo delavci po ustavi pa niso dovolj razvidne ali poudarjene, saj gre za konkretne neodtute jive pravice, ki jih imajo delavci neposredno na podlagi ustave.

To ni pripomba iz nekih doktrinarnih predpostavk ali predsodkov. Razvoj tehnike in tehnologije v svetu zahteva, da se delavec postavi v čim bolj neposredni odnos s sredstvi, s katerimi dela in s njimi upravlja in ekonomski učinek tega čuti na dohodku in položaju. To je zakonitost, ki jo tehnična revolucija postavlja kot nalogo pred ves svet. Mi smo o samoupravnem položaju delavca, njegovih odgojnostih in pravicah ter obveznostih kot samoupravljalca našli nekatere rešitve, ki v tem pogledu odpirajo široke perspektive.

Zato moramo dosledno izhajati iz položaja in vloge delavca v temeljni organizaciji združenega dela in njegovega interesa ter na tej podlagi razvijati sistem samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. To pa pomeni, da si moramo prizadevati, da s tega vidika zelo kritično presojamo izkušnje, ki jih pridobivamo na podlagi delovanja sistema kot je sedaj v veljavi in ga tudi stalno izpopolnjujemo. Z drugimi besedami povedano, da smo do svojih lastnih izkušenj pošteno, da se iz njih čimveč kaj je mogoče naučiti in to tudi izkoristimo. Zelo slabo je, če bi bili zadovoljni s tem, kar smo doslej dosegli in vgradili v sistem samoupravljanja, kajti to so vendarle začetni koraki, ki jih bodo morale generacije še dolgo nadaljevati in delati, da te odnose razvijemo v vsej njihovi širini in zapletenosti.

Poseben pomen tem vprašanjem poudarja dejstvo, to je, da se bistveno spreminja značaj dela in delavca. Ta delavec danes ni več to, kar je bil pred desetimi, dvajsetimi leti. Ta delavec je drugačen po svoji izobrazbi, šol-

V začetku decembra lani je podpredsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher obiskal Železarno Ravne in se s predstavniki samoupravnih in poslovnih organov ter družbenopolitičnih organizacij pogovarjal o tezah »Nadaljnji razvoj družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v delovni organizaciji Železarna Ravne.« Največ pozornosti je bilo v razgovoru namenjeno utrjevanju vloge in položaja delavca samoupravljalca in ob tem delitvi dohodka, predvsem tistega dela, ki je namenjen za osebne dohodke. Preprosto in razumljivo je tovarš Kraigher pojasnil predstavnikom te delovne organizacije nekatera izhodišča za pripravo meril delitve, utemeljil vezi med takimi ocenami proizvodnim in pismiškim delom in nekatero drugo še ne povsem razrešeno dilemo na področju delitve.

Razprava Sergeja Kraigherja v Železarni Ravne je vsekakor lahko pomemben kazipoint in usmeritev v nadaljnjem iskanju pravičnejše poti za delitve po delu in rezultatih dela, eni prednostnih nalog v našem vsakdanjem boju za boljše in uspešnejše gospodarjenje in utrjevanje položaja delavca v naših socialističnih samoupravnih odnosih. Zlasti pa bo razprava, ki jo objavljamo, dragocen prispevek in konkretna pomoč sindikalnim aktivistom pri obsežnih nalogah uresničevanja skle-

pov 2. konference ZSS in nadaljnem strokovnem delu pri Družbenem dogovoru o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za

osebne dohodke in skupno porabo.

(Razpravo Sergeja Kraigherja smo z mednaslovi opremili v uredništvu.)

ski in tisti, ki jo pridobi, ko se vključuje v delovne procese. Drugačen je po svoji strokovni, splošni družbeni in politični naravnosti in tako se spreminja tudi celoten profil zaposlenih delavcev in njihova struktura. S tem se drugače postavljajo tudi odnosi s skupnimi službami, ki tudi niso več take, kot so bile nekoč. Delavci v skupnih službah so dosti bolj in vedno tesneje povezani z delavci v neposredni proizvodnji. Tudi posvoji zavesti so vedno bolj sestavni del delavskega razreda, kajti njihov položaj je tak, da je rezultat in dohodek njihovega dela odvisen od dela in rezultatov delavcev v neposredni proizvodnji, vključno z rezultati njihovih samoupravnih odločitev. Prav zato je potrebno, da se odnosi med delavci v skupnih službah in med delavci v temeljni organizaciji združenega dela jasno postavijo, ker bodo s tem tudi jasneje opredeljeni odnosi, kaj je potrebno reševati v delavskih svetih temeljnih organizacij, kaj v delavskem svetu delovne organizacije, kaj pa je tisto, kar se mora kot sestavni del delovnega procesa reševati v skupnih službah, ki so v glavnem (osredotočene) v delovni organizaciji.

Minulo delo je rezultat dela delavcev in temelj njihovega samoupravnega položaja

Ko govorimo o oblikovanju dohodka na podlagi gospodarjenja z minulim delom, o sredstvih družbene reprodukcije, se to minulo delo takoj zavije v neko mistiko in ustvari vtis, da to zahteva neko posebno učenost. Minulo delo ni nič drugega kot to, kar se nam kaže kot problematika amortizacije, izkoriščanja osnovnih sredstev in izmenskega dela v uporabi teh sredstev, vprašanja gospodarjenja in upravljanja s sredstvi akumulacije in z reprodukcijskim materialom, ki se kaže v materialnih stroških.

To je minulo delo, gospodarjenje z minulim delom; drugega minulega dela ni. Če boste rešili problem, da bo delavec postavljen v tak položaj, da bo na svojem osebnem dohodku čutil rezultate gospodarjenja z reprodukcijskim materialom in delovnimi sredstvi ter sredstvi akumulacije, boste s tem rešili vpraševati v skupnih službah, ki so v glavnem (osredotočene) v delovni organizaciji.

Na to se navezujejo potem nove investicije, pri katerih je potrebno evidentirati, kaj je bilo z njimi doseženo. Običajno se pojavi pomislek, da to ni evidentirano in da se ne ve za rezultat investicij. Ti rezultati so praviloma znani, ali se lahko zanje ve, dejstvo pa je, da se jih pogosto skrivajo, še posebej, če so rezultati slabi. Poznavanje rezultatov investicij omogoča in lahko zagotovi tak položaj delavcu, da bo čutil, ali je sodeloval pri dobrih ali slabih investicijah. Tu se takoj odpre vprašanje odnosa delavcev v temeljni organizaciji s skupnimi službami, ki so nosilke investicijskih predlogov. Ker pa delavci v skupnih službah ne morejo nositi materialnih posledic so na njihovih predlogih sprejetih zgrešenih odločitev, te nosijo predvsem delavci v temeljnih organizacijah. Zato morajo delavci v skupnih službah, še bolj kot delavci v proizvodnji, čutili posledice sprejetih odločitev. V njihovih osebnih dohodkih bi to moral biti izredno pomemben element nagrajevanja (npr. izbira tehnologije ipd.). To velja tudi za gospodarjenje s sredstvi družbene reprodukcije v tekoči proizvodnji, kjer so prav tako od delavcev v skupnih službah v ve-

liki meri odvisni doseženi rezultati. To so nekatera vprašanja, bolj rečeno (merila), o katerih bi morali razpravljati in jih na tej podlagi izpopolnjevati v zvezi z oblikovanjem osebnih dohodkov na podlagi gospodarjenja z minulim delom.

Preudarnost gospodarjenja se odraža v osebnih dohodkih

Kar zadeva minulo delo je skratka bistveno, da se to odraža v osebnem dohodku delavca. Z drugimi besedami, sistem mora biti postavljen tako, da od delavca zahteva racionalno gospodarjenje s sredstvi družbene reprodukcije. Drugi del je nova vrednost, ki se ustvarja na podlagi nove investicije, rekonstrukcije, modernizacije. Ta mora opraviti investicijo, to je, investicija mora povečati produktivno moč dela, ekonomski rezultat tega pa za zdaj lahko merimo prek dohodka. V razpravah ob pripravah zveznega zakona o temeljnih odnosov v gospodarjenju s sredstvi za izboljšanje in razširjanje materialne osnove združenega dela in pravicah delavcev na podlagi minulega dela, se mnogi elementi mešajo z osnovnim motivom. To je, da se delavec postavi v položaj, da je sam zainteresiran — zaradi dohodka temeljne organizacije in lastnega osebnega dohodka, da investira v razširjanje materialne osnove združenega dela in to ne samo v svojem tozdu, temveč tudi izven, povsod, kjer lahko investicija da večji rezultat. To ne pomeni da potroši, ampak da investira v razširjeno reprodukcijo, s katero ustvarja osnovo za večji osebni dohodek doma oziroma, če mu tako pokaže račun, da vloži sredstva drugam. To so osnovni motivi, brez katerega celotni sistem razširjene reprodukcije na samoupravni podlagi ni popoln in ne more delovati v skladu s socialističnimi samoupravnimi odnosi in zakonitostmi.

Dokler v razporejanje dohodka in oblikovanje osebnih dohodkov ne bo vključen neposredni interes delavca, dokler to ne bo pričelo živeti v zavesti delavcev, bodo stalne težave z investicijami. Enkrat bodo investicije previse, drugi premajhne. Dokler delavec v svojem osebnem dohodku ne bo našel interesa in pobude, da najbolj smotrno razporedi dohodek, tako dolgo bo naš sistem razširjene reprodukcije šepal in se boril s celo vrsto protislovij. Kapitalist ima pred očmi profit in prek tega se orientira v kaj bo investiral. V modificirani obliki deluje to sedaj tudi v transnacionalnih družbah. Naše izhodišče pa ni profit, ampak dohodek in interes delavca. Zato bo ta sistem vedno lažje našel rešitve, kot pa kapitalistični sistem. Ne smemo pa pričakovati, da bo omejenji zvezni zakon dal neke recepte, ki bi jih bilo mogoče avtomatično prenašati v delovne organizacije. Takega zakona ni. Zato pa morajo organizacije združene

dela in zlasti njihove strokovne službe pokazati ustvarjalnost pri uporabi meril iz zakona.

Analitična ocena delovnega mesta

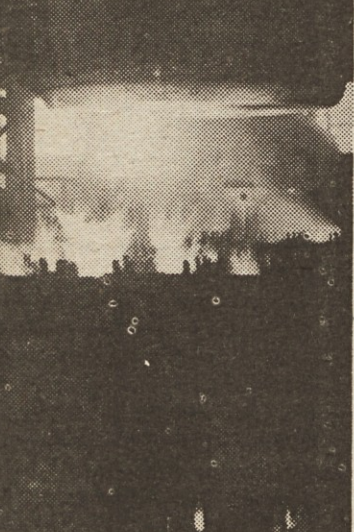
Drugi moment, na katerega moramo biti pozorni, je, da se bistvenega pogoja nagrajevanja po delu ne upoštevamo in si tega ne izborimo, potem bo delavec, ki dobro in boljše dela in opravlja zahtevnejša dela, raje popustil, včasih tudi iz neke solidarnosti, kot da bi bil deležen pripomb in očitkov, da ima večji osebni dohodek.

Vse kar se v tem pogledu dela in sklepa izven delovne organizacije, kot je npr. v obliki družbenega dogovora o delitvi dohodka in oblikovanju osebnih dohodkov, ima ob se tako veliki razdelanosti vedno značaj in pomen samo splošne družbene usmeritve. Odgovornosti za izdelavo sistema nagrajevanja po rezultatih dela, v tezažih fizičnih del ne bomo nagrajevali na način, da bodo dejansko delavci imeli materialni interes, da se na takih delih zaposlujejo, bo problem čedalje težji. Vsako intelektualno delo ima praviloma še določene elemente osebnega zadovoljstva, do določene meje zadovoljstva, do določene meje zadovoljstva, ne glede na to, kako je nagrajeno. Pri težkih fizičnih delih je ta element neprimerno in mnogo manj prisoten. Zato so predvidene korekture v tem pogledu gotovo premajhne.

Če analitična ocena oziroma opis dela ni precizno postavljena za vsa delovna mesta z neko natančnostjo in odnosom do dela, ki se opravlja, od snazilke do najbolj zahtevnih in sestavljenih delavca od problematike, od katere je odvisna njegova obstojnost, standard, njegovo življenje, njegov družbeni položaj in njegovo uveljavljanje kot samoupravljalca. Vsako nalogo je treba opisati. Tajnica direktorja, npr. železarnar, praviloma ne opravlja enakih del in opravil kot npr. tajnica direktorja temeljne organi-

zacije. Tu ni povprečij. Povprečja so do občine še sprejemljiva — čeprav je že v republiki vprašanje, kje je in kje ni prav uporabljati povprečja — ko pa govorimo o problemih v delovni ali temeljni organizaciji, povprečij ne sme biti. Splošni pomeni uravnati na povprečjih odnose med ljudmi in v združenem delu in v občini isto kot izzivati spore med ljudmi.

točk v skladu s pridobljenim dohodkom. Čim bolj razvijate tehniko, tem pomembnejši element postaja pri oblikovanju osebnih dohodkov gospodarjenje in upravljanje z minulim delom.

dela in zlasti njihove strokovne službe pokazati ustvarjalnost pri uporabi meril iz zakona.

Analitična ocena delovnega mesta

Drugi moment, na katerega moramo biti pozorni, je, da se bistvenega pogoja nagrajevanja po delu ne upoštevamo in si tega ne izborimo, potem bo delavec, ki dobro in boljše dela in opravlja zahtevnejša dela, raje popustil, včasih tudi iz neke solidarnosti, kot da bi bil deležen pripomb in očitkov, da ima večji osebni dohodek.

Vse kar se v tem pogledu dela in sklepa izven delovne organizacije, kot je npr. v obliki družbenega dogovora o delitvi dohodka in oblikovanju osebnih dohodkov, ima ob se tako veliki razdelanosti vedno značaj in pomen samo splošne družbene usmeritve. Odgovornosti za izdelavo sistema nagrajevanja po rezultatih dela, v tezažih fizičnih del ne bomo nagrajevali na način, da bodo dejansko delavci imeli materialni interes, da se na takih delih zaposlujejo, bo problem čedalje težji. Vsako intelektualno delo ima praviloma še določene elemente osebnega zadovoljstva, do določene meje zadovoljstva, do določene meje zadovoljstva, ne glede na to, kako je nagrajeno. Pri težkih fizičnih delih je ta element neprimerno in mnogo manj prisoten. Zato so predvidene korekture v tem pogledu gotovo premajhne.

Če analitična ocena oziroma opis dela ni precizno postavljena za vsa delovna mesta z neko natančnostjo in odnosom do dela, ki se opravlja, od snazilke do najbolj zahtevnih in sestavljenih delavca od problematike, od katere je odvisna njegova obstojnost, standard, njegovo življenje, njegov družbeni položaj in njegovo uveljavljanje kot samoupravljalca. Vsako nalogo je treba opisati. Tajnica direktorja, npr. železarnar, praviloma ne opravlja enakih del in opravil kot npr. tajnica direktorja temeljne organi-

zacije. Tu ni povprečij. Povprečja so do občine še sprejemljiva — čeprav je že v republiki vprašanje, kje je in kje ni prav uporabljati povprečja — ko pa govorimo o problemih v delovni ali temeljni organizaciji, povprečij ne sme biti. Splošni pomeni uravnati na povprečjih odnose med ljudmi in v združenem delu in v občini isto kot izzivati spore med ljudmi.

Razlike v delu pri istih ali enakih delovnih mestih se morajo odražati v točkovanju in v osebnih dohodkih

Tu so konkretni živi ljudje, ki vsak opravlja svoje delo in to je treba analizirati. Morda so zapisana nekatera dela, ki se sploh ne opravljajo, ali pa se določena dela opravljajo, pa sploh niso opisana. Nisem proti poenostavljanju, kjer se to da, vendar se morajo razlike tako v delu daktiografa kot inženirjev in delavcev skupnih služb zlasti tam, kjer se da delo direktno meriti, odraziti v točkovanju in v osebnem dohodku. Tu se običajno pričenojo problemi. Vendar je treba vzdržati pripombe in pritiske, zakaj ima eden po vrednotenju in oceni dela več točk kot drugi. To je naloga sindikata. Če tega bistvenega pogoja nagrajevanja po delu ne upoštevamo in si tega ne izborimo, potem bo delavec, ki dobro in boljše dela in opravlja zahtevnejša dela, raje popustil, včasih tudi iz neke solidarnosti, kot da bi bil deležen pripomb in očitkov, da ima večji osebni dohodek.

Nagrajevanja delavcev v tozduh in skupnih službah ni moč izenačiti

V tezaž se na nek način povezuje in izenačuje nagrajevanje poslovnosti in ustvarjalnosti. To dvoje moramo ločiti. Ni vsa ustvarjalnost v poslovnosti, njeno težiče moramo imeti zlasti v izpopolnjevanju proizvodnih procesov. Pri opisu del bo ravno element ustvarjalnosti zahteval posebno pozornost, kot bistveni element za vrednotenje dela in nagrajevanje po rezultatih dela.

Kar zadeva nagrajevanje ne kvalificiranega težkega proizvodnega dela, v tezaž predvidevate neke korekcije, ki pa so neznatne in niso v sorazmerju z redkostjo delavcev, ki jih lahko dobimo za ta dela. Če teh težkih fizičnih del ne bomo nagrajevali na način, da bodo dejansko delavci imeli materialni interes, da se na takih delih zaposlujejo, bo problem čedalje težji. Vsako intelektualno delo ima praviloma še določene elemente osebnega zadovoljstva, do določene meje zadovoljstva, do določene meje zadovoljstva, ne glede na to, kako je nagrajeno. Pri težkih fizičnih delih je ta element neprimerno in mnogo manj prisoten. Zato so predvidene korekture v tem pogledu gotovo premajhne.

Razponov med dejanskimi dohodki ni mogoče določiti s pravilnikom

V nadaljnjem izpopolnjevanju sistema je zato potrebno poiskati kazalce in merila, ki bodo omogočili, da se ugotovi rezultat po vseh delih in opravilih, ki jih opravlja delavec na določenem delovnem mestu in ki sestavljajo njegovo delo. Kar zadeva razporejanje med osebnimi dohodki, se ne bi boril za večji ali manjši razpon ob vrednotenju delovnih mest na podlagi sistemizacij del

in nalog. Pač pa bi se boril za nagrajevanje po delu z mnogo manjšim upoštevanjem tega, do kakšnih razponov pride, če rezultati dela dokazujejo, da je tako nagrajevanje opravičeno. Nikdar v tem pogledu nismo prišli z delavci v konflikt, ker so posamezniki imeli visoke osebne dohodke, če so takega delavca videli vsak dan na delu in poznali njegove rezultate. Do konfliktov je prišlo na podlagi pravilnikov, ki so povečevali razpon na podlagi formalnih kvalifikacij, ne pa na podlagi rezultatov dela. Govorimo, da je temeljno rezultati dela, v mnogih pravilnikih pa določimo nekaj drugega. Zato ni čudno, če ob izplačilu osebnih dohodkov prihaja do zapletov. Zato ne bi odpirali razporejanje po večanju razponov, pri izdelavi pravilnikov oz. samoupravnih aktov razen mogoče za korekcije, ki bodo delavcem TOZD brez diskusije oziroma z lahkega razumljive. Šel pa bi v bitko za rešnično nagrajevanje po delu in bi na tej podlagi opravičeno in bralil razpore, ki bodo nastajali. Če se bodo zaradi tega osebni dohodki povečali nad povprečjem, ne bo težko to opravičiti, z ene strani s sklepom delavcev in z druge, ker ima tako zvišanje svojo materialno osnovo.

Nagrajevanja delavcev v tozduh in skupnih službah ni moč izenačiti

V tezaž se na nek način povezuje in izenačuje nagrajevanje poslovnosti in ustvarjalnosti. To dvoje moramo ločiti. Ni vsa ustvarjalnost v poslovnosti, njeno težiče moramo imeti zlasti v izpopolnjevanju proizvodnih procesov. Pri opisu del bo ravno element ustvarjalnosti zahteval posebno pozornost, kot bistveni element za vrednotenje dela in nagrajevanje po rezultatih dela.

Kar zadeva nagrajevanje ne kvalificiranega težkega proizvodnega dela, v tezaž predvidevate neke korekcije, ki pa so neznatne in niso v sorazmerju z redkostjo delavcev, ki jih lahko dobimo za ta dela. Če teh težkih fizičnih del ne bomo nagrajevali na način, da bodo dejansko delavci imeli materialni interes, da se na takih delih zaposlujejo, bo problem čedalje težji. Vsako intelektualno delo ima praviloma še določene elemente osebnega zadovoljstva, do določene meje zadovoljstva, do določene meje zadovoljstva, ne glede na to, kako je nagrajeno. Pri težkih fizičnih delih je ta element neprimerno in mnogo manj prisoten. Zato so predvidene korekture v tem pogledu gotovo premajhne.

Razponov med dejanskimi dohodki ni mogoče določiti s pravilnikom

V nadaljnjem izpopolnjevanju sistema je zato potrebno poiskati kazalce in merila, ki bodo omogočili, da se ugotovi rezultat po vseh delih in opravilih, ki jih opravlja delavec na določenem delovnem mestu in ki sestavljajo njegovo delo. Kar zadeva razporejanje med osebnimi dohodki, se ne bi boril za večji ali manjši razpon ob vrednotenju delovnih mest na podlagi sistemizacij del

sledi iz teza, da bo v vsaki temeljni organizaciji, ki v celoti ustreza zakonskim zahtevam, omogočeno vsakemu delavcu, da uresničuje svoje pravice, obveznosti in odgovornosti na podlagi zakona o združenem delu. Hkrati se kaže potreba, da v vsaki temeljni organizaciji gremo na oblikovanje delovnih enot po posameznih fazah dela, ki potekajo v okviru delovnega procesa in njihovo prilagajanje zahtevam in spremembam delovnega procesa. Kjer gre za sestavljen proizvodnjo, je ta potreba toliko večja. Zakon o združenem delu predvideva, da se delavski svet temeljne organizacije oblikuje iz delegatov iz takih delovnih enot in da so vse skupine delavcev, ki sodelujejo v različnih fazah proizvodnje in prometa, zastopane v delavskem svetu. Posebno vprašanje je seveda, ali nekatere delovne enote ne predstavljajo delovne in ekonomske celote, v kateri imajo delavci pravico in dolžnost, da se organizirajo v tozdu. Vendar o tem na podlagi tega tež ne morem razpravljati: je pa to ena izmed vaših nalog.

Kako se je moč boriti proti nedelam

Če hočemo reševati probleme npr. v zvezi z gospodarjenjem s sredstvi družbene reprodukcije in nagrajevanja na tej podlagi — potem jih bomo lažje in boljše rešili, kolikor bolj se bomo približali položaju delavca na njegovem delovnem mestu in njegovemu interesu kot združenemu delavcu in toliko lažje bomo prišli tako tudi do objektivnih meril, ki bodo na najmanjšo mero zmanjšale oportunitizem, subjektivnost, lažno solidarnost itd. Toliko lažje bomo tudi mobilizirali vse delavce proti lenuhom, nerednim itd.

Zato je vprašanje uveljavljanja delovnih enot s tega vidika gotovo merilo, kako se uveljavljajo elementi oblasti v samoupravljanju in kako se samoupravljanje uveljavlja kot resnično demokratična oblast v bazi. Tu potem delavci z večino glasov lahko uveljavljajo svojo voljo v odnosu na posamezne delavce. To je eden od elementov in pogojev, na katerih gradimo samoupravno demokracijo, ki se ne kaže samo v zahtevah po pravicah, ampak se uveljavlja tudi kot oblast, ki zahteva, da vsak izpolnjuje svoje obveznosti. Drugače rečeno, da je vsak svobodno, vendar je njegova svoboda omejena s svobodo drugih. To je toliko bolj enostavno, čim bližje smo delovni skupini, v kateri so delavci v procesu proizvodnje in dela med seboj povezani in drug drugega dobro poznajo.

Na to ne opozarjam iz nekih ideoloških razlogov, pač pa preprosto zato, ker je to eden bistvenih pogojev, da bi nam delovni proces stekel s čim manjšimi motnjami, sam delavci pa bi bili tisti, ki bi v lastnem interesu preganjali lenuhe in nestrokovno delo.

Stara dilema je, koliko so zbori delavcev demokratična oblika osebnega izjavljanja delavcev in kakšna je dejanska vloga zborov delavcev v našem sistemu samoupravne demokracije. Izkušnje nam kažejo, da se na teh zborih težko uveljavlja razprava in odločanje na podlagi ustreznih argumentov. Zelo pogosto se spreminjajo v čisto sredstvo ma-

nipuliranja z neobveščeno ali nepopolno obveščeno delavcem. Zato v vseh naših političnih dokumentih opozarjamo in tudi zakon o združenem delu je tako zastavljen, da se vloga teh zborov ne precenjuje. Dobro je treba oceniti, katera so vprašanja, ki se lahko rešujejo na zboru delavcev in kjer se lahko zbor delavcev uveljavi kot resnično demokratična oblika izražanja interesov delavcev, katera vprašanja pa so taka, da to ni mogoče in lahko na zboru, nasprotno, pride do uveljavljanja zelo trenutnih stališč in razpoloženj, ki jih je težko obvladati z racionalnimi argumenti.

Delovne enote v tozduh in delo njihovih delegatov

Zato je dosti bolje, kar predlagajo in zahtevajo tudi sami delavci, da se več zadev rešuje na sestankih delegatov iz tistih delovnih enot, ki so za reševanje določenega problema zainteresirane. Torej ne vi, ampak zainteresirani. Ti pa se morajo pred sestankom dogovoriti z delegatom, kako se bodo dogovarjali. Za to dogovarjanje bodo izbrali tudi sebi najprimernejši način, gotovo tako, da bodo izgubili najmanj časa, če je sistem nagrajevanja dobro zastavljen. Potem je obveznost in odgovornost delegata, da o dogovarjanju delavcem prenese stališča, ki so rezultat dogovarjanja.

Če delavci sprejetih stališč ne sprejmejo, je potem naloga sindikata in zveze komunistov, še zlasti članov zveze komunistov v sindikatu, da pomagajo delegatom, da sprejeta stališča sprejmejo tudi delavci te enote oziroma da ugotovijo razloge, zaradi katerih delavci določenega stališča ne sprejemajo — ali je to zaprtost v lastni krogi svojih interesov ali pa za tako odklanjanje obstaja objektivno utemeljena podlaga.

Bistveno je, da smo v gradivnih odnosov zelo konkretni, da gremo od problema do problema. Izhodišče nam ne smejo biti neke institucije, ki naj bi same po sebi predstavljale garancijo za demokratično samoupravno odločanje. Vsaka institucija se lahko spremeni v sredstvo manipuliranja. Tudi delavski sveti so to še vedno v številnih primerih. Delavski sveti temeljnih organizacij se morajo o mnogih vprašanjih sami med seboj dogovarjati in ustanovljati ter pošiljati svoje delegate v skupne komisije, odbore. Potem bi reševanje zadev v delavskem svetu delovne organizacije lahko dejansko omejili na tiste zadeve, ki so po svoji naravi take, da jih lahko rešujejo le skupno delegati vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, drugače rečeno — zadeve, ki jih nihče drug ne more reševati.

Usklajevanje s celovitim razvojem občine

V zvezi s problematiko razporejanja dohodka se takoj odpre vprašanje plana občine. V taki organizaciji združenega dela kot je železarna, ima bistven pomen odnos med dogovorom o temeljnih plana občine in samoupravnim sporazumom o temeljnih plana delovne organizacije in njihova usklajenost. V temeljnih plana temeljne organizacije morajo biti usklajeni interesi delavcev, ki jih uresničujemo v temeljni

organizaciji in v krajevni skupnosti in SIS oziroma njeni enoti. Ti temeljni morajo biti usklajeni s temeljnimi planov drugih temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije. To lahko potem predstavlja objektivno podlago, na kateri se mora graditi dogovor o temeljnih plana občine in njen plan. Ta usklajenost planov je toliko pomembnejša, ko se to poveže s problemi solidarnosti med delavci različnih temeljnih organizacij, vprašanji rizika, odgovornosti in obveznosti, ki se postavljajo glede skupnih potreb, socialne varnosti, socialne politike, izobraževanja, zdravstva, pokrivanja izgub kot obveznosti vseh temeljnih organizacij za normalno poslovanje in socialno varnost delavcev vseh temeljnih organizacij in delovne organizacije kot celote in njene stabilnosti nasplo. To se spet odraža v odnosih do plana občine in dogovora o njegovih temeljih.

Plani temeljne in delovne organizacije in samoupravni sporazumi o njihovih temeljih imajo svoje zakonitosti. Drugo so potem operativni plani, pri katerih se dejansko uresničuje sprejeti plan. To je organska zakonita povezava, ki zahteva nadaljnje izpopolnjevanje metodologije takomenovanega mikro planiranja. Skupne službe so kvalificirane, da to metodologijo analizirajo in jo na podlagi izkušnje dopolnjujejo, zato se morajo v tej smeri potruditi. To bo v veliko pomoč delavcem v organizacijah združenega dela, hkrati pa bo dragocen prispevek za razvoj celotnega sistema družbenega planiranja v Sloveniji in Jugoslaviji.

Dejstvo je, da je računalništvo in vse, kar se nanj veže, t. im. tretja industrijska revolucija, ki danes odloča, kateri proizvodnji se bo zagotovila boljša bodočnost. Zato ne smemo dopustiti, da v razvoju računalništva zaostajamo. Druge investicije je treba predrediti temu, da bomo na tem področju šli v korak z razvojem. Seveda pa je treba s pomočjo delati, ker brez sistema in gospodarskega računa tudi tu ne gre. Tu je treba biti ofenziven, sploh pa v velikih in naprednih organizacijah. Prek sestavljene organizacije združenega dela Slovenskih železarn, poslovno-planskih skupnosti, v katere se morate počasi vključevati — od česar je odvisen vsaj razvoj in spoznavanje vaše perspektive doma in v svetu — morate postati dejavnik, ki bi pomagal odpirati perspektive v računalništvu in v Sloveniji in Jugoslaviji ustvariti koncept razvoja računalništva, njegovega racionalnega osvajanja, uporabe in vedno večje samostojnosti.

Kar zadeva razvijanje predelave, je ta, ki jo razvijate, taka, da spada v železarno. V to se ne spuščam. Gotovo pa je, da se vaši interesi ne morejo zavestno ustvariti na tem, kar lahko sami razvijate na svojem področju. Vsi tvojizgovornosti morate usmerjati na so delovanje s kovinsko-predelovalno industrijo, z uporabniki vaših proizvodov in s tem v ustvarjanje pogojev za ustvarjanje sestavljene organizacije, ki bodo omogočali, da se v celoti vidi problem razvoja in strukture proizvodnje črne metalurgije in na tej osnovi spozna njene perspektive, usklajene z razvojem in strukturo kovinsko predelovalne ter zlasti strojne industrije, tako da boste tak svojizgovornosti lahko zagotavljali v skladu z razvojem Slovenije, Jugoslavije in v svetu.

Odpreti vire informacij

Komisija za obveščanje in propagando občinskega sveta ZSS Domžale je s klubom samoupravljalcev pripravila posvet z uredniki glasil združenega dela in zadolženimi za obveščanje v osnovnih organizacijah sindikata.

Ob koncu smo sprejeli vrsto zaključkov, ki predstavljajo osnovo za nadaljnji razvoj obveščanja v osnovnih organizacijah sindikata v naši občini.

Organizacije združenega dela oziroma OOS v njih morajo oblikovati celovit in odprt sistem medsebojnega obveščanja, ki se kot pomemben člen vključuje v celotno združeno delo. Odprt sistem medsebojnega obveščanja v ozdih je med temeljnimi sestavinami samoupravljanja, zato morajo sindikati posvetiti posebno pozornost odprtosti virov informacij in nemojeni poti za povratno informacijo delavcev. Vsakemu delavcu je treba zagotoviti minimalne informacije, ki so mu potrebne za samoupravljanje. Celovito obvladanje sistema medsebojnega obveščanja v združenem

delu naj zagotavljajo odbori za obveščanje, zato jih je potrebno tam, kjer jih še ni, takoj ustanoviti in poskrbeti za njihovo nemoteno delo. Urediti moramo status uredništva, ki so za svoje delo odgovorni odboru za obveščanje in seveda prek njega izdajatelju, to je v združenem delu organizaciji zveze sindikatov, prav tako naj bi v vseh okoliščinah, kjer možnosti so, glasilo pa še ni, začeli izdajati glasila ali biltene. Nadaljevali bomo akcijo

»Tisoč delavcev-sodelavcev« in sicer z namenom izboljšati kakovost informiranja in vsebine glasil; približati informiranje delavcem, ki so sicer dobro splošno obveščeni, manjka pa jim informacij, ki so potrebne in pomembne za njihovo odločanje v delegatskih okoljih; pridobiti še več dopisnikov iz vrst neposrednih proizvajalcev; načrtno spremljati in sprotno ocenjevati informiranje; načrtno usposabljanje vse nosilce informiranja; zagotoviti ustrezen status urednikov in registrirati glasila, kjer še niso.

Delavce bomo še bolj spodbujali za sodelovanje v procesu obveščanja. Posebno pozornost bomo posvetili obveščanju v manjših kolektivih in povsod tam, kjer so pravice delavcev do obveščeni okrnjene ali zanemarjene. Vključili se bomo v razpravo o novem zakonu o javnem obveščanju. Kot nalogo smo opredelili tudi to, da bomo pošiljali vsa glasila tudi odboru za obveščanje in propagando pri republiškem svetu ZSS. Vera Vojska

Šivalnica v veliki sejni dvorani

Da ne bi ovinkarila, bi lahko začela kar pri tem, da so veliko sejno dvorano preuredili v oddelek šivalnice. V nekaj dneh so pripravili mize, napeljali luči in delo v šivalnici je steklo.

Nas dvajset tovarišic iz skupnih služb, ki smo nekoč že delale na izživanju tkanin, so določili, da bomo za nekaj časa ponovno delale v šivalnici. Verjetno ni po-

trebno opisovati občutka ob podpisu odločb o začasnem premeščenju. Te odločbe niso vsebovale datuma, do katerega smo premeščene na novo delovno mesto. Naj omenim, da smo vse »premeščene« opravljale to delo nazadnje pred približno devetimi leti. Kljub temu smo z veseljem poprijele za delo z zavestjo, da tako pomagamo v težkem polo-

žaju, ko šivalke kljub nadurnemu delu niso mogle izšiti blaga izredno slabe kvalitete. Nekaj dni je bilo zelo težko, kajti roke in oči so se morale znova navajati na to delo.

Vendar, z dobro voljo smo to premagale.

Omenila bi še občutke in opazke, ki smo jih dobivale vse do danes in nas še spremljajo. Verjemite mi, da nam ni bilo lahko. Mnogo tovarišic in tovarišev v naši delovni organizaciji se je obnašalo do nas, kot da smo po kazni dodeljene na to delovno mesto. To kaže, da med mnogimi našimi ljudmi ni več pravega spoštovanja za fizično delo. Spomnim se pregovora: kolikor znaš, toliko veljaš.

Omenila bi še, da sem nekega dne stala v trgovini in prisluhnila tovarišicam pred mano, dobesedno bom ponovila njune besede:

»Ali že veš, da so v Novoteksu pobrali nekaj pisarniških žensk in jih dali v proizvodnjo?«

»Veš, tudi ameriški časopisi bodo pisali o tem, kaj se dogaja v Novoteksu — da pisarniški kader dela v proizvodnji!«

O podobnih komentarjih bi lahko še pisala, pa upam, da se jih bodo ob objavi tega članka »komentatorji« sami spomnili. Me, vse izšivalke, pa pozdravljamo to odločitev, da priskočimo na pomoč, ko je izredno stanje, s pripombo, da bi ob izrednem stanju vendarle morale sodelovati vsi, predvsem pa tam, kjer napake nastajajo, ne pa samo v končni fazi.

Menim, da bomo s to akcijo pripomogle, da bo delovna organizacija lahko izpolnila pogodbene obveznosti do kupcev.

Milena Verbič, Novoteks, Novo mesto

Dokumenti še niso zmaga železničarjev!

V zadnjih letih je bilo v Sloveniji in Jugoslaviji sprejetih več dokumentov o prometni politiki in delitvi dela med cesto in železnico, ki naj bi racionalizirala prevoz s preusmeritvijo čim več blaga, zlasti na dolgih relacijah na železnico. Kljub sprejeti prometni politiki se blago, ki sodi na železnico, še vedno prevažajo po cesti. S tem v zvezi se nam vsiljuje vprašanje, kje so vzroki. Nedvomno je, da so mimo vzrokov, ki jih najpogosteje omenjamo, kot so npr. neenaki pogoji gospodarjenja, sistem in politika cen, nezadostna dohodkovna povezanost organizacij združenega dela znotraj železnice in železnice z gospodarstvom in podobno, med vzroki tudi nezadovoljiva raven kvalitete prevozov, neustrezna in nezadostna tehnična opremljenost železnice za organiziranje in opravljanje prevozov »od vrat do vrat«.

kakor tudi premajhen čut odgovornosti slehernega delavca na železnici za prevzete obveznosti pri prevozih. Še vedno je veliko železničarjev, ki mislijo, da je s tem, ko je bila sprejeta prometna politika in z njo povezani dokumenti, bitka že končana oziroma železnici zmaga zagotovljena, ne zavedajo pa se, da se je s tem pravi boj za povečan obseg dela na železnici šele začel, da predstavlja dokumenti le moralno, politično in materialno podporo železnici, uresničevanje zastavljenih ciljev pa je odvisno predvsem od železničarjev samih. Cilj bomo dosegli s kvaliteto našega dela, s pravilnim odnosom do uporabnikov prevoza, kakor tudi z ustreznim razvojem železnice, ki ji bo omogočal opravljanje integralnega transporta po konkurenčnih cenah.

Jože Juričinec, ŽELEZNIČAR, ŽTO Maribor

Delavci — novi sodelavci

Občina LENDAVA

- 1267. Marjan Dominko INA
- 1268. Štefan Sršen Nafta
- 1269. Mihael Dominko
- 1270. Roman Vučko
- 1271. Angela Vrančar
- 1272. Katica Martinovič
- 1273. Matija Prendl
- 1273. Franc Gazdag
- 1274. Štefan Petkovič
- 1275. Maja Pavočević
- 1276. Aleksander Marič
- 1277. Edo Puklavc
- 1278. Alojz Ivanič
- 1279. Gizela Ostrič
- 1280. Tibor Kuzma

- 1281. Anton Horvat Planika
- 1282. Jože Kolarič Turnišče
- 1283. Hajrođin Rošič
- 1284. Avgust Sobočan
- 1285. Štefan Prša

- 1286. Zvonko Kotnjek Varstroj
- 1287. Alojz Kramar
- 1288. Orgen Orban
- 1289. Drago Hujs
- 1290. Valerija Pečelin
- 1291. Peter Perš
- 1292. Štefan Vidak
- 1293. Žuža Horvat
- 1294. Jože Slavinec
- 1295. Branka Vöröš-Vugrinec
- 1296. Ivan Pintarič
- 1297. Geza Kuštanci ml.

- Občina MURSKA SOBOTA
- 1298. Andrej Zdravc Pannonija
- 1299. Franc Kuhar

- 1300. Oto Kuzmič Pomur. zdravstveni center

- 1301. Drago Ivanič Kroj
- 1302. Nada Lutarič Sobota
- 1303. Franc Ritlop.
- 1304. Ivan Ipsa
- 1305. Josip Kelemen
- 1306. Štefan Žibrik
- 1307. Romana Pučko
- 1308. Nevenka Gotar
- 1309. Olga Raduha
- 1310. Anica Žilavec
- 1311. Draga Kalač

- 1312. Lojze Klemenčič Intes

- 1313. Ivanka Zajc-Černe Drugi sodelavci
- 1314. Breda Mekš
- 1315. Marta Krmelj
- 1316. Milan Erjavec
- 1317. Ignac Horvat
- 1318. Tanja Lutar
- 1319. Bogo Kajin
- 1320. Drago Lepoša
- 1321. Miha Strah
- 1322. Teo Lipicer
- 1323. Tone Slavič
- 1324. Vili Šiftar
- 1325. Agata Zakoč
- 1326. Janko Petek
- 1327. Geza Sočič
- 1328. Milko Kranjc
- 1329. Jože Matjašec
- 1330. Julijan Klepec
- 1331. Franc Rovter
- 1332. Miha Horvat
- 1333. Vita Sodja-Komoljanec
- 1334. Mina Kržišnik
- 1335. Brane Grudnik

Občina CELJE

- 1336. Marica Jurkovšek Cestno podjetje
- 1337. Nada Jelovšek
- 1338. Franc Šelih
- 1339. Aleksander Kerstein
- 1340. Darinka Brance
- 1341. Malči Podunšek
- 1342. Anton Purgaj
- 1343. Vida Moškon
- 1344. Milan Pleučak

- 1345. Je mej Turnšek Železarna
- 1346. Bojan Mackovšek Štore

- 1347. Rado Plauten Nivo
- 1348. Marko Meznarič

- 1349. Stevo Pratkanar Emo
- 1350. Vili Klenovšek

- 1351. Regina Rozman Zdravstveni center

- 1352. Pavle Kumer GG Celje

- 1353. Miran Léskovšek Libela
- 1354. Vinko Rehar
- 1355. Danilo Kotnik

- 1356. Ksenija Černič PTT
- 1357. Milojka Bačovnik podjetje

- 1358. Avgust Vohar
- 1359. Tina Kraftič
- 1360. Marjana Kresnik
- 1361. Mitja Zafran
- 1362. Metka Zafran

Občina ILIRSKA BISTRICA

- 1363. Jože Iskra
- 1364. Jadran Šturm
- 1365. Igor Batista
- 1366. Zorko Šajn
- 1367. Nevenka Tomšič
- 1368. Radoš Gregorčič
- 1369. Franc Ratek
- 1370. Olga Fatur
- 1371. Mirjam Matko
- 1372. Magda Tomšič
- 1373. Leon Maslo
- 1374. Irena Baša
- 1375. Zvonko Barbiš
- 1376. Alenka Volk
- 1377. Nevenka Pugelj
- 1378. Tatjana Barak
- 1379. Slava Stegu
- 1380. Neda Juršinovič
- 1381. Franc Kim
- 1382. Bojan Belc
- 1383. Viktor Udovič

Občina GORNJA RADGONA

- 1384. Ožbalt Rožanc Radenska
- 1385. Miki Bojanovič Radenci
- 1386. Vojko Prosen

- 1387. Jože Kraner
- 1388. Katica Slemenšek

Občina AJDOVŠČINA

- 1389. Janez Stefančič SGP
- 1390. Božidar Likar Primorje
- 1391. Metod Furlan
- 1392. Dušan Rustja
- 1393. Danilo Bizjak

Občina LAŠKO

- 1394. Majda Kolšek Pivovarna Laško
- 1395. Lado Sračun
- 1396. Vili Brečko
- 1397. Marina Pokleka
- 1398. Milan Zabkar

Občina ČRNOMELJ

- 1399. Peter Jančar Iskra Semič
- 1400. Janez Kure

- 1401. Franc Kure KZ Črnomelj
- 1402. Vika Lozar

- 1403. Milan Kremesec Kovinar

- 1404. Pavle Strugar Belt
- 1405. Vlado Vardjan
- 1406. Bojan Košir
- 1407. Jule Škrinjar
- 1408. Alojz Fabjan

DE

PRED IZIDOM!

V zbirki AKTUALNA TEMA založbe Delavska enotnost bo izšla nova, pomembna brošura:

DOGOVOR

o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1981

Brošuro lahko po ceni 25.— dinarjev za izvod naročite pri Delavski enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, po izidu pa jo lahko kupite tudi v naši knjigarni v Tavčarjevi 5, ter v vseh knjigarnah po Sloveniji in prodajnih mestih Dela.

NAROČILNICA

Pri TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam izvod(ov) brošure DOGOVOR O URESNIČEVANJU DRUŽBENE USMERITVE RAZPOREJANJA DOHODKA V LETU 1981.

Naročeno nam pošljite na naslov:

.....

Ime in priimek podpisnika:

.....

Naročeno, dne:

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

(žig)

(podpis naročnika)

Lojze Donko, INFORMATOR, Splošna plovba Piran

Novi pogoji za pridobitev kreditov otežkočajo nakup stanovanja

Sanje mnogih še dlje od resničnosti kot doslej

V Sloveniji se je namensko varčevanje za stanovanja v zadnjih letih zelo razvilo, čeprav na drugi strani kupci stanovanj največkrat niti ne vedo, kje bodo čez nekaj let lahko tudi stanovali.

Tudi bankam namreč še ni uspelo, da bi se bolj povezale s tistimi, ki za stanovanja namensko varčujejo, in da bi morebiti skupaj naredili boljše pogoje za nakup stanovanja. Še vedno je namreč nakup stanovanja zelo odvisen od tega, koliko stanovanjskega denarja iz svojega sklada skupne porabe lahko prosilec odmerijo tudi v njihovih temeljnih organizacijah, pa kako visoko na prednostnem seznamu pričakovancev stanovanj se pri tem lahko sploh uvrstijo. V Ljubljani so pri tem namreč tudi zasebni kupci stanovanj v povsem novem položaju, saj v zadnjem času ne tava več od enega do drugega gradbenega podjetja, temveč se morajo kot zainteresirani kupci najprej prijaviti stanovanjskemu informativnemu centru, nakar komisije stanovanjskih skupnosti določijo, kdo naj ima prednost pri nakupu stanovanja v določeni soseski. S tem naj bi po eni strani odpravili tudi dogajanje v preteklosti, da so nekateri vselej ostali praznih rok, ker so jih drugi prehiteli tudi zaradi boljših poznanstev ipd. To pa je seveda tudi najlažja pot do tega, da slednjič tudi v Ljubljani ugotovijo, kaj bi ljudje sploh radi kupili, kakšna naj bi bila ta stanovanja, kako velika, kako opremljena in podobno. Od tod do takojimenovanih znanih kupcev stanovanj naj bi bil potlej le še korak, če-

prav za zdaj dosti več od znanega števila interesentov za nakup stanovanj še vedno niso zmogli razvozlati.

Res pa je, da lahko tudi takšne oblike spoznavanja tistih, ki kupujejo stanovanja, dosti povedo o njihovih načrtih, predvsem pa finančnih možnostih. Če to v veliki meri velja že za organizacije združenega dela, pa lahko še bolj za kupce etažnih lastniških stanovanj. Kajti vsakdo mora imeti pripravljeno finančno konstrukcijo, kako si bo kupil stanovanje, precej natančno mora tudi vedeti, koliko mu bodo primaknili v tozdu, česa se lahko nadeja iz združenih stanovanjskih sredstev in kaj mu omogoča varčevalna pogodba za stanovanje.

Gospodarski položaj »kvari« kreditne pogoje

Vendar se zdi, da bo v bodoče kupce stanovanj doletelo še več neprijetnosti. V glavnem so seveda povezane s težavnejšim gospodarskim položajem, saj bo zdaj tudi nakup stanovanj bolj kot prej odvisen od dohodkovnih možnosti tozdogov in seveda drugih kupcev. Po novem zakonu o stanovanjskem gospodarstvu bodo namreč tozdogov zagotavljali denar za svoja stanovanja le še iz svojega čistega dohodka, torej ne več avtomatično kot doslej. Kjer ne bodo imeli dovolj čistega dohodka, bo tudi za stanovanja bolj malo. Na drugi strani pa se pojavlja svojevrsten paradoks. Medtem ko knjigovodski podatki kažejo, da denar za stanovanja na splošno preostaja, pa že

podatki stanovanjsko-komunalne banke v Ljubljani kažejo, da to vsaj za večje centre ne drži. Banka je namreč zašla v resne težave pri odobravanju novih stanovanjskih posojil, čeprav to ne velja za posojila po pravilnikih o namenskem varčevanju za stanovanja. Pri različnih, bolj komercialno naravnanih kreditih pa so se posojilne možnosti v zadnjem času precej poslabšale. Najprej je zelo odjeknil sklep, da bo stanovanjsko-komunalna banka v Ljubljani dajala le še 250 odstotkov posojila na odprodane devize in na tej podlagi vezane dinarje. Pred nekaj meseci se je namreč s takšnim kreditiranjem dalo dobiti tudi 400 odstotkov posojila, čeprav je na drugi strani res, da to številnim ni bilo všeč, ker je bil dinar kot domače plačilno sredstvo znova postavljen v izrazito podcenjevalen položaj. Še več, v Ljubljani skorajda ni bilo zdomcev, ki bi prinašali svoje devize za nakup stanovanj, temveč je bil ta denar drugače zbran.

Daljša čakalna doba, krajši rok vračanja...

Za številne delovne organizacije preveč nepričakovano pa je bil tudi sklep, da bodo poslej morale čakati kar deset mesecev po vezavi svojega denarja na bančno posojilo. Pred tem je bila čakalna doba dolga le šest mesecev. Še pred dobrim letom pa je sploh ni bilo. Ta ukrep, po zatrdilih stanovanjske banke ga terja predvsem pomanjkanje denarja, pa utegne zelo ogroziti stanovanj-

ske načrte številnih organizacij, saj gre predvsem za različna intervencijska posojila ob doplačilih za stanovanja.

Gotovo pa bodo v temeljnih organizacijah precej podrobno prebrali družbeni dogovor o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva, s katerim bodo natančneje obdelana nekatera določila novega stanovanjskega zakona.

Predlog dogovora je že pripravljen, iz njega pa navedimo, da predvideva najdaljšo dobo vračanja posojil 20 let, najnižjo obrestno mero 4 odstotke in najkrajšo dobo varčevanja 24 mesecev. Doslej je bilo, recimo, mogoče posojilo vračati do 25 let. Prav tako naj bi bilo pri nakupu etažnih stanovanj ali takih stanovanj, ki jih v blokih zgradijo zadrage, možno dobiti največ 80 odstotkov kreditov, pri zadržani gradnji največ 75 odstotkov in pri gradnji zasebne hiše izven zadrug le še 60 odstotkov posojila od predračunske ali končne cene, pri čemer bodo seveda upoštevali še, kolikšno je za neko družino standardno stanovanje. To pa nazadnje pomeni, da se tudi pri takih nakupih posojilne možnosti zaostrejujejo. Če k temu pristajemo, da bo treba bankam vrniti posojilo za lastno udeležbo pri pridobitvi družbenega stanovanja že v petih letih, je videti, da bodo stanovanja tudi v bodoče verjetno vse dražja, možnosti za nakup pa sorazmerno manjše. K temu lahko navedemo vsaj to, da seveda še vedno velja, da je vsakdo lahko zadolžen največ do tretjine osebnega dohodka. Ob zdajšnjih cenah stanovanj, mirovanju osebnih dohodkov in tej možni tretjini, se zdi, da bo tudi marsikomu težje kupiti stanovanje, kot bi mu to bilo doslej. Glede na to, kako v Sloveniji podarjamo tovrstno nakupovanje stanovanj in lastni delež za družbeno najemna stanovanja, bi o tem kazalo bolj razmisliti.

Stojan Žitko

Na rob minulemu sejmu Moda '81 v Ljubljani

Prevladale potrebe potrošnikov

Poudarek ni na trpežnosti, temveč na modnosti izdelkov

Prejšnji teden je bil ob sejmu Moda 81 razgovor predstavnikov tekstilne industrije z novinarji, ki se je nanašal večinoma na trenutni položaj tekstilne industrije v Sloveniji. Tekstilno industrijo, ki je v veliki meri navezana za uvoz surovin in reprodukcijskega materiala, so lani pestile težave zlasti pri oskrbi s surovinami, vendar pa je panoga povečala uvoz do obsega, ki je omogočal kolikor toliko zadovoljivo pokrivanje uvoznih potreb in preprečil večje zastoje v proizvodnji. Podatki kažejo, da se je celotni prihodek, dosežen z izvozom izdelkov in storitev v tekstilni industriji, povečal od 1,6 milijarde din v devetih mesecih leta 1979 na več kot 2,68 milijarde din v istem lanskem obdobju. Porast znaša kar 67,5%. Pri tem se je izvoz na konvertibilne trge povečal za 62%, uvoz z istih trgov pa le za 12%. Pokritje uvoza z izvozom se je tako povečalo od 71% na 103%, vendar pa zlasti v oblačilni konfekciji in pletilstvu še vedno ni zadovoljivo. Tako na primer od skupno 19 trikotajnih organizacij jih še vedno sedem ne ustvarja nikakršnega izvoza, tri organizacije pa izvozijo manj kot 5% celotnega prihodka. Od skupno 32 konfekarjev pa štirje nimajo izvozne realizacije, medtem ko 15 organizacij z izvozom realizira manj kot 5% svojega prihodka. Po drugi strani pa slovenske predilnice izvažajo več kot znaša slovensko povprečje, kar pa seveda še pospešuje slabšo preskrbljenost predelovalcev s prejo.

V razgovoru so predstavniki tekstilne industrije tudi omenjali, da se zaradi težav pri oskrbi s surovinami povečuje obseg storitev oziroma dodelave izdelkov za tuje naročnike, pri čemer pa trikotajna in konfekcijska industrija, ki opravlja take storitve, z njimi zaslužita bolje kot s klasičnim izvozom. Ta pojav zbuja tem večjo skrb, ker slabša struktura izvoza glede na stopnjo predelave in uporabo domačih tkanin in repromateriala, obenem pa opozarja na rastoče stroške družbene režije, s katerimi je obremenjena zlasti proizvodnja s

številnejšimi fazami.

Kljub temu da se povečuje obseg storitev za tuje naročnike, je sestava slovenskega izvoza tekstilnih izdelkov trenutno še kar zadovoljiva. V njej so z okrog 60% udeleženi končni izdelki, s 15% dodelava oziroma storitve za tuje naročnike ter s 25% drugi izdelki oziroma polproizvodi.

Predstavniki tekstilne industrije so v razgovoru poudarili, da kljub težavam pri oskrbi s surovinami nobena organizacija v tej panogi lani ni poslovala z izgubami. Žal pa so bili razmeroma ugodni poslovni rezultati v marsikateri delovni organizaciji doseženi na škodo osebnih dohodkov delavcev, ki v tekstilni industriji precej zaostajajo za povprečjem drugih industrijskih panog. Lanske dokaj nestabilne gospodarske razmere so narekemale previdnost pri izplačevanju osebnih dohodkov, tem prej, ker je marsikateri delovni organizaciji primanjkovalo obratnih sredstev glede na to, da so bile pogosto nelikvidne tudi banke. Ena poglavitnih nalog v tem letu je tudi ustreznejša rast osebnih dohodkov delavcev, ki so se lani v primerjavi z letom 1979 v slovenski tekstilni industriji povečali povprečno le za 20,4%, torej manj, kot bi se lahko v skladu z družbenim dogovorom.

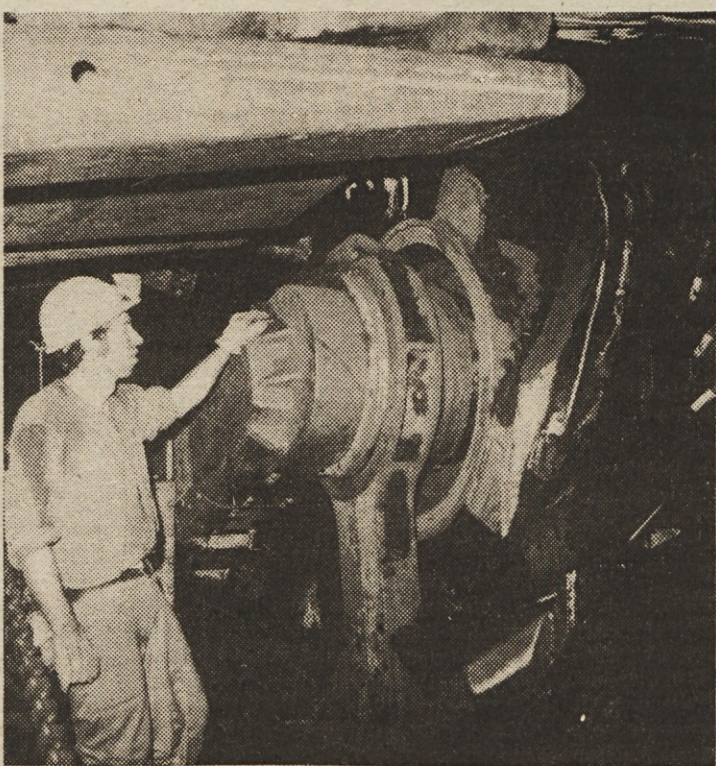
Kar zadeva letošnji sejem Moda 81 so predstavniki tekstilne industrije in tudi tiska ter RTV ugotovili, da pomeni precejšen napredek pri izbiri in kakovosti tekstilnih izdelkov. Vendar velja v zvezi s tem navesti kritično pripombo, da potrošniki še posebno pa potrošnice dandanes ne posegajo po oblačilih toliko zavoljo trpežnosti, ampak bolj zato, ker so modno oziroma estetsko oblikovani. Naše tekstilne tovarne pogosto z modnostjo zamujajo, potem pa v zadregi poudarjajo »kakovost« svojih izdelkov, ki pa je pri oblačilih predmetih predvsem v oblikovnosti. K temu pa bi v veliki meri lahko pripomogli domači oblikovalci, ki jih naše tekstilne tovarne neredko zapostavljajo. Nande Žužek

Velenjski rudarji so lani nakopali 4.702.000 ton lignita

Leto rekordov, a tudi težav

Presežen proizvodni načrt, toda na račun dela tudi ob prostih dnevih

Lani so velenjski rudarji izrgali šaleškemu podzemlju 4.702.000 ton lignita. Dosežena proizvodnja je največja v vsem 105-letnem obstoju velenjskega rudnika lignita. Še pomembneje pa je, da je bil dosežen in za 2.000 ton tudi presežen letni delovni načrt. Velenjski rudarski kolektiv so v letu 1980 pestile številne težave. Predsednik KPO rudnika lignita Velenje, dipl. inž. Alojz Diacij v tej zvezi še posebej poudarja izredno težke montan-geološke razmere, ki so se istočasno pojavile v vseh treh jamskih tozdih, najbolj pa v jamah Pesje in Škale, zlasti pritiski. Rudarji niso mogli nakupiti nove odkopne mehanizacije, primanjkovalo je rezervnih delov zlasti za težko odkopno mehanizacijo in ne nazadnje, tudi delavcev. Ob polletju so zaposlovali okrog 200 delavcev manj, kot so računali. Ti in še nekateri drugi vzroki so vplivali na to, da je bila zadnjega junija proizvodnja lignita za okrog 5 odstotkov nižja od tiste, predvidene z letnim delovnim načrtom. Zato so na začetku avgusta, po kolektivnem dopustu, sprejeli več ukrepov za povečanje proizvodnje in izpolnitev letnega delovnega načrta. Med njimi velja posebej omeniti menjavo rudarjev na odkopih med izmenami, tako da so odkopavali nemoteno vseh 24 ur na dan. Sicer pa so velenjski rudarji delali tudi ob sobotah, ki so bile na začetku leta predvidene kot proste. V decembru so delali tudi dve nedelji, na delu pa so bili v jutranji izmeni še zadnji dan sta-

Eden od ciljev velenjskih rudarjev: mehanizacija v vsako odkopno čelo (na sliki: »Kombajn« mehaniziranega čela v Stebru 8).

rega leta. Skupaj so tako opravili kar 289 delavnikov.

V letu 1980 so se velenjski rudarji lotili tudi največje investicijske naloge zadnjih let, to je prestavitve objektov in naprav jaška Preloge na

novo lokacijo, da bi lahko začeli z odkopavanjem okrog 70 milijonov ton premoga, ki leži pod jaškom Preloge. Dela morajo končati do leta 1983 ali 1984.

V velenjskem premogovniku so v

zadnjem času namenili posebno pozornost uvajanju mehanizacije. Trenutno je mehaniziranih okrog 60 odstotkov vseh odkopnih polj. Eden najpomembnejših ciljev novega srednjeročnega obdobja 1981—1985 pa bo popolna mehaniziranost odkopnih čel. Rudnik lignita Velenje bo nadaljeval tudi v prihodnjih letih z reaktivacijo že odkopanih predelov in pripravil vse potrebno za oživitve jezer. Ob tem bodo preučili še možnosti za kasnejše izkoriščanje še neodkopanih zalog lignita.

V dneh, ko je bil boj velenjskih rudarjev za izpolnitev letnega delovnega načrta za leto 1980 na višku, so sprejeli delovne naloge za letošnje leto. Proizvodnja naj bi bila tolikšna, kot so jo načrtovali za preteklo leto, to je 4.700.000 ton. Pričakujejo pa, da bo težav vendarle manj, kot so jih morali reševati zadnje mesece lanskega leta. V tem letu naj bi nakopali 4.700.000 ton v 268 delavnikih, se pravi, da bi si naposled lahko privoščili resnično zaslužen počitek po napornem delu ob koncu tedna.

Proizvodnja v prvi polovici januarja kaže, da velenjski rudarji nadaljujejo s prizadevanji za kar največji izkop premoga. Tako so do 16. januarja zjutraj, torej v desetih delavnikih, pridobili 187.900 ton lignita, kar obeta, da bo izpolnjen januarski operativni načrt, ko želijo nakopati 436.440 ton premoga, oziroma v poprečju po 19.130 ton na dan.

Marijan Lipovšek

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE! OBČINSKI IN MEDOBČINSKI SVETI ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE!

V prilogi Delavske enotnosti Sindikalnem poročevalcu št. 10 je objavljeno:

- družbeni dogovor o skupnih osnovah za povračilo stroškov, ki so jih imeli delavci pri opravljanju določenih del in nalog
- sklep o pripravi in izvedbi letnih članskih sestankov in letnih volilnih sej organov zveze sindikatov in sindikatov dejavnosti;
- usmeritve za pripravo in izvedbo letnih planskih sestankov OO ZS, sindikalnih konferenc, konferenc OO ZS in koordinacijskih odborov sindikata;
- vzorec sprememb in dopolnitev pravil o organiziranosti in delovanju OO ZS in
- vzorec sprememb in dopolnitev poslovnika o organizaciji in delovanju konference OO ZS

Sindikalni poročevalac št. 10 lahko naročite na naslov: Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4 in v knjigarni DE na Tavčarjevi 5 v Ljubljani.

NAROČILNICA

Pri TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvodov Sindikalnega poročevalca št. 10. Naročeno pošljite na naslov:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno, dne: Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu priloge.

(Zig)

(podpis naročnika)

»Tisočak« ali lagodnost?

Center za družbenopolitično izobraževanje Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo pri Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani skuša z različnimi izobraževalnimi oblikami in programi čim boljše opravljati svoje naloge. V teh dneh je organiziral dva zelo pomembna seminarja. Za vodje kadrovskih služb v organizacijah združenega dela in strokovne sodelavce v samoupravnih interesnih skupnostih so pripravili seminar z naslovom, ki hkrati izraža tudi njegovo izobraževalno vsebino: planiranje kadrov. Za ta profil delavcev je bil to prvi seminar, ne pa tudi zadnji, saj bo izobraževanje teh kadrov poslej stalna praksa tega izobraževalnega centra.

Drugo, tudi zelo pomembno, pa je izobraževanje učiteljev, ki poučujejo predmet Samoupravljanje s temelji marksizma v srednjih šolah. Gre za dopolnilno izobraževanje učiteljev o vsebinski, snovni in metodični uveljavitvi učnega načrta tega predmeta, o aktualnem družbenem dogajanju in o sodobnih aktivnih oblikah in metodah vzgojno-izobraževalnega dela pri uresničevanju smotrov predmeta. Ker obstaja že ustaljena praksa, da se takšne dopolnilne oblike izobraževanja pripravijo takrat, ko so za to najboljše možnosti, je omenjeni center za izobraževanje temu nenapisanemu pravilu tudi sledil in pripravil seminar v času šolskih zimskih počitnic. Ker pa je v Mariboru in Ljubljani termin počitnic teden dni kasneje kot drugod po Sloveniji, se bodo, z isto vsebino in obliko dela, učitelji iz teh občin sestali v začetku prihodnjega meseca.

Ker zasnova predmeta Samoupravljanje s temelji marksizma zahteva od učitelja široko in poglobljeno strokovno znanje, sposobnost povezovanja teoretskih spoznanj s samoupravljalno prakso in stalno aktualizacijo učne snovi je jasno, da so takšne oblike izobraževanja več kot nujne. Nujne tudi zato, ker ta predmet poučuje ta čas kar 32 različnih profilov pedagoških delavcev, ker jih ima samo 67 odstotkov ustrezno visoko izobrazbo in ker so bila številna dosedanja prizadevanja za izboljšanje kadrovske strukture dokaj neučinkovita in se je struktura učiteljev tega predmeta v petih letih celo poslabšala.

Na prvem delu tega seminarja so pričakovali več kot dvesto slušateljev, prijavi se jih je le 110, seminar pa je obiskovalo dejansko le okoli 80 učiteljev. Vzroki za tako slabo udeležbo še niso povsem znani in dognani, od tam, od koder niso prišli učitelji na seminar pa prihajajo glasovi, češ da so stroški organizacije seminarja zelo visoki. Res je sicer, da stroški niso bili zanemarljivi, saj je znašala participacija za enega slušatelja 1000 dinarjev (brez hrane, prenočišča in ostalih stroškov). Vseeno pa nas tak »argument« ne more zadovoljiti. Vsiljuje se namreč misel, ali vendarle ni za tem »tisočakom« skrita lagodnost prenekatih, ki niso pripravljeni prispevati k nadaljnjemu uveljavljanju marksistične idejne usmerjenosti izobraževanja in samoupravnemu angažiranju vseh vzgojnoizobraževalnih subjektov in dejavnosti. Ob opredeljevanju vloge, strukture in funkcij splošne izobrazbe ter ob upoštevanju temeljnih ciljev usmerjenega izobraževanja je namreč treba nedvomno poudariti, da v obseg in strukturo splošne izobrazbe sodi tudi poznavanje marksizma ter teorije in prakse socialističnega samoupravljanja.

Darinka Legat Čož

Bogate izkušnje kulturne akcije

Vzajemna knjižnica

S podpisom samoupravnega sporazuma štirih mariborskih organizacij združenega dela je v letu 1978 pričela delovati vzajemna knjižnica mariborskih organizacij združenega dela. Zamisel se je izoblikovala iz pobude organizatorjev kulture, vodila pa jih je skrb, kako približati knjigo bralcem, povečati zanimanje zanjo pa tudi obuditi delovanje nekdanjih sindikalnih knjižnic, katerih številne knjige so ležale pozabljene v omarah v nekaterih organizacijah združenega dela.

Vzajemna knjižnica, ki je nastala ob sodelovanju strokovnih delavcev matične knjižnice, organizatorjev kulturnega življenja, občinskega sveta zveze sindikatov Maribor in kulturne skupnosti Maribor, je zasnovana kot enota splošne izobraževalne knjižnice z več izposojevališči in se tako vključuje v že obstoječo knjižnično mrežo.

Svojim bralcem, delavcem v tistih organizacijah združenega dela, ki so podpisale samoupravni sporazum, zagotavlja ustrezen knjižni fond, ki vsebuje leposlovne in strokovne knjige z raznih področij, ki morejo zadovoljiti širše interese bralcev. Vse pogostejše pa v posameznih izposojevališčih vključujejo tudi knjige marksistične knjižnice. Tako približajo knjige delavcem in jim omogočajo izposojanje v njihovem delovnem okolju. Z različnimi oblikami dela kot so pogovori o posameznih knjigah, pogovori s pisatelji, pesniki in bralci pa vzbujajo zanimanje za knjigo. Te oblike dela dopolnjujejo tudi sodelovanje s knjigarno Mladinske knjige, ki pripravila prodajne razstave knjig. Tako postajajo enotne vzajemne knjižnice zasnova bodočih kulturnih žarišč v organizacijah združenega dela.

Z analizo izposoje, kaj in kako bralci berejo, po čem povprašujejo, in z anketami v enotah vzajemne knjižnice ugotavljajo potrebe in želje bralcev ter potrebne oblike delovanja. Tako lahko zagotavljajo tudi sestav posamezne kolekcije in dopolnjevanje knjižnega fonda po željah in zahtevah bralcev.

Prvim štirim podpisnikom so se pridružile še nove organizacije združenega dela. Danes posluje

še 12 izposojevališč z več kot tisoč bralci in nekaj tisoč izposojenimi knjigami. Številke same morda niso dovolj zgovorne, zato je ob njih treba opozoriti:

— da v nekaterih izposojevališčih izposojajo knjige šele iz prve kolekcije, torej si šele utirajo pot in pridobivajo zaupanje bralcev;

— da kot izposojevalci v vzajemni knjižnici delajo organizatorji kulturnega življenja le kot volonterji ter marsikje, predvsem zaradi neurejenega statusa organizatorjev kulturnega življenja, izposojevališča neredno poslujejo, kar seveda negativno vpliva na pridobivanje novih bralcev;

— da organizatorji kulturnega življenja sicer vodijo evidenco o bralcih in izposojenih

evidentiranja, nikakor pa ne obratno.

Dosedanje izkušnje kažejo, da se je taka oblika posredovanja knjige v praksi potrdila kot zelo uspešna in v tistih delovnih okoljih, kjer so jo sprejeli in se nanjo navadili, tudi nepogrešljiva. Bralcem namreč zagotavlja izposojeno knjigo, ne da bi izgubili dragoceni čas, saj si jo lahko izposodijo mimogrede ob prihodu na delo, ob odhodu dela ali ob malici. Uspešnost pa moramo pripisovati tudi ustreznim organiziranim komisijam za kulturo v delovni organizaciji, rednemu poslovanju izposojevališča, sposobnosti izposojevalca za kontaktiranje z ljudmi ter njegovemu poznavanju literature. Zelo pomemben pa je tudi primerno izbran prostor in čas poslovanja.

Sodelovanje vseh dejavnikov, ki so vzajemni knjižnici pripomogli do utečenega dela in uspeha, mora biti osnova za nadaljnji razvoj že obstoječih izposojevališč. Njihova naloga je predvsem v pridobivanju novih podpisnikov samoupravnega sporazuma, kar pomeni več izposojevališč in večji knjižni fond, pridobivanje novih bralcev, izobraževanje izposojevalcev in iskanje novih oblik dela.

S tesnim sodelovanjem ne bo težko nadaljevati začete dela, saj pobude in predlogi prihajajo od delavcev, predvsem iz tistih organizacij združenega dela, kjer vzajemna knjižnica dela že dalj časa. Take pobude so bile tudi osnova za pripravo tekmovanja za Kidričevo bralno značko v Gradisu, za katero so vsi mladi tekmovalci brali družboslovna dela in dela, ki opisujejo našo revolucionarno preteklost. Med mladino v OZD pa bo treba organizirati še tekmovanje za dogovorjeno bralno značko v občini Maribor. Obe akciji pripravljata Mariborska knjižnica v sodelovanju z OK ZSMS, v njej pa bi naj sodelovali vsi mladi nad 14 let.

Tako predstavlja vzajemna knjižnica most med delavci v organizacijah združenega dela in javno splošno izobraževalno knjižnico.

Ivan Dorner (Iz informatorja za organizatorje kulturnega življenja, št. 3 — 1980)

Primer iz Gradisa

Spasoje Perović poroča, da imajo kolekcijo vzajemne knjižnice 270 knjig, v glavnem leposlovnih, v prihodnje ji bodo priključili tudi družboslovno in marksistično literaturo. Od 1018 zaposlenih v tozdu GE Maribor si knjige redno izposoja 211 bralcev, pa tudi na gradbiščih, kamor vozijo knjige s kombijem, je zanimanje za knjige vedno večje. Kupujejo tudi knjige v srbohrvaščini, ker je med zaposlenimi 60 odstotkov delavcev s tega jezikovnega področja. Lani so namenili že 30.000 din za nakup knjig, polovico za knjige v srbohrvaščini. Deset njihovih mladih delavcev sodeluje pri Kidričevi bralni znački, načrtujejo pa še prodajne razstave knjig in literarne večere.

knjigah, ki pa je zaradi nekaterih posebnosti netočna in nepopolna. Bralec, ki si knjigo izposodi, jo prebere ter o njej pripoveduje v svojem delovnem okolju. Za knjigo navduši svoje sodelavce in jim jo posoja. Tako knjiga tudi dva meseca kroži med bralci, preberejo jo delavci več oddelkov, evidentirana pa je samo bralec. Tako obliko spontane in uspešne animacije bomo vsekakor morali podpirati in spodbujati, temu pa prilagajati način

Jezikovno razsodišče (7.)

Nejasno sporočilo

V Emonini samopostrežni trgovini v Cigaletovi je bil novembra 1980 takle napis: »Prosimo za čimprejšnje vračilo kavcirane steklene embalaže, s čimer boste doprinesli k nemoteni založenosti stekleničnih proizvodov.«

Napis v tej in najbrž še kateri od trgovin lepo kaže, kako so se po pisarnah navzle zapletenega izražanja, ki ga dan na dan berejo v časopisju, celo v uradnih listih, in poslušajo po radiu in televiziji.

Morali bi se sicer spotakniti ob posamezne šibkosti, kot je na primer doprinesli k čemu, vendar je ves napis tako zgrešen, da je le sam svoj »spomenik«, saj ni pretehtan za obiskovalce trgovine. Kako naj namreč ti razvozlajo, kaj pomeni »vračilo kavcirane steklene

embalaže« ali »založenost stekleničnih proizvodov«?

Tako sporočilo doseže svoj namen le, če je pregledno in jasno, da ga kupec lahko mimogrede prebere in se tudi ravna po njem.

V trgovini so najbrž hoteli povedati: STEKLENICE S PLAČANO VARŠČINO VRAČAJTE HITRO, PA BOMO LAHKO VES ČAS IMELI V ZALOGI USTEKLENIČENO BLAGO!

Tudi tak droben napis je naša izkaznica, zato ni vseeno, kako je sestavljen. Vidilni odgovorjajo ne le za kakovost blaga, temveč tudi za brezhitnost besedil.

Razsodišče vabi vse posameznike, društva, ustanove in organizacije, kijim skrb za slovenski jezik ni tuja, naj predloge in pobude za boljše jezikovno izražanje pošiljajo na naslov:

Sekcija za slovenščino v javnosti, Jezikovno razsodišče, RK SZDL Slovenije, 61000 Ljubljana, Komenškega 7.

Dober slovenski jezik naj bo naša skupna skrb!

Dr. Emil Rojc:

(1.)

Aktualne naloge kadrovskih služb v reformi usmerjenega izobraževanja

V sedanjem obdobju izvajanja reforme potrebujemo zelo čvrste in jedrate delovne dogovore o tem, kako bomo v združenem delu posepešili in okrepiли priprave na izvajanje reforme. Zato želim, da na osnovi zadnjega srečanja kadrovskih delavcev iz organizacij združenega dela in občin prispevam nekaj aktualnih poudarkov o naših skupnih nalogah in prizadevanjih, da bi bila jesen 1981 resnično soliden start v uvajanje tistih elementov reforme usmerjenega izobraževanja, ki smo jih predvideli z novo zakonodajo, zlasti z zakonom o usmerjenem izobraževanju in zakonom o svobodni menjavi dela.

Pr eden bi razčlenil nekatere konkretne naloge, bi rad opozoril, da se pogovarjamo o vlogi in nalogah kadrovskih služb v zvezi z razvojem in uveljavljanjem usmerjenega izobraževanja v času, ko je kadrovska dejavnost v združenem delu bistveno razširila svoj obseg na vrsto novih področij, ki jih doslej sploh nismo poznali oziroma jih nismo upoštevali: od delovno-pravnih vidikov medsebojnih odnosov, samoupravnega komuniciranja, skrbi za strokovne podlage, za delo delegacij in delovanje delegatskega sistema, skrbi za inventivno dejavnost, za stimulacijo kadrov, za varstvo in delovno zaščito delavcev, za socialno dejavnost, SLO in družbeno samoznačitev, do vrste drugih področij, s katerimi smo razširili in obogatili kadrovske funkcije združenega dela in hkrati razširili kadrovske dejavnosti. In zdaj k vsemu temu dodajamo še vrsto nalog v zvezi z usmerjenim izobraževanjem, ki jih doslej v mnogih ozidih kadrovske funkcije in kadrovska dejavnost nista vsebovali; potemtakem s tem razširjamo zasnovo kadrovskih služb v kadrovsko-izobraževalne službe. Njihova glavna naloga postajajo tako strokovne priprave in pomoč samoupravnim organom tozov in ozdov za kvalitetno oblikovanje kadrovske-izobraževalne politike, za uresničevanje te politike in tudi odgovornost za izvajanje konkretnih kadrovskih ukrepov in izobraževalne dejavnosti.

Reforma izobraževanja to občo nalogo kadrovske-izobraževalne službe razširja s tem, da le-te postajajo tudi nosilke vrste strokovno-operativnih nalog, ki so podlaga za delovanje sistema usmerjenega izobraževanja znotraj organizacij združenega dela.

Z njihovimi strokovnimi podlagami in pomočjo se ustvarjajo pogoji, da lahko delavci postajajo subjekti kadrovske-izobraževalne politike. Takšna samoupravna družbena zasnova kadrovske-izobraževalnih služb terja seveda, da čimprej presežemo administrativno-personalne prispepe in rutinska kadrovska opravila v sedanji kadrovske dejavnosti ozdov in prispevamo k uveljavitvi samoupravnega sistema kadrovske reprodukcije na temeljih svobodne menjave dela.

Moj tokratni namen ni, da bi obravnaval problematiko kadrovske-izobraževalne funkcije in dejavnosti v celoti, ampak opozoriti le na nekaj aktualnih vidikov in nalog kadrovske-izobraževalnih služb pri uresničevanju zasnove usmerjenega izobraževanja. Kadrovske službe naj bi te naloge obvladovale tako, da bi njihova dejavnost omogočala opravljanje kadrovske-izobraževalnih nalog v ozidih

na vseh ravneh: samoupravnih, poslovnih in strokovno-operativnih.

Poskušal bom na kratko opredeliti vsaj nekaj elementov v tako razširjeni zasnovi vloge kadrovske-izobraževalnih služb, ki jih moramo razvijati danes v vseh ozidih, seveda v odvisnosti od njihovega obsega, samoupravne organiziranosti in tudi področja dejavnosti v združenem delu.

Krepiti moramo zavest o nujnem prepletanju dela in izobraževanja

Ena prvih takih nalog, ki se postavlja pred kadrovske delavce in tudi pred strokovne službe na tem področju, je utrjevanje zavesti o vsebini in zasnovi reforme vzgoje in izobraževanja v združenem delu. Še posebej gre za utrjevanje spoznanj o tem, da moramo sprejeti usmerjeno izobraževanje kot pomembno sestavino celovite funkcije združenega dela. V tem trenutku je še posebej pomembno, da ocenimo v ozidih doseženo stopnjo usposobljenosti za reformne naloge, ki jih le-te z novo zakonodajo in z družbenopolitičnimi dokumenti prevzemajo. Če ne bomo v čimkrajšem času prišli do te ocene, res stvarne ocene, bomo tudi še mnoge, za jesen predvidene reformne korake, gradili na zelo tankem ledu, in je vprašljivo, kako bomo uspeli celovito v prvem zamahu uresničiti tiste izobraževalne funkcije v združenem delu, brez katerih start reforme ne more biti ustrezno zastavljen.

Ko sem omenil vlogo kadrovske-izobraževalnih služb v utrjevanju zavesti o vsebini in zasnovi reforme izobraževanja, zlasti še usmerjenega izobraževanja, sem mislil predvsem na naslednje: da bi še naprej morali utrjevati prepričanje, da nam v tej reformi ne gre le za spremembo vzgojno-izobraževalnega sistema, ampak za uveljavitev kvalitetno razširjene funkcije združenega dela v kadrovske reprodukcije, za celovito vlogo združenega dela na tem področju, za širšo družbeno reformo izobraževanja.

Naj še enkrat ponovim že uvodoma izrečeno misel, ki opredeljuje naš cilj: da hočemo, da delavci v združenem delu postanejo nosilci samoupravne izobraževalne politike, da to postanejo, pa moramo ustvariti tudi pogoje. S tem v zvezi je še veliko vprašanj praktične in teoretične narave. Mnogo je še tudi neinformiranosti, nepoznavanja bistva zasnove usmerjenega izobraževanja; ponekod ga razlagajo tako, kot to ustreza pogledom na pridobivanje kadrov v posamezni organizaciji združenega dela ali panogi. Ti pogledi pa so včasih tudi še nekoliko tehnokratsko in pragmatično obarvani, včasih preveč kratkovidni, torej premalo dolgoročni in se še tudi niso dovolj odločno odlepili od starih projektov, zasnov in modelov, ki smo jim bili desetletja priča v dosedanjih izobraževalnih praksah. Pri utrjevanju zavesti o vsebini in zasnovi usmerjenega izobraževanja so kadrovske-izobraževalne službe v veliko oporo tudi družbenopolitičnim organizacijam pri njihovi akciji za utrjevanje zavesti o nujnosti drugačnih odnosov med delovno in izobraževalno sfero, o prepletenosti druge z drugo, o izobraževalni dejavnosti kot neločljivi sestavini samoupravne združenega dela. (Nadaljevanje prihodnjic)

Športno društvo Invalid praznuje trideset let svojega uspešnega dela

Med invalidi še vedno premalo športnikov

Združeni narodi razglasili letošnje leto za mednarodno leto invalidov

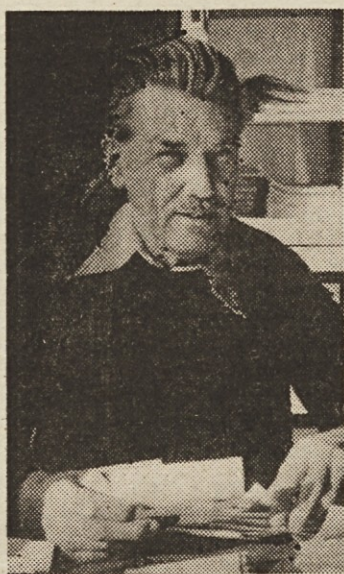
Z željo, da bi opozorili mednarodno skupnost na težave pol milijarde ljudi na svetu, ki ima različne telesne hibe in duševne motnje, in da bi v vsaki državi povečali skrb za te ljudi, so Združeni narodi razglasili letošnje leto za mednarodno leto invalidov.

Temeljni problem, s katerim se srečujejo vse države, je vključevanje invalidov v normalno življenje. Tovrstne težave zelo različno rešujejo v razvitih državah in državah v razvoju. Razvite države imajo namreč zelo razvijen sistem institucionalne skrbi za invalide, česar pa v državah v razvoju nimajo. Tu imajo še močno ohranjeno družinsko tradicijo, zato je invalidom zagotovljen potreben človeški stik, ki ga v bogatih državah skorajda ne poznajo več. Vendar je to še vedno premalo za popolno rehabilitacijo invalidov. Zato v Združenih državah menijo, da je prava rešitev srednja pot, to je institucionalna pot in usposobljenost družine za pomoč invalidom.

V skupna mednarodna prizadevanja za kar najučinkovitejše usposabljanje invalidov za vsakdanje življenje se vključuje tudi naša država, kjer imamo več kot poldrug milijon invalidnih oseb. Predstavniki jugoslovanskega odbora za mednarodno leto invalidov si prizadevajo, da bi storili v prihodnje čim več za preprečevanje invalidnosti in da bi dali invalidom ustrezne, to je čim boljše pogoje za njihovo vsestransko rehabilitacijo.

Dom združuje prijatelje športa!

Med tistimi, ki so visoko zavihali rokave, da bi nudili slovenskim invalidom več kot doslej, so tudi predstavniki Doma invalidov in borcev NOV mesta Ljubljana. Dom nudi streho in pogoje za uspešno delo tudi športnemu društvu Invalid, ki je na široko odprlo svoja vrata prav vsem invalidom v Ljubljani pa tudi izvenje. In glede na to, da živi samo v Ljubljani več kot 15.000 invalidov, ki nimajo ravno idealnih možnosti za svojo rehabilitacijo, je delovanje Doma invalidov in športnega društva Invalid še toliko bolj spodbudno.

Milan Mirtič

»Naš dom je namensko usmerjen v zadovoljevanje potreb invalidov na področju športne rekreacije, ki je izrednega pomena za rehabilitacijo invalidnih oseb v najširšem smislu besede«, razlaga Milan Mirtič, sodelavec Doma invalidov in borcev NOV mesta Ljubljana.

»Seveda dom ni namenjen izključno športni dejavnosti, temveč tudi drugemu, predvsem političnemu delu invalidov. Tu se torej zbiramo invalidi najrazličnejših kategorij in starosti in se precej redno ukvarjamo s številnimi športnimi panogami. Verjetno je v naših vrstah še največ prijateljev kegljanja in streljanja z zračno puško. Po priljubljenosti in množičnosti sledijo balinanje, plavanje, šah, atletski mnogoboj, namizni tenis, sedeča odbojka in košarka. Poleg tega invalidi tudi radi smučamo, zahajamo v gore in ne malo se nas poskuša tudi v ribiški sreči.«

Ljubljansko športno društvo Invalid je edino tovrstno v Sloveniji. Združuje številne prijatelje rekreacije in vesele družbe, za svojo dejavnost pa ima tudi zelo dobre pogoje, kar je bistvenega pomena. Toda, invalidi z opravljenim delom še niso zadovoljni.

Pravijo, da predvideva njihov srednjeročni razvojni program še veliko novega in precej izboljšav. Želimo, da bi imeli naši ljudje kar najboljše pogoje za svoje vključevanje v vsakdanje življenje, da s svojim delom in mož-

nostmi ne bi zaostajali za drugimi, poudarjajo ljubljanski invalidi, ki so se velikopotezno lotili obnove svojega pomembnega zavetišča.

Spodbuden srednjeročni program

»Prvo fazo svojega srednjeročnega razvojnega programa smo že uresničili«, nadaljuje Milan Mirtič. »Obnovili smo svoj dve stoletji star objekt, to je nekdanjo gostilno Špan, kar je bil pogoj za vse naše nadaljnje delo. Prenovili in usposobili smo tudi kuhinjo, ki zdaj zmore 250 obrokov hkrati, uredili restavracijo, poskrbeli za novo priključitev na .toplovodno in plinsko omrežje in pridobili še druge sodobne prostore. Tako imamo sedaj v okviru svojega Doma invalidov in borcev NOV mesta Ljubljana možnost za pestro družabno in športno življenje. Letos bomo začeli še z izgradnjo sodobnega štiristeznega kegljišča in tudi štiristeznega balinišča. Poleg tega bomo poskrbeli še za šestmestno strelišče za zračno puško. To pomeni, da bodo še letos z novimi objekti pogoji za rekreacijo pri nas še boljši kot doslej in da bo lahko prišlo pod našo streho na svoj račun še več prijateljev aktivnega športnega razvedrila.«

Andrej Ulaga

V Ljutomeru slovesno zaključili sindikalne športne igre

Tehnostroj in OŠ Cvetko Golar

S podelitvijo pokalov in priznanj najboljšim, ki je bila v okviru telovadne akademije, so zaključili delavske športno-rekreativne igre za leto 1980 v Ljutomeru občini.

Tokrat je sodelovalo rekordno število udeležencev — 24 moških in 10 ženskih ekip.

Tekmovanja so bila dobro pripravljena, za kar gre zahvala delavcem s področja telesne kulture občine Ljutomer, predvsem pa vodji komisije za šport in rekreacijo prof. Francu Kolariču.

V ekipni konkurenci moških je zmagal Tehnostroj (tozd Proi-

zvodnja) s 67,5 točke, sledijo pa Tehnostroj (tozd Servis) 54,5 točk, Prosveta 49, Obrtniki 45, Trg. pod. Vesna 38 itd.

Pri ženskah je slavila ekipa OŠ Cvetko Golar (51 točk), drugo mesto delita Trg. pod. Vesna in Tehnostroj (tozd Proizvodnja) 32, nato pa Imgrad 12, OŠ Cezanjevci 9, OŠ Ivan Cankar Ljutomer 8 itd.

V posameznih panogah pa so uvrstitev naslednje — moški: Namizni tenis: 1. Tehnostroj (p.), 2. Tehnostroj (s.), 3. Prosveta; streljanje: 1. Vesna, 2. Obrtniki, 3. Tehnostroj (p.); vlečenje vrvi: 1. Tehnostroj (s.), 2. Obrtniki, 3. Komgrad; mali nogomet: 1. Intes, 2. Ljutomerčan, 3. Tehnostroj (p.); pikado: 1. Tehnostroj (s.), 2. PGP, 3. Vesna; odbojka: 1. Prosveta, 2. Tehnostroj (p.), 3. Obrtniki; košarka: 1. PGP, 2. SO Ljutomer, 3. Prosveta; rokomet: 1. Obrtniki, 2. PGP, 3. Tehnostroj (p.); športni ribolov: 1. Tehnostroj (p.), 2. Mizarstvo, 3. Vesna; atletika: 1. Prosveta, 2. Tehnostroj (p.), 3. Obrtniki; kegljanje (borbene partije): 1. Jeruzalem, 2. Mlekopromet, 3. Agrotehnika; kegljanje (4 x 100): 1. Mlekopromet, 2. Jeruzalem, 3. Vesna; šah: 1. Prosveta, 2. Marles, 3. Ljutomerčan.

Ženske: streljanje: 1. Vesna, 2. Ljutomerčan, 3. OŠ C. Golar; kegljanje (borbene partije): 1. OŠ C. Golar, 2. Vesna, 3. Imgrad; kegljanje (4 x 50): 1. Vesna, 2. Imgrad, 3. OŠ C. Golar; namizni tenis: 1. OŠ C. Golar; odbojka: 1. OŠ C. Golar, 2. Tehnostroj (p.); pikado: 1. OŠ C. Golar, 2. OŠ I. Cankar, 3. Vesna; atletika: 1. OŠ C. Golar, 2. Tehnostroj (p.), 3. Obrtniki.

Niko Šoštarčič

Osmega februarja že sedmi Trnovski maraton

S smučmi na 42, 15, 12 in 5 kilometrov

Če vreme ne bo nagajalo, pričakujejo organizatorji rekordno udeležbo

Kar daleč bo že od tistih časov, ko se je nekaj zanesenjakom v Idriji porodila zamisel, da bi po zgledu nordijskih množičnih tekov na smučeh tudi pri nas pripravili podobno prireditev. V tistih časih tekaštvo pri nas ni bilo kdovekako razvito, ljudje še niso v tolikšni meri kot zdaj poznali te zimske rekreacije. Pa vendar so se stvari obrnile v korist teka na smučeh. Prvi Trnovski maraton je na snežne poljane črnovrške planote privabil 553 tekačev, ki so preizkusili svoje moči v kosanju s samim seboj in z naravo.

Led je bil prebit oziroma tekaška smučina zarezana. Odtlej je vse več tistih, ki tečejo na smučeh. Pa tudi udeležba na Trnovskem maratonu je iz leta v leto številnejša in organizacija iz leta v leto boljša.

Letošnja prireditev, sedma po vrsti, bo posvečena 40. obletnici ustanovitve OF slovenskega naroda in 40. obletnici vstaje naših narodov in narodnosti. Častni pokrovitelj pa bo narodni heroj generalpolkovnik Staše Potocar-Lazar.

Tekmovalni program bo tak kot običajno. Tako bodo vsi tisti, ki menijo, da zmorejo večje napore, tekli na 42 kilometrov dolgi progi. Tisti tekači, ki se jim bo zdelo 42 kilometrov le malo preveč, bodo tekli po smu-

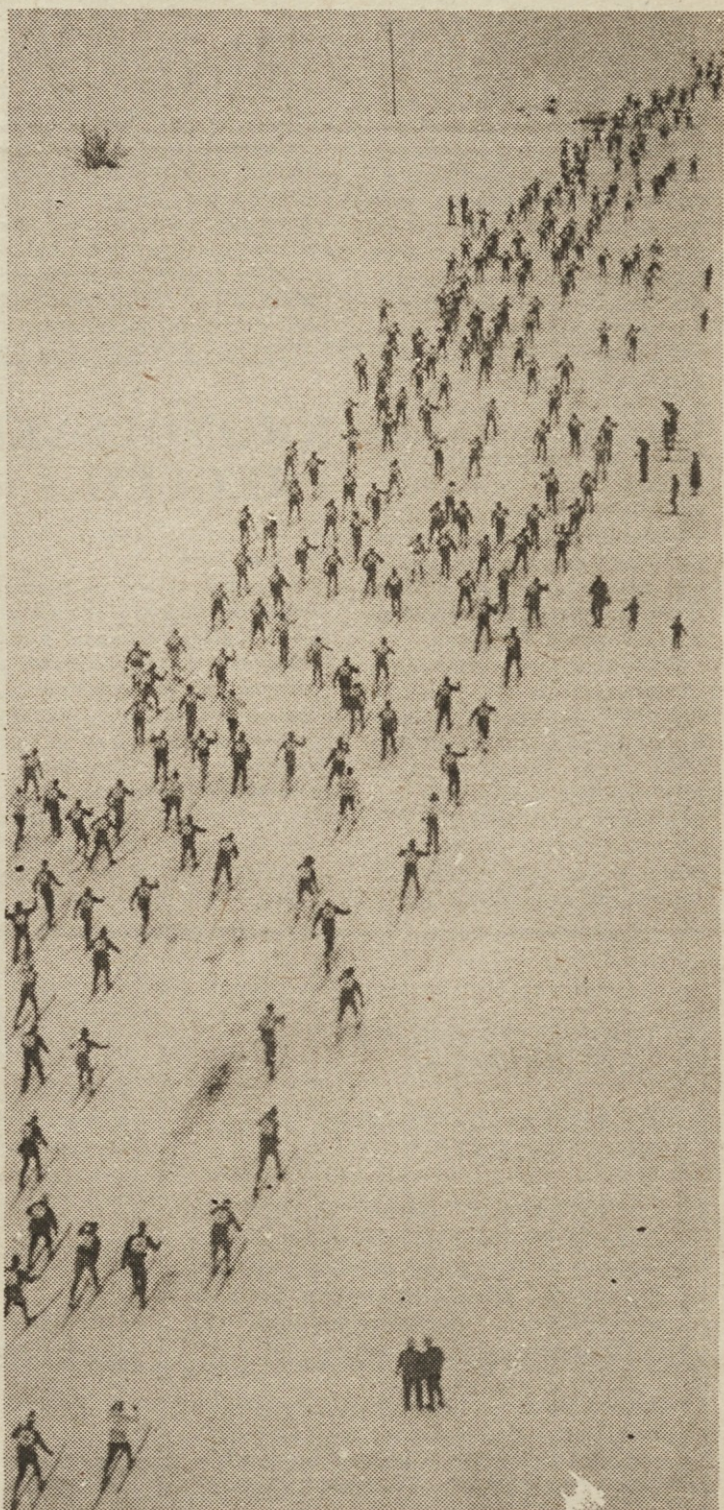
čini dolgi 15 kilometrov. Pripadniki JLA, TO in milice se bodo pomerili na 12-kilometrski in pionirji na 5-kilometrski progi.

Organizatorji se že dalj časa skrbno pripravljajo. Na naslov organizacijskega komiteja so že prispel številne prijave. Zadnji rok za oddajo prijavnice in plačilo startnine pa je bil 20. januarja, pri čemer so upoštevali datum poštne žige. Startnina za vse odrasle znaša 150 din, za dijake in učence v gospodarstvu 100 din in za pionirje 50 dinarjev. Udeleženci teka SLO (JLA, TO in milica) ne plačajo startnina.

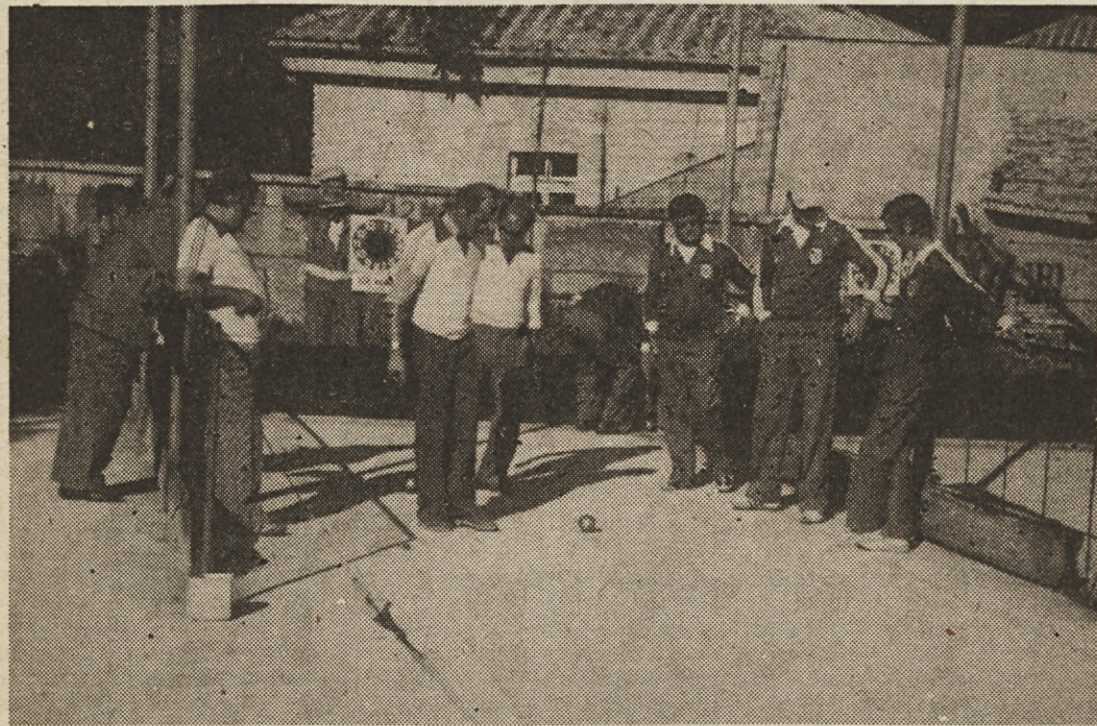
Tako kot vsako leto uoslej bo tudi letos vsak udeleženec pred štartom, ki ga bo označil pok rudarske mine ob 9.30, prejel štartno številko v trajno last, nalepko, bilten in spominsko značko, ki pa je ne bo mogoče kupiti v prosti prodaji. Poleg tega bodo organizatorji poskrbeli za zdravstveno službo, številne okrepčevalnice, servisno službo Elan in dajali navodila za mazanje smučí.

Idrijski organizatorji so prepričani, da se bo na sedmem Trnovskem maratonu 8. februarja letos zbralo na Črnem vrhu nad Idrijo še več tekačev kot na lanskem prireditvi.

Damijan Bogataj

Iz leta v leto več prijateljev belega maratona. Fotografija: J. Žnidaršič.

Lansko republiško prvenstvo invalidov v balinanju (Dom invalidov)

Prva konferenca notnih sindikatov Jugoslavije

Združitev vseh sil za končno zmago

Bližajoči se konec vojne, še zlasti po osvoboditvi Beograda in vzhodnih predelov države, je kazal na nujnost obnove delovanja politično ekonomske organizacije delavskega razreda. Delavci naj bi čimprej in čim bolj uspešno obnovili proizvodnjo na tem osvobojenem ozemlju Jugoslavije, kjer je bilo veliko število industrijskih in obrtnih podjetij ter rudnikov. Glavni dejavnik za obnovo razrušenega gospodarstva je bil torej delavski razred. Delavci so postali najmočnejša opora ljudske oblasti v reševanju glavnih problemov fronte in zaledja. Ker pa je bilo veliko ljudi, potrebnih za obnovo proizvodnje, še v vrstah borcev, je bilo na zahtevo organov ljudske oblasti in po odločitvi Vrhovnega štaba veliko število delavcev demobiliziranih in poslanih v proizvodnjo. Zato je bilo potrebno obnoviti delovanje sindikatov in delavce sindikalno organizirati. Potrebno je bilo tudi zaradi znanega odloka AVNOJ, novembra 1944, o prehodu sovražnikovega imetja v državno lastnino, s čimer se je začel ustvarjati državni, socialistični sektor gospodarstva, kot glavna ekonomska opora ljudske oblasti. Sindikalno organiziranemu delavstvu je bila namenjena vloga nosilca obnove in organizatorja proizvodnje v vseh podjetjih, še zlasti tistih, ki so postala državna. Hkrati naj bi organizirani delavci postali dejavnik upravljanja razlašene imovine in njen zaščitnik.

Pobudo za obnavljanje sindikatov je dal CK KPJ, ki je v teh pogojih ocenil, da so ustvarjeni pogoji za enotno organiziranje delavskega razreda v okviru sindikatov. Delavci sami so že pred tem na osvobojenih ozemljih organizirali začetke obnove prek takozvanih delavskih odborov Ljudske osvobodilne fronte, kar je predstavljalo začetke in kazalo na nujnost sindikalnega organiziranja. Konec leta 1944 je CK KPJ dal pobudo nacionalnim in pokrajinskim vodstvom partije, naj organizirajo enotne sindikate, hkrati pa je CK dal napotilo, naj pobuda zanje pride od delavcev samih. Akcijo za organiziranje notnih sindikatov so prvi začeli v Srbiji, kjer je bil na zadnji dan v letu 1944 veličasten zbor delavcev v Beogradu.

Prva vsedržavna konferenca ali ustanovni kongres notnih sindikatov Jugoslavije je bil v Beogradu, od 23. do 25. januarja 1945. Tega prvega sestanka predstavnikov delavcev in nameščenecv se je udeležilo 138 predstavnikov iz vseh federalnih enot nove Jugoslavije. Slovenske delavce in nameščenice je na

Zborovanje beograjskih delavcev 31. decembra 1944, na katerem so sprejeli pobudo CK KPJ o ustanovitvi notnih sindikatov.

kongresu predstavljala enotna delegacija Delavske enotnosti, v kateri so bili zastopniki vseh predvojnih sindikalnih gibanj. Ta so se združila že leta 1942 v enotno Delavsko enotnost. Na tej konferenci je bila ustanovljena Enotna strokovna zveza delavcev in nameščenecv Jugoslavije (ESZDNJ) in s tem je bila prvič v zgodovini jugoslovanskega delavskega gibanja ustvarjena enotna organizacija delavcev in nameščenecv vseh jugoslovanskih pokrajin. Enotni sindikati so združevali enainvajset strokovnih zvez.

Konferenco so pozdravili v imenu AVNOJ dr. Ivan Ribar, v imenu Vrhovnega štaba NOV in POJ general Jaka Avšič, ki je poudaril, da se je treba zavedati tega, da se kuje zmaga v zaledju, v tovarnah, v delavnicah, v prometu, na njivah in povsod, kjer je potrebno kovati tisto, kar je potrebno vojski. To je pomenilo poziv delavcem, naj obnovijo in

povečajo proizvodnjo ter tako ustvarijo materialne pogoje za dokončno zmago in osvoboditev celotne Jugoslavije. Anton Kržišnik, poverjenik za socialno politiko NKOJ je v pozdravnem nagovoru poudaril vlogo sindikatov pri izpolnjevanju socialnih nalog skupaj z organi ljudske oblasti.

Vsestranska pomoč sindikatov pri upravljanju podjetij

Pomemben referat je imel Djuro Salaj, znani predvojni sindikalni aktivist in revolucionar, ki se je v začetku decembra 1944 vrnil iz Sovjetske zveze v Beograd. V referatu, v katerem je nakazal osnovne naloge notnih sindikatov, je Djuro Salaj dejal, da ima prek enotne ljudske fronte delavski razred vpliv na celotno politično življenje, a prek svojih sindikalnih organiza-

»... Nam v današnji fazi, ko trpimo pomanjkanje materialnih sredstev, niso potrebne tovarne, ki bodo spomenik epohe, ampak zgradbe, ki bodo čim cenejše in bodo čim hitreje dale proizvode...«

Tito, na IV. plenumu SZDL Jugoslavije novembra 1955

izgradnjo. Kot prvo skrb in nalogo notnih sindikatov pa je postavil materialno varnost delavcev, kar je povezano tudi z uspehi v proizvodnji. Dvig proizvodnje pa je po drugi strani prvi pogoj za dvig materialnega položaja delavcev. Osnovna skrb sindikatov za ekonomski položaj delavcev pa bi bila skrb za prehrano in organiziranje potrošniških zadrug, urejanje tarifne politike. Sindikati so se zavzeli za uzakonitev osemurnega delavnika.

Konec razlik med delavci in nameščenici

Prva konferenca ali ustanovni kongres notnih sindikatov je sprejel tudi organizacijsko strukturo delovanja. Kot prvi pogoj za uspešno delovanje sindikatov v posameznih podjetjih je industrijsko načelo organiziranja, s čimer je bila odpravljena stara cehovska razcepljenost sindikalnih organizacij. Industrijsko proizvodno načelo je predvidevalo v enem podjetju eno sindikalno organizacijo, v kateri bi bili delavci in nameščenici, to je uradniki in intelektualni delavci, ki bi bili organizirani v tisti strokovni zvezi, ki je značilna za podjetje. To je pomenilo tudi konec razlike, ki je bila ustvarjena med nameščenici in delavci in celo med kvalificiranimi in nekvalificiranimi delavci v podjetju. Kot osnovna organizacija sindikata je bila postavljena podružnica, ki se osnuje v centrih proizvodnje. S tem je bilo omogočeno neposredno poseganje sindikata na področju gospodarstva, kajti naloga podružnice ni bila samo v vodstvu ekonomskih, socialnih ali kulturnih akcij delavcev, ampak je bila tudi direktni kontrolor proizvodnje.

Prva vsedržavna konferenca notnih sindikatov je sprejela tri

resolucije in sicer: Resolucija o neposrednih nalogah, Resolucija o najnujnejših socialnih vprašanjih v Demokratični federativni Jugoslaviji (o teh vprašanjih je podal referat Tone Fajfar), Resolucija o kulturno-prosvetnem delu in sindikalnemu tisku. Konferenca je tudi sklenila izdajati časopis »Rad« kot list Glavnega odbora ESZDNJ. Sprejet je bil tudi začasni statut ter izvoljen 29-članski glavni odbor. Za predsednika je bil izvoljen Djuro Salaj, izvoljenih pa je bilo tudi 5 sekretarjev in to po federalnih enotah. Iz Slovenije je bil izvoljen Tone Fajfar. Izvoljena je bila tudi finančna kontrola ter Izvršni odbor GO ESZDNJ, v katerega sta bila izvoljena tudi Pepca Kardelj in Franc Svetek iz Slovenije. To je kazalo, da sta bila federalizem ter bratstvo in enotnost dosledno zastopana. Tako je na primer Tone Fajfar kot predsedujoči vodil konferenco v slovenščini. Enotni sindikati so na tej konferenci sprejeli tudi sklep, da pristopijo v Ljudsko fronto kot kolektivni član, s čimer je vsak član sindikata postal avtomatično tudi član LfJ. Izvolili so tudi petčlansko delegacijo na Mednarodni sindikalni konferenci, ki je bila februarja 1945 v Londonu.

Na koncu je konferenca sprejela Proglas GO ESZDNJ, katerega glavna misel in poziv je bila »Vse za fronto — vse za zmago nad fašizmom!«

Ta konferenca je izražala enotnost delavskega razreda v novi, socialistični jugoslaviji in postavila osnovno nalogo, ki jo opredeljuje besede proglasa GO ESZDNJ: »Združeni v svoji enotni organizaciji bodo delavci in nameščenici lahko odigrali tisto važno vlogo, ki jim pripada v naši družbi, v novi ljudski državi.«

Zdenko Čepič

KRONOLOŠKI PREGLED

19. januar 1919

V Ljubljani je bila vseslovenska konferenca JSDS, ki je sprejela načela nadaljnega delovanja socialdemokratske stranke. Pozdravila je zedinjenje v Kraljevino SHS, vendar s tem, da se narodom zagotovi kultura avtonomija. Glede ureditve države se je izrekla za republiko, v gospodarskem pogledu pa za socializacijo. Izrekla se je tudi za združitev vseh socialističnih strank v Jugoslaviji. Izražen je bil tudi protest zoper okupacijo primorskih krajev ter za-

hteva po ureditvi pravične meje na Koroškem.

19. januar 1945

19. slovenska narodnoosvobodilna udarna brigada Srečko Kosovel je napadla Trnovo, kjer je bilo okoli 250 fašistov bataljona Fulmine. V tridnevni bitki je padlo 204 fašistov in bilo 7 ranjenih, medtem ko je uspelo Nemcem ob lastnih hudih izgubah rešiti 39 fašistov in se nato umakniti v Gorico. Partizani so zavzeli Trnovo, kar je pomenilo veliko vojaško in moralno zmago 9. korpusa po šele končani sovražnikovi ofenzivi.

20. januar 1943

Začetek IV. sovražnikove ofenzive proti enotam NOV in POJ v Bo-

sanski krajini, kjer je bilo osvobojeno ozemlje t. im. »Bihaške republike« in kjer je bil Vrhovni štab in najvišji organi narodnoosvobodilnega gibanja v Titom na čelu. V tej ofenzivi, znani tudi kot »bitka na Neretvi« ali »bitka za ranjence« so se enote NOV in POJ premaknile do reke Neretve in jo prekorale. V tej ofenzivi je bilo rešenih okoli 3500 težkih ranjencev, kar je imelo velik moralni in politični pomen za narodnoosvobodilno gibanje.

20. januar 1957

V Ljubljani je bil VIII. plenum CK Ljudske mladine Slovenije, katerega večji del poročila in razprave je bil posvečen gospodarskim vprašanjem in prizadevanju mladih delavcev za večjo proizvodnjo in višjo produktivnost dela.

21. januar 1921

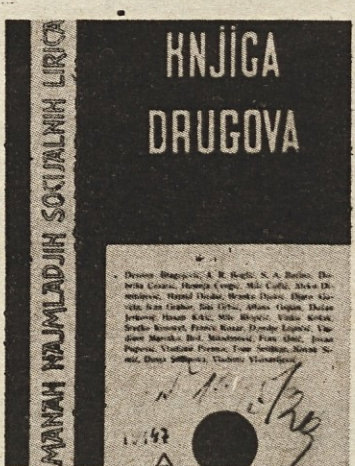
V Livornu (Italija) je komunistična frakcija, ki je zapustila kongres Socialistične stranke (15.-20. januar) ustanovila Komunistično stranko Italije. Novo ustanovljeni stranki so pristopili v večini tudi primorski socialisti slovenske narodnosti.

21. januar 1924

Umril je Vladimir Ilič Uljanov Lenin (rojen 22. aprila 1870).

21. januar 1938

Banovinska uprava v Ljubljani je z odlokom razpustila delavsko izobraževalno društvo Enakost na Jesenicah in na Javomiku, »ker je prekoračila svoje področje« delovanja. Oblast je zapečatila društvene prostore ter zaplenila imovino društva.

»Knjiga drugova« — almanah jugoslovanske socialne poezije. Izšla je leta 1929 v Veliki Kikindi in bila takoj zaplenjena.

21. januar 1943

IO OF je izdal okrožnico o ustanovitvi Protifašistične ženske zveze.

22. januar 1928

V Ljubljani je bil občni zbor Splošne delavske kulturne zveze Svoboda, združevala je telovadne, dramske, pevske, godbene in športne podzveze.

22. januar 1930

Policija je v Ljubljani aretirala Mileta Klopčiča, Toneta Seliškarja in druge sodelavce »almanaha najmlajših socialnih lirikov« — Knjiga drugova«. Sodelavci te knjige so bili srbski, hrvaški in slovenski pesniki. Obtoženi so bili »terorističnih« pesmi, sodelovanja v delavskem gibanju itd. Sodelavci almanaha, med njimi osem slovenskih književnikov

so se morali zagovarjati pred okrožnim sodiščem v Kikindi, ki jih je oprostilo. Policija je zelela zapreti tudi Srečka Kosovela, ki je umrl že leta 1926.

23.-25. januar 1945

V Beogradu je bila prva vsedržavna konferenca Enotnih sindikatov — Enotne strokovne zveze delavcev in nameščenecv Jugoslavije. S tem je bila prvič v zgodovini jugoslovanskega delavskega in sindikalnega gibanja organizirana enotna organizacija delavcev in nameščenecv. Poudarjene so bile naloge sindikatov pri mobilizaciji vseh sil za končno zmago in osvoboditev ter za množično udeležbo v obnovi porušene domovine. Konferenca je sklenila, da EZSDNJ pristopijo k Ljudski fronti Jugoslavije. Predsednik GO EZSDNJ je postal Djuro Salaj.

23.-26. januar 1963

V Beogradu je bil VII. kongres Ljudske mladine Jugoslavije, ki je na tem kongresu spremenila ime v Zvezo mladine Jugoslavije.

25. januar 1922

V Beogradu je bila sodna obravnava proti 23 komunistom, ki so bili obtoženi poskusa atentata na regenta Aleksandra, 29. junija 1921, ko se je le ta vračal iz Ustavodajne skupščine, kjer je prisegel na ustavo. Atentator Spasoje Stejić, zidarski delavec, je bil obsojen na smrt, vendar je bil pomiloščen na 20 let ječe.

Zaradi tega in zaradi atentata na notranjega ministra Draškovića, 21. julija 1921, je skupščina 2. avgusta 1921 sprejela t. im. zakon o zaščiti države, s čimer je bilo onemogočeno legalno delovanje KPJ.

OSNOVNE ORGANIZACIJE ZVEZE SINDIKATOV!

OBČINSKI IN MEDOBČINSKI SVETI ZVEZE SINDIKATOV!

V Sindikalnem poročevalcu št. 1 (priloga Delavske enotnosti) so objavljene teze za pripravo III. kongresa samoupravljalcev Jugoslavije: **Združeno delo v boju za socialistično samoupravljanje in družbenoekonomski razvoj.**

Dodatno število Sindikalnega poročevalca št. 1 lahko po ceni 7 din za izvod naročite na naslov: DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali kupite v naši knjigarni na Tavčarjevi 5 v Ljubljani.

NAROČILNICA

Pri TOZD Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo izvodov Sindikalnega poročevalca št. 1. Naročeno nam pošljite

na naslov:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno dne:

Račun bomo plačali v zakonitem roku.

(žig) (podpis naročnika)

Šport ali koža na prodaj?

zares izvrstnih smučarjev, ki so dosegli in pokazali že več, kot bi realno lahko od njih pričakovali in precej več, kot smo sploh investirali v naš smučarski šport. Pa vseeno nismo zadovoljni! Hočemo več, še več točk za svetovni smučarski pokal, hočemo tudi točke v kombinaciji, pa čeprav nimamo ljudi, ki bi jih mirne vesti lahko poslali na progo zasmuk, samo zato, da bi bili skupni rezultati konec sezone boljši, čim bliže vrhu!

Svetovni smučarski cirkus oziroma svetovna karavana najboljših smučarjev iz leta v leto, iz sezone v sezono bolj dokazuje, da je vse skupaj zares pravi cirkus, da je vse, kar se dogaja v njem in okoli njega bolj cirkušsko kot pa resno v smislu športa, razumnosti, človečnosti. Ljudje so vse bolj v ozadju. Izpodrivajo jih računi, centimetri, stotinke sekunde, izpodrivajo jih proizvajalci športne in druge opreme s svojimi vsiljivimi reklamami in drugi, ki kujejo svoje dobičke in koristi na račun — športa.

Vrhunski smučarski šport postaja zares ena sama na moč nesmiselna računica. In rezultati te računice so vse bolj pogosto taki, da se upirajo zdravemu človeškemu razumu. Zato verjetno kar naenkrat tudi nismo več zadovoljni z dosežki naših

In zato smo tvegali. Približno tako kot človek za ruleto, ko gre na vse ali nič. Razlikaje le v tem, da smo mi tvegali človeka in ne manjši ali nekoliko večji bankovec. Tvegali smo, ker smo želeli več, kot nam gre, več kot zmoremo in znamo. Tvegali smo in izgubili. Zato smo izgubili tudi točke, ki bi jih naslednji dan zelo verjetno dobili v disciplini, ki nam je blizu, v kateri bi točke zaslužili.

Sicer pa se je, vsaj to pot, še vse kar dobro končalo. Smo sicer ob točke, kar pa še zdaleč ni tako hudo. Zaskrbljujoče je le to, da je v vsem tem cirkusu človek vse bolj v ozadju in druge stvari, kot so stotinke sekunde, končni vrstni red, reklama, trgovina in podobno, vse bolj v ospredju in tudi važnejše od človeka.

Andrej Ulaga

Mladi Vrhnici se učijo smučanja na Ulovki

Prve smučine bodočih Križajev

Bilo je hladno, da je škripalo pod nogami, ko smo minuli teden obiskali mlade Vrhniciane, ki del počitnic preživljajo na smučarskem tečaju. Videti je bilo, da smo za obisk izbrali malce neroden dan. Viatorjevega avtobusa, ki naj bi smučarje odpeljal na Ulovko, ob napovedani uri ni bilo. Prišel je šele po nekajkratnem telefonskem posredovanju, in to kar z dveurno zamudo. Menda so na mlade Vrhniciane preprosto pozabili. Ko pa so si otroci na smučišču prepeli smuči, so na te neveščnosti kmalu pozabili. Tako kot vsak dan, je bil tudi tokrat njihov največji problem, kdo bo Stenmark in kdo Križaj. Če bi bilo po njihovem, bi bila Ulovka najslavnejše smučišče na svetu, saj bi po njem smučalo kar na desetine Stenmarkov in Križajev.

Na Vrhniki so, kot že leta nazaj, dobro poskrbeli za mlade smučarje. Zveza telesnokulturnih organizacij je že prvi teden

počitnic pripravila petdnevni tečaj za učence vrhniške in borovniške osnovne šole. Udeležilo se ga je 140 otrok. Na tem, drugem tečaju, pa je 60 učencev vrhniške šole.

»Smučarski tečaj traja pet dni in to od osmih zjutraj do štirih popoldne. Na Ulovki dobijo otroci malico in enolončnico za kosilo. Za to starši plačajo 950 dinarjev«, nam je povedal Pavle Bajec, vodja tečaja.

»Lahko se pohvalimo, da se otroci v teh petih dneh naučijo vseh osnov smučanja, da lahko presmučajo tudi tukajšnje največje strmino. Imamo dobre vaditelje, z načrtnim delom v prejšnjih letih smo jih pridobili toliko, da sedaj lahko izbiramo le najboljše.«

Vrhniciani se lahko pohvalijo, da so njihovi tečaji med najcenejšimi.

»Ne vem, kako tečaje pripravljajo drugod, pri nas se pač moramo znajti, kolikor se le da. Še posebej moramo omeniti Industrijo usnja Vrhnika, ki upravlja smučišče na Ulovki, saj so nam tako za vlečnice kot tudi za hrano močno znižali cene. Tudi Viator nas prevažna skoraj za polovico ceneje. Le tako smo lahko prišli do tako sprejemljive cene tečaja.« Tako nam je povedal Rafael Jaklič, sekretar ZTKO Vrhnika, ki je prav ta dan obiskal tečajnike. Povedal je tudi, da za tretji teden zimskih počitnic pripravljajo še en smučarski tečaj in to za najmlajše, za tiste, ki obiskujejo malo šolo na Vrhniki, v Borovnici in v Dragomeru. Računajo, da se jih bo takrat učilo smučanja najmanj 150. Med njimi bodo tudi šolarji, tisti, ki ne bodo imeli varstva, zato bodo starši raje segli v žep in jih še za en teden poslali na sončno Ulovko.

Andrej Agnič

Vrstni vaditeljice Darje so bili »čisti začetniki«, če lahko tako rečemo za drugi dan tečaja

Po treh urah »naporne« smuke se enolončnica pošteno prileže

Velika preizkušnja je tudi prva vožnja z vlečnico

Prezabili so, a vseeno vztrajno čakali na avtobus, ki je imel zamudo

Nagradna križanka št. 3

Rešitve pošljite do 4. februarja 1981 na naslov: TOZD DELAVSKA ENOTNOST Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnic: NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 3. Nagrade so 300, 200 in 150 dinarjev.

Rešitve nagradne križanke št. 1

PEDIKER, UNIAT, VAMPL, AMETIST, LAVO ČERMELJ, RILA, MI, JOAN, LEONE, ARAL, ANAA, NEJASNOST, DAVOS, ARNO, CA, ANTI, ATEST, SOL, SIAL, EN, CVETJE V JESENI, TNT, EVIAN, ATARAKSUA, IVAN TAVČAR, REZKAR, TONA, LIANA, IN, IK

Izrečani reševalci nagradne križanke št. 1

1. nagrada 300 din: Ivan Rojšek, 63000 Celje, Ljubljana 28; 2. nagrada 200 din: Lilijana Jagodic, 68250 Brežice, Čmc 74; 3. nagrada 150 din: Branka Novak, Žiri 87, 64226 Žiri.

DE	POSTOPEK ZA OPLEMENITENJE TKANINE	SODOBNI VIZUALNI PRIPOMOČEK	POSLANA MENICA	ZIDAK	NIKOLAJ OMERSA	AFR. REKA PRITOK RUDOLFOVEGA JEZERA	UMORJENI ITALIJ. POLITIK (ALDO)	LETOVIŠČE BLIZU OPATJE	LETNI ČAS	ANTE KOVAČIČ	SESTAVIL R N	GESLO	OLIVNO-ZELEN MINERAL	VNETJE NOSNE SLUŽNICE	TONJE SELIŠKAR	PREBIVALCI ITAKE	SKANDIN. MOŠ. IME	LIMONI SORODNO DREVO	DE
VEDA O POLJEDELSTVU											ZNAMKA AMERIŠKIH AVTOMOBILOV								IZRAELSKA POLIT. ČARKA (GOLDA)
POMAGALO											BLAZJA OBLIKA KOZ								
STIK ROKE S TRUPOM					OPIS. OČRT THOMAS MANN					SL. PISA TELJ (ROK) PROSTOST						HRVAŠKO MOŠ. IME			
UCINEK						KRAJ BLIZU KNINA NASPROTJE PASIVE										SKALE V VODI			SLAVN. SPREVOD
TOVARNA NA VIRU PRI DOM. ZALAH							ZA DELO NEZMOŽNA ŽENSKA GR. ČRKA											ORANJE	CLOVEKU PODOBNA ŽIVAL
DA				ZAKLJUČEK SKLADBE	KRANJ MESTO NA JUZ. URALU			STIČIŠČE DVEH PLOŠKEV	TAK Z VEL. OČMI ZAGR. TOVARNA ZNAČKA						REKA V MONGOLJI NASTAVA				IND. MITOL. JUNAK. U. CLOVEČENI BOG VISNU
RDEČI KRIZ			MESTO V MEDJIMURJU									KRATICA ZA NAŠO VALUTO	ODVZEM PRČ STOSTI PO SKLEPU SODIŠČA						NAZIV
PRISTANIŠČE NA OTOKU HONSU							ORGAN VIDA				PORTUG. POMORSČAK								VRSTA VRBE
							OLGA JEZ				NIKO GORŠIČ								NAHTIGAL RAJKO
																			JEKLO Z MAGNET. MI LASTNOSTMI
																			DOMAČA PERNATA ŽIVAL

STREZAJ SLUŽABNIK

Mešani pevski zbor Dekorativne iz Ljubljane

Kot žamet pesem mehka

Slavka Videnič

Alojz Novak

Stane Skrbinšek

Bernarda Vidrih

Iztok Kavčič

Francka Bremec

Kulturno življenje delavcev Dekorativne ima že dolgoletno tradicijo. V šestdesetih letih obstoja tovarne so delovale folklorne skupine, moški in ženski pevski zbor, dramski krožek in še druge občasne ljubiteljske dejavnosti vse do kriznega obdobja leta 1956, ko so delavci namenili vse svoje sile za dvig produktivnosti in povečanje proizvodnje. Takrat je kulturno življenje nekoliko zamrlo, pa tudi podmladka ni bilo. Dekorativna se je sicer izvlekla iz gospodarskih zagat, delavci pa so kljub temu čutili, da nekaj manjka, kar bi jih tesneje povezovalo. Oktobra leta 1978 so se posamezniki ponovno zavzeli za poživitev kulturnega življenja in ustanovili pevski zbor, ki je štel v začetku le 18 članov. Vodil ga je profesor Trček. Osemnajst pevcev je bilo za ubran zbor res premalo, vendar pa kar dovolj, da so se predstavili sodelavcem in še marsikoga navdušili, da se jim je pridružil.

Pevski zbor Dekorativne na lanskem proslavi dneva republike

O tem, kako se je pevka dejavnost razpletala od takrat naprej, pa smo se pogovarjali s prijaznimi sogovorniki iz Dekorativne: Slavko Videnič, Alojzom Novakom, Stane-om Skrbinškom, Bernardo Vidrih, Iztokom Kavčičem in Francko Bremec. Že prej smo izvedeli, da je »duša« zbor Slavka Videnič, ki je bila tudi med glavnimi pobudniki za ustanovitev zbora, zdaj pa skrbi za njegovo nemoteno delo. Svoje bogate pevске izkušnje si je nabrala s petjem v mnogih zborih, med drugim tudi v Filharmoniji in je odlična zborovska pevka in solistka. A ni govorila o sebi, pač pa o zboru.

Slavka Videnič (planer I): — Pevski zbor je v začetku vodil profesor Trček, ki pa je zaradi bolezni in drugih obveznosti moral pustiti pri nas začetno delo. Zato smo morali poiskati novega pevovodjo. Sedaj vadimo in nastopamo pod vodstvom Lada Br-

leka in smo z njim zelo zadovoljni. Mlad je, zagnan in se dobesedno razdaja, saj je treba priznati, da je delo amaterskimi pevci, ki v glavnem ne poznajo not, kar precej zahtevno. Pojemo narodne, rodoljubne in partizanske pesmi, tiste pač, ki smo jim kos. Vsi skupaj pa si prizadevamo, da je tisto, kar zapojemo, res ubrano in iz srca, včasih glasno in borbeno, drugič spet milo — žametno. Vsaj tako pravijo poslušalci, čeprav nismo veliko nastopali pred javnostjo. Obiskali smo dom starejših občanov v Dravljah in že dvakrat nastopili na občinski reviji pevskih zborov v Šiški, letos pa smo se prijavi tudi za pevski tabor v Šentvidu. Sicer pa pojemo predvsem doma, v Dekorativni. Sodelujemo na vseh proslavah, komemoracijah in prireditvah ob jubilejih in praznikih. Ob novem letu smo povabili naše upokojence in jim zapeli, pripravljamo pa tudi proslavo za dan žena.

Naša skupna želja je, da bi v prihodnje čimveč nastopali pred javnostjo in vse bolj dvigali umetniško raven.

Alojz Novak (obratni električar): — Pevske vaje so vsako sredo od 19. do 21. ure. Nekaj težav smo imeli z usklajevanjem tega časa, saj pri nas še vedno delamo v treh izmenah. Na srečo imajo vodilni precej razumevanja za kulturno dejavnost in lahko tišči, ki delajo v popoldanskem turnusu dva uri zapustijo delo in vadijo. Saj so tudi vaje zelo resno delo in ne zadostuje samo posluš, včasih moramo trdo garati, da res lepo zapojemo. Ker je bilo na začetku premalo pevcev, smo jih skušali pridobiti z oglasi in vabili po oglašnih deskah. To pa se ni najbolje obneslo. Še največ nam jih je uspelo osebno prepričati in sedaj šteje naš zbor okrog 30 članov, večina je seveda pevk.

Stane Skrbinšek (obratni električar): — Po končanem šolanju sem se

lani zaposlil v Dekorativni. Pel sem že v šoli, zato sem se kmalu vključil v zbor, seveda po preizkusu glasu in posluha. V zboru pojemo štiri mladinici in upam, da nas bo kmalu več. Med mladimi delavci jih je veliko iz drugih republik, ki bi radi peli v zboru, pa imajo težave z jezikom in slovenskim naglasom.

Bernarda Vidrih (trgovka): — Rada imam glasbo in še raje pojem, samo tremo imam včasih tako, da se mi kar glas tresse. Spominjam se prvega nastopa, ko sploh nisem videla nikogar v dvorani, tako me je dajala

trema, sedaj sem se že nekoliko privadila, čeprav sem morda še vedno preveč samokritična. Finančnih težav nimamo.

Brez velikih denarnih sredstev toda z veliko dobre volje smo si priskrbeli pevsko sobo, pianino, enotne kroje, nekaj težav imamo le z notnim materialom. Če pa se bomo s kakovostjo in nastopi izkazali tudi v javnosti, bo gotovo kaj primaknila tudi občinska kulturna skupnost.

Francka Bremec (točajka): — Nekaj časa sem z veseljem pela v zboru, po krajši bolezni pa mi je zdravnik zaradi obolelih glasilk odsvetoval petje. Bilo mi je žal, ker sem morala odnehati, a še vedno spremljam delo zbora. Na leto našudirajo približno štiri nove pesmi in pripravljenih imajo kar za samostojen koncert. Ravno zdaj pripravljajo »Kornjuh planinom«. Težka pesem in se bodo morali kar potruditi.

Iztok Kavčič (pleskarski mojster): — Sam ne plešem in ne pojem, sem pa predsednik kulturne komisije pri osnovni organizaciji sindikata. Ker pevka, folklor, recitatorska in likovna dejavnost lepo potekajo, nimamo težkega dela, samo koordiniramo njihovo delo. Če pa se kje pojavijo težave, jih skušamo rešiti v okviru delovne organizacije in sindikata. Sam sem likovnik — amater in doslej smo pripravili že tri razstave v tovarniških prostorih, razstavljamo pa

tudi ročna dela in tapiserije naših delavk.

Radi bi se vključili tudi v življenje in delo krajevne skupnosti Dolomit-skega odreda, vendar pa nam sodelovanje na kulturnem področju še ni uspelo. Morda nam bo uspelo skupaj pripraviti kulturni večer ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku.

Sonja Seljak
Foto: Andrej Agnič

V mešanem pevskem zboru Dekorativne pojejo:

Polona Brecljnik, Slavka Petrlin, Jelka Gradišar, Pepca Ivanšek, Marija Vrbančič, Vida Megle, Marija Vrhovnik, Zdenka Petrič, Ivanka Selko, Bernarda Vidrih, Marija Mustar, Marinka Bricej, Marta Kogoj, Rada Jambor, Slavka Videnič, Branka Tušar, Ida Marego, Sabina Brlec in Andreja Brlek: Jadran Stevanovič, Lojze Novak, Stane Zavašnik, Marjan Teklaj, Brane Pevc, Ivan Ponikvar, Stane Skrbinšek, Franci Založnik, Dragan Đukić, Marjan Pečavar, Miran Karun. Pevovodja je Lado Brlek.

Na obisku pri elektrostrojnem klubu v Mariborski tekstilni tovarni

Za lažje delo tekstilcev

Med boljše elektrostrojne klube v mariborskih delovnih organizacijah sodi tudi klub v Mariborski tekstilni tovarni. Res drži, da ni med največjimi, toda kljub temu je po svojem delu med najbolj učinkovitimi. Zelo pestra je sestava njihovih članov, saj so v njem tako strojniki, električarji kot tudi tekstilni delavci. Zato je tudi njihovo delo precej raznoliko. Osnovna, to je prototipna dejavnost pa je enaka kot v vseh drugih klubih. In prav na tem so tako za tekstilno industrijo kot tudi za druga področja dosegli pomembne rezultate.

Tone Miklavc

Med težavami, ki jih občutijo delavci v tekstilni stroki, je poleg velikega hrupa tudi pretežnja zaprašnost z bombažnimi vlakni. Dolgo so ugrabili, kako bi to preprečili ali vsaj omilili, s tem pa seveda izboljšali delovne pogoje predvsem tkalk in delavk v predilnicah. No, in pred leti so prav člani elektrostrojnega kluba izdelali posebne sesalne koše za čiščenje zraka v proizvodnih prostorih. To so bili prvi takšni stroji v naši državi in s pridom jih uporabljajo tudi v drugih tekstilnih tovarnah po Jugoslaviji. Med drugimi večjimi projekti velja omeniti še, kot nam je dejal predsednik kluba Tone Miklavc, miniaturne barvne aparate in mešalce barv, pa uredništev popolnega nadomestila jalove energije na področju petih transformatorskih postaj, s čimer

tovarna veliko prihrani in še bi lahko naštevali.

— Tako kot druge klube nas v tem času najbolj pestijo prostorske in denarne težave. dodaja tovariš Miklavc. »Ker smo registrirani kot klub, nas razne dajatve močno prizadenejo in moramo gledati predvsem na to, da s svojo dejavnostjo tudi kaj zaslužimo. To pa nam vzame precej dragocenega časa, ki bi ga lahko koristneje uporabili za raziskovalno dejavnost in izdelavo prototipov, za kar sploh smo. Res nam pri tem delovna organizacija zelo pomaga, saj je tudi njej v prid, če izboljšamo delovne pogoje naših delavcev, ki so resnično precej težki. Ker sami nimamo lastnih prostorov, srečujemo se kar v moji pisarni, uporabljamo tovarniške

stroje, in to v prosti izmeni. Zato je delo še težje, vendar moramo reči, da nam pri tem pomagajo elektrostrojni klubi. Tako so nam v Livarni v tamkajšnjem klubu naredili orodje za proizvodnjo inventarnih številk, ki jih izdelujemo za našo tovarno, sicer pa sodelujemo tudi z drugimi. V elektrostrojnem klubu v MTT je 130 članov, lahko pa bi jih bilo še več. Toda prej bo treba še veliko postoriti predvsem za ureditev skupnih prostorov.«

S čim se trenutno ukvarjajo, kakšni so njihovi načrti, smo še povprašali predsednika kluba Tone Miklavca:

— Že dalj časa se ukvarjamo s precej zanimivo stvarjo, ki jo na nek način še skrivamo. Pripravljamo namreč prototip majhne lesene statve, takšne, kot je trenutno še ni moč dobiti. S tem bi radi pomagali predvsem vsem tistim, ki so bodisi invalidi ali že v pokoju, pa bi radi v prostem času še kaj delali. In na takšni leseni statvi bi lahko ročno tkali, bila pa bi tudi pomemben pripomoček pri tehničnem pouku bodočih tekstilcev. Upamo, da bomo prvi prototip v kratkem končali in mislimo, da bo precejšnje zanimanje za takšne lesene statve, je zaključil naš pogovor v elektrostrojnem klubu v Mariborski tekstilni tovarni tovariš Miklavc.

P. H.

FOTOAMATER NA OBISKU

Goran Filipo

Srečanje z Goranom Filipom je bilo res zanimivo. Ne samo zavoljo malce nenavadnih okoliščin, kjer sva se spoznala, ampak predvsem zato, ker je Goran navdušen fotoamater in še pesnik po vrhu. Njegove fotografije in pesmi se med seboj prepletajo, dopolnjujejo. Motiv, ki jih išče, so odraz notranjega razpoloženja in možnosti, ki jih nudi fotografska tehnika.

Goran je doma iz Izole in je po poklicu profesor angleščine in italijanščine. Trenutno služi vojaški rok in to na splošni vojaški šoli Franc Rozman-Stane v Ljubljani. Nad vojaško službo se res ne more

pritoževati. Kot vzgojitelj v internatu pomaga učencem pri angleščini, poleg tega pa vodi še fotokrožek. Oboje z veseljem opravlja.

»Fotografija je zame najbolj pogojena umetnost. Nanjo vpliva nešteto dejavnikov. Od tehnike do motivov. Pri tem pa nikdar ne moreš ustvariti takšne fotografije, kot si jo zamišljaš in jo v sebi občutiš in vidiš. Ne moreš na posnetku narave odstraniti drevo, ki po tvoje ne sodi v tvojo predstavo. Ali pa pri barvni fotografiji ne moreš spremeniti barve posameznih predmetov, da bi se v celoti ujemale s tvojim notranjim pogledom na motiv.

Slikar lahko vse to naredi. Prav zato je fotografija praviloma le kompromis občutene vizije narave, predmeta in nenazadnje človeka in potem končnega izdelka, ki je v največji meri odvisen od tehnike.«

Čeprav je črnobela fotografija Goranu bolj všeč, ker z njo enostavneje in bolj poudarjeno izrazi odnos do motiva, se vseeno zadnja leta ukvarja le z diapozitivi. Bolj preprosto pridem do izdelka, je povedal Goran, pa tudi možnosti za izdelavo fotografij doma nima. Kakih petdeset diapozitivov že ima v svojem arhivu in večina njih je bila tudi že razstavljena. Zanje je dobil nekaj nagrad in priznanj.

»Rad imam fotografijo, vendar veliko raje pišem pesmi. V njih lahko opišem tisto, kar vidim in to tako, kot čutim,« je ob koncu dodal Goran in še povedal, da svoje pesmi največ objavlja v »Primorskih srečanjih« ter da se že pripravljajo na letošnje deveto republiško srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov.

Andrej Agnič

Otoška balada